

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

novembre 2013

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears

Novembre 2013

Direcció: Joana A. Perelló Martorell
Directora general d'Economia i Estadística

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:
Margalida Albertí Garau
Laura Alomar Llorente
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Joan Matamalas González
Javier E. Olivares Castillo
M^a del Mar Ribas Mas
Mercedes Villalonga Ruiz

Monografia:
Maria del Mar Ribas Mas

Assessorament lingüístic:
Antònia Fullana Miralles

Direcció General d'Economia i Estadística
Conselleria d'Economia i Competitivitat
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/Palau Reial , 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	4
Resum Executiu	5
I. Entorn	8
1 Internacional	8
2 Unió Europea	12
3 Espanya	14
II. Illes Balears	16
1 Agropesquer	18
2 Indústria i energia	22
3 Construcció	26
4 Serveis	29
4.1. Comerç	30
4.2. Turisme. Hostaleria	31
4.3. Turisme. Transport i comunicacions	35
4.4. Mediació financera	40
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries	42
4.6. Altres serveis	45
III. Mercat Laboral	49
1 Context. Espanya i la UE-28	49
2 Ocupació i atur a les Illes Balears	51
3 Costos laborals	55
4 Accidents de treball	57
IV. Demanda	58
1 Preus	58
2 Consum intern	60
3 Consum de no residents	62
4 Recaptació fiscal	64
5 Inversió	66
V. Medi Ambient	69
VI. Monografia	80
Índex de Qualitat en el Treball: actualització dels resultats de l'any 2011	
Índex de gràfics i taules	89
Notes i abreviatures. Agraïments	91

Cronologia

Juliol 2013

- 27 Es publica en el BOE la Llei 11/2013, de 26 de juliol, de mesures de suport a l'emprenedor i d'estímul del creixement i de la creació d'ocupació.
- 31 A les Illes hi ha 1.869.567 persones presents, segons l'IPH publicat per l'Ibestat.

Agost 2013

- 30 Es registren 9.802.743 pernoctacions hoteleres a l'agost a les Illes Balears, el màxim de la sèrie històrica.
- 30 A l'agost arriben 2.450.932 turistes a les Illes Balears, la xifra mensual més alta des del 2009, segons dades de l'ATB.
- 31 L'atur registrat arriba a 69.500 persones, la dada d'agost més baixa d'ençà del 2009.

Setembre 2013

- 6 El barril de petroli Brent s'intercanvia per 117,15 \$, el preu més alt d'ençà de principi d'any.
- 9 Els operadors turístics anuncien contractes per a l'estiu del 2014 amb increments dels preus per assegurar les places.
- 12 El Parlament Europeu aprova el mecanisme únic de supervisió bancària, que atorga al Banc Central Europeu la capacitat de supervisar els bancs de la zona euro.
- 28 Es publica en el BOE la Llei 14/2013, de 27 de setembre, de suport als emprenedors i a la seva internacionalització.

Octubre 2013

- 3 Es publica en el BOIB la Llei 5/2013, d'1 d'octubre, audiovisual de les Illes Balears.
- 15 Acaba la temporada de màxim risc d'incendis forestals a les Illes Balears amb 77 sinistres i 2.828 ha afectades.
- 18 La cadena hotelera Hilton es presenta per gestionar el Palau de Congressos.
- 22 El Ple del Parlament de les Illes Balears aprova el Dictamen de la Comissió d'Economia relatiu al Projecte de Llei de pesca marítima, marisqueig i aqüicultura a les Illes Balears.
- 24 Dia Mundial de la Informació sobre el Desenvolupament.
- 26 Es publica en el BOE el Reial decret Llei 13/2013, de 25 de octubre, pel qual es concedeixen crèdits extraordinaris per al pagament a proveïdors i per a la quarta convocatòria del programa PIVE 4.
- 30 La Reserva Federal dels Estats Units manté la compra de deute perquè les taxes d'interès siguin baixes i s'estimuli l'economia.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxes de variació del PIB. Volum encadenat base 2008 (en %)															
	Anual					Trimestral									
	2008	2009	2010	2011	2012	2011				2012 (p)				2013 (a)	
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Zona euro	0,4	-4,4	2,0	1,6	-0,7	2,6	1,8	1,4	0,7	-0,2	-0,5	-0,7	-1,0	-1,2	-0,6
Espanya	0,9	-3,8	-0,2	0,1	-1,6	0,6	0,3	0,0	-0,6	-1,2	-1,6	-1,7	-2,1	-2,0	-1,6
Illes Balears	1,2	-2,7	-0,9	0,6	0,0	0,3	0,6	1,0	0,4	0,1	-0,2	0,1	0,0	0,0	0,3
Mallorca	1,3	-2,8	-1,1	0,4	-0,1	0,1	0,4	0,8	0,3	0,1	-0,3	0,0	-0,1	-0,1	0,2
Menorca	0,4	-3,2	-1,4	0,2	-0,5	0,0	0,2	0,4	0,2	-0,2	-0,5	-0,6	-0,7	-0,3	0,4
Pitiüses	1,4	-2,2	0,9	2,0	0,7	1,8	2,1	2,8	1,6	1,0	0,6	0,7	0,8	0,7	1,0

Font: EUROSTAT i Conselleria d'Economia i Competitivitat.

p: provisional. a: avanç.

Les Illes Balears acceleren el creixement en el segon trimestre del 2013. En termes interanuals la taxa arriba a les tres dècimes. Destaca novament el dinamisme de l'arxipèlag pitiús, després d'un any per sota del punt percentual. A més, Menorca deixa enrere la situació de recessió tècnica, mentre que a Mallorca la recuperació s'assoleix a un ritme menor.

Segons el Fons Monetari Internacional (FMI) el creixement global avança a marxa lenta i els impulsors de l'activitat estan canviant. Les economies emergents s'enfronten al doble repte de la desacceleració del creixement i d'unes condicions financeres globals més estrictes. Les taxes de creixement de la Xina són superiors a les de les economies avançades, però estan per sota del nivell dels darrers anys, a causa de raons tant conjunturals com estructurals. El Japó gaudeix en els darrers períodes d'una certa recuperació econòmica, mentre que l'economia dels Estats Units reactiva el creixement en el segon trimestre del 2013. El preu del petroli manté la tendència a la baixa i en el mercat de divises l'euro s'aprecia respecte del dòlar i la lliura esterlina.

En el segon trimestre del 2013 l'evolució interanual és negativa a la zona euro i de creixement nul a la Unió Europea, si bé tècnicament se surt de la recessió gràcies a un creixement intertrimestral del 0,3 %. El 2012 el dèficit públic va romandre per sota del 4 % del PIB tant a la zona euro com a la Unió Europea, malgrat que s'incrementa el nivell de deute públic en el segon trimestre del 2013. La balança comercial de béns de la zona euro en el mes d'agost del 2013 se salda amb un excedent de 7,1 milers de milions d'euros, molt per sobre de l'any anterior.

En el conjunt de l'Estat espanyol el PIB del tercer trimestre és un 0,1 % més alt que el del segon i es romp una tendència de nou trimestres consecutius de caigudes. En termes interanuals en el segon trimestre el PIB cau un 1,6 %. L'execució pressupostària de l'Estat fins a l'abril del 2013

tanca amb un dèficit de 25.007 milions d'euros (el 2,4 % del PIB), un punt percentual més que en el mateix període de l'any anterior. Pel que fa als comptes públics, Espanya tancà el 2012 amb un dèficit del 10,6 % sobre el PIB i en el segon trimestre del 2013 el deute públic és del 92,3 % sobre el PIB.

Malgrat que el sector agropesquer tancà el 2012 amb una taxa de creixement negativa, l'estimació per a enguany i per al 2014 és positiva. El nombre d'afiliats a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia baixa per al conjunt de les Illes Balears, mentre que l'afiliació en el sector pesquer mostra signes de recuperació. En el mercat central de Mallorca, la comercialització de fruita i hortalissa augmenta, alhora que se n'encareix el preu, com també el de la patata. Les pluges de primavera afavoreixen la majoria de cultius de les Illes Balears. Les exportacions de les principals mercaderies agràries exportades (patata, goma de garrofi i vins i licors) augmenten tant en volum com en valor monetari segons les dades acumulades fins al juliol d'enguany. En els escorxadors de les Illes Balears, la demanda de carn es recupera en el segon trimestre d'any en termes interanuals. Alhora continua l'augment del preu dels pinsos per a l'alimentació del bestiar i el preu obtingut per la llet està per sota de la mitjana nacional. Pel que fa a la producció pesquera, en el segon trimestre de l'any les captures augmenten un 7,7 % interanual.

La majoria dels indicadors sectorials més usals mostren un sector industrial a la baixa. A les Illes, el VAB a preus constants del segon trimestre del 2013 agreuja la caiguda i a Espanya el bon comportament de les exportacions de la indústria manufacturera no aconsegueix activar l'entrada de comandes i la producció. En el conjunt de l'arxipèlag, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) de la indústria mostra en el quart trimestre un descens de la confiança. A l'agost, la producció industrial torna a les taxes negatives i el nombre total d'afiliats del setembre perd cotitzants de la indústria i l'energia respecte del setembre del

2012. La demanda d'energia elèctrica augmenta una dècima percentual durant el mes de setembre, encara que el consum acumulat des del gener disminueix un 4,3 % en relació amb els tres primers trimestres de l'any passat. Entre gener i juliol, el valor total de les exportacions cau gairebé una cinquena part.

La construcció és el sector econòmic que redueix més el ritme d'activitat. No obstant això, sembla que alguns indicadors avançats han tocat fons, com ara la licitació pública i els projectes visats diferents dels residencials. Per illes, les Pitiüses mostren un cert revifament del sector de la construcció i a Menorca es manté l'atonía. Els resultats negatius de la producció es tradueixen en una reducció del teixit empresarial i en la destrucció de llocs de treball dedicats a aquest sector.

En el segon trimestre del 2013, el VAB del sector dels serveis a les Illes Balears creix per sobre del ritme observat en els trimestres anteriors i se situa, respecte del segon trimestre del 2012, en l'1,0 %. El sector terciari és l'únic que registra valors positius. El volum de facturació de les empreses de serveis (IASS) de l'arxipèlag torna a augmentar considerablement i, en l'índex d'ocupació, les Illes Balears són la comunitat que més creix. La millora dels resultats es reflecteix al mes de setembre en una pujada interanual en el nombre de treballadors del sector dels serveis afiliats a la Seguretat Social a les Illes Balears.

El sector del comerç a les Illes Balears creix empès per les compres efectuades al llarg de l'estiu. La facturació augmenta a l'agost per cinquè mes consecutiu en termes interanuals i l'ocupació presenta una taxa interanual del 0,2 %. L'índex de comerç al detall de les Illes Balears corresponents al mes d'agost millora un 3,2 % la xifra de negoci i un 1,0 % l'ocupació. D'acord amb els resultats dels indicadors de confiança empresarial, les expectatives per al quart trimestre del 2013 són lleugerament més pessimistes que les de la resta de sectors econòmics. Al setembre, el nombre d'afiliats en la branca del comerç a les Illes Balears cedeix gairebé un punt percentual.

Després dels increments dels primers mesos de l'any, es pot destacar que durant la temporada alta l'activitat turística millora lleugerament respecte a l'any 2012. Aquest resultat es deu a l'increment dels viatgers d'origen estranger (1,8 %), ja que els que resideixen a Espanya cauen un 8,3 % respecte de l'any passat. El mes d'agost es produeix el grau d'ocupació més elevat per places (92 %) entre totes les comunitats autònomes. Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de

variació dels preus hotelers a les Balears se situa en el 5,0 % a l'agost, i cal tenir en compte que la taxa és positiva des del mes d'abril del 2012.

Al setembre els aeroports de les Illes Balears arriben a 13,5 milions de passatgers, la qual cosa suposa un 0,6 % més respecte de les dades del mateix període de l'any 2012. Aquest resultat es deu al fet que el passatge internacional ha compensat la caiguda del domèstic. Els viatgers d'origen britànic presenten increments a tot l'arxipèlag i mostren una taxa interanual del 8,0 %, i el passatge alemany s'incrementa un 2,0 %. Els passatgers arribats als ports de les Illes en creuers turístics augmenten (0,4 %) a l'agost, mentre que els que arriben en línia regular mostren un increment considerable (14,3 %). El transport de mercaderies per via marítima cau a l'agost (-3,9 %) malgrat que romaní estable des de principi d'any. Les mercaderies arribades per via aèria tornen a mostrar la tendència negativa dels mesos anteriors i cauen a totes les illes.

Els mercats financers espanyols continuen estabilitzant-se en un context de menor volatilitat després del descens dels rendiments de deute sobirà. No obstant això, el nombre d'oficines bancàries pateix el procés de reestructuració i tendeix a la baixa, fet que motiva alhora el descens de l'afiliació en aquesta activitat per al conjunt de les Illes Balears. En el segon trimestre de l'any el crèdit concedit disminueix, amb una tendència a la baixa que és present des del tercer trimestre del 2010. D'altra banda, els dipòsits en entitats bancàries a l'arxipèlag balear encadenen tres trimestres consecutius de variació interanual positiva, malgrat que disminueix la remuneració dels estalvis. Pel que fa a les hipoteques, continua la tendència a la baixa de mesos enrere en línia amb l'alentiment de la compravenda d'habitatges i amb un euríbor, que se situa des del juny del 2013 per sobre del preu oficial del diner (0,50 %).

Els resultats del mercat de treball a les Illes Balears són positius en els mesos del 2013. D'ençà de novembre del 2012 disminueix l'atur registrat en termes interanuals i l'afiliació a la Seguretat Social referma les dades positives. La millora es produeix a totes les illes, però especialment de manera significativa a les Pitiüses. Paral·lelament, la contractació també evoluciona a l'alça i se signen més noves relacions laborals que un any enrere.

Durant el mes de setembre, els preus pugen moderadament a les Illes Balears. La variació interanual de l'IPC se situa en el 0,5 %, taxa sensiblement inferior a la registrada al mes d'agost. La taxa de variació interanual de la inflació subjacent

és superior a la de l'índex general pràcticament d'ençà del mes d'abril, fet que no es produïa des del 2009.

La demanda interna a Espanya continua a la baixa en tots els agents econòmics. Entre abril i juny, la despesa en consum final de les llars es contreu, tot i que amb menys intensitat que la de les administracions públiques. En qualsevol cas, l'indicador mensual de confiança del consumidor (ICC) corresponent al mes de setembre referma la tendència a l'alça seguida els mesos anteriors. Les dades de matriculació de vehicles corresponents al mes de setembre suposen, després de mesos de contínues i fortes baixades, un repunt interanual positiu del 9,5 %. No obstant això, la demanda de productes petrolífers continua evolucionant a la baixa.

Les diferents figures tributàries presenten una evolució dispar a les Illes Balears. La recaptació dels impostos de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma s'incrementa un 9,0 % en els tres primers trimestres, gràcies a l'avanç dels impostos sobre successions i donacions i sobre transmissions patrimonials. En els tributs parcialment cedits, destaca la pujada d'una cinquena part de la recaptació per l'IVA fins a l'agost i la menor quantia de les retencions practicades per l'IRPF.

Els indicadors d'inversió a les Illes Balears, com ara el nombre de centres de treball inscrits a la Seguretat Social o la constitució d'hipoteques, presenten una tendència a la baixa. Aquest fet també es reflecteix en un import menor dels crèdits concedits, tant a les administracions públiques com al sector privat. Els dipòsits, en canvi, presenten un augment d'un

7,6 % respecte del segon trimestre del 2012. Durant aquest mateix trimestre, la inversió estrangera a les Illes Balears, com ja va ocórrer el trimestre anterior, creix excepcionalment i arriba a la xifra més elevada dels darrers anys. La creació de societats mercantils demostra que el dinamisme empresarial continua actiu a les Illes Balears.

L'apartat de medi ambient analitza els fluxos de materials en l'economia de les Illes Balears. En volum, l'any 2011 l'extracció domèstica va ser de 4,3 milions de tones; les importacions, de 8,3 milions de tones, i les exportacions, de 2,9 milions de tones, i, per tant, el consum domèstic de material quedà en 9,7 milions de tones. El consum domèstic de material s'ha reduït gairebé a la meitat des del 2007. D'altra banda, s'incrementa la dependència de materials de l'exterior. L'any 2011 la intensitat material de l'economia donà una ràtio de 0,36 tones per produir un miler d'euros, mentre que el 2008 va ser de 0,56 tones per miler d'euros.

El monogràfic inclòs en aquest BUTLLETÍ ha estat elaborat per l'Observatori del Treball de les Illes Balears i actualitza l'índex de qualitat del treball amb els resultats del 2011. La situació del mercat de treball no depèn exclusivament dels nivells d'ocupació i atur, sinó que hi intervenen altres aspectes multidimensionals, com ara les característiques del mercat de treball, l'entorn laboral i la valoració subjectiva del treballador, entre d'altres. L'objectiu d'aquest índex de qualitat és, per tant, disposar d'una valoració més àmplia de la situació del mercat de treball.

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	2n Trimestre	0,6	→	agost	7,3	→	juliol	1,8	→
Japó	2n Trimestre	0,9	→	juliol	3,8	→	setembre *	0,5	→
Unió Europea	2n Trimestre	0,4	→	agost	10,9	→	setembre *	1,3	→
Regne Unit	2n Trimestre	0,7	→	juny	7,7	→	setembre	2,7	→
Zona euro	2n Trimestre	0,3	→	agost	12,0	→	setembre *	1,1	→
Alemanya	2n Trimestre	0,7	→	agost	5,2	→	setembre	1,6	→
França	2n Trimestre	0,5	→	agost	11,0	→	setembre	1,0	→
Itàlia	2n Trimestre	-0,3	→	agost	12,2	→	setembre	0,9	↘
Espanya	2n Trimestre	-0,1	→	agost	26,2	→	setembre	0,5	↘

Font: EUROSTAT, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications.

Dades estacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de preus de consum Harmonitzat.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

*Provisional.

Segons el Fons Monetari Internacional (FMI) el creixement global avança a marxa lenta i els impulsors de l'activitat estan canviant. Aquestes dinàmiques plantegen nous reptes polítics. Les economies avançades creixen una altra vegada i es preveu que tanquin amb un increment de la producció de l'1,2% el 2013 i del 2,0% el 2014, però han de continuar la reforma del sector financer, la consolidació fiscal i l'estímul del creixement. Les economies emergents s'enfronten al doble repte de la desacceleració del creixement i d'unes condicions financeres globals més estrictes. A l'Àsia, les taxes de creixement de la Xina són superiors a les de les economies

avançades, però estan per sota del nivell dels darrers anys a causa de raons tant conjunturals com estructurals. El Japó gaudeix en els darrers períodes d'una certa recuperació econòmica. Paral·lelament, els Estats Units han mostrat durant diversos trimestres una demanda privada sòlida, mentre que a la zona euro sembla que la sortida de la recessió és més tímida. En el segon semestre del 2013, l'economia dels principals països es manté estable, tal com es pot veure a la taula 2. Malgrat això, la millora no es reflecteix en les taxes d'atur, encara creixents.

Taula 3. Previsions internacionals per al 2014

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,6	7,4	1,5
Japó	1,2	4,3	2,9
Unió Europea (zona euro)	1,0	12,2	1,5
Alemanya	1,4	5,5	1,8
França	1,0	11,1	1,5
Itàlia	0,7	12,4	1,3
Regne Unit	1,9	7,5	2,3
Espanya	0,2	26,7	1,5

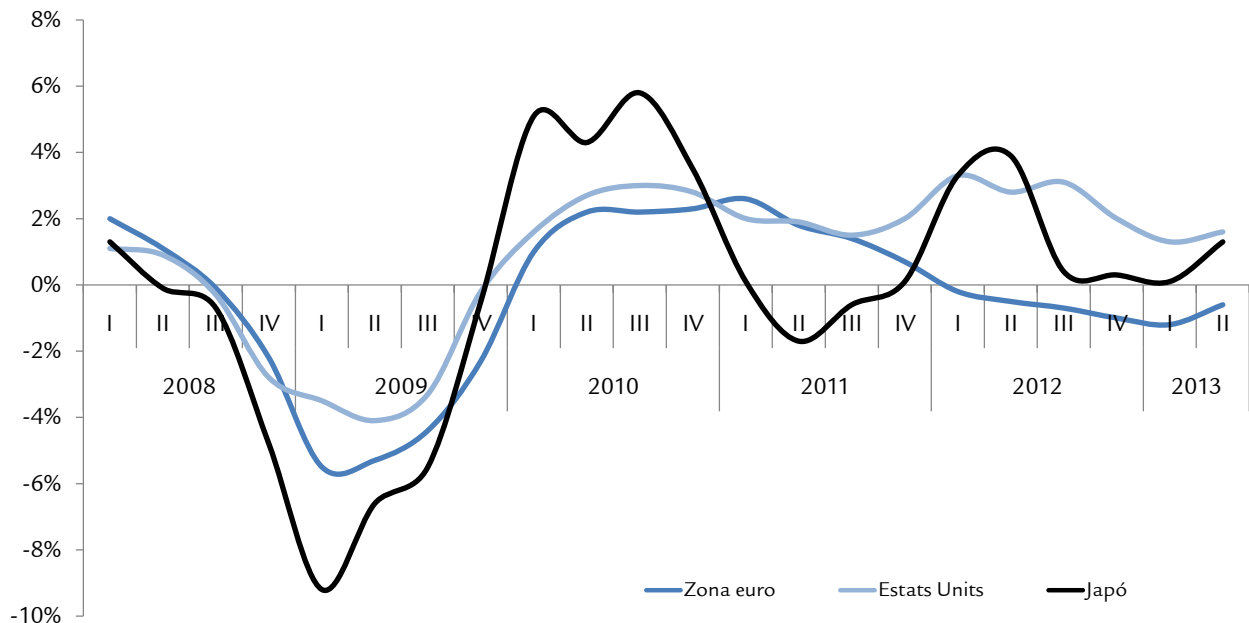
Font: FMI- World Economic Outlook (octubre 2013).

Les perspectives de creixement per al 2014 que es mostren en la taula 3 són positives en tots els casos. No obstant això, els Estats Units i el Regne Unit encapçalen el creixement, per davant del Japó i la zona euro. Dins la Unió Europea, Itàlia i

Espanya són les que presenten taxes de creixement més baixes i és l'economia alemanya la que va per davant.

EL CREIXEMENT GLOBAL AVANÇA A MARXA LENTA.

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: EUROSTAT.

Estats Units d'Amèrica

Durant el segon trimestre del 2013, el PIB dels Estats Units va créixer un 0,6% respecte del trimestre anterior (després de créixer un 0,3% intertrimestral els primers tres mesos del 2013). En comparació amb el mateix període de l'any anterior, el PIB va augmentar un 1,6%. El mes d'agost d'enguany la taxa d'atur arriba al 7,3%, mentre que fa un any era del 8,1%. Al mes de juliol la inflació del país nord-americà és de l'1,8%, quatre dècimes més que un any enrere. Segons les previsions de l'FMI, els Estats Units tancaran el 2013 amb un creixement del PIB de l'1,6%, una taxa d'atur del 7,6% i els preus de consum amb un increment de l'1,4%. Per al 2014 aquest organisme pronostica un creixement més intens, que arribarà al 2,6%, acompanyat d'una baixada de la taxa d'atur (fins al 7,4%) i una inflació semblant a la del 2013. Finalment, cal comentar que el Senat dels Estats Units ha aconseguit un acord per evitar la suspensió de pagaments de l'Administració, a causa de la crisi pressupostària.

Japó

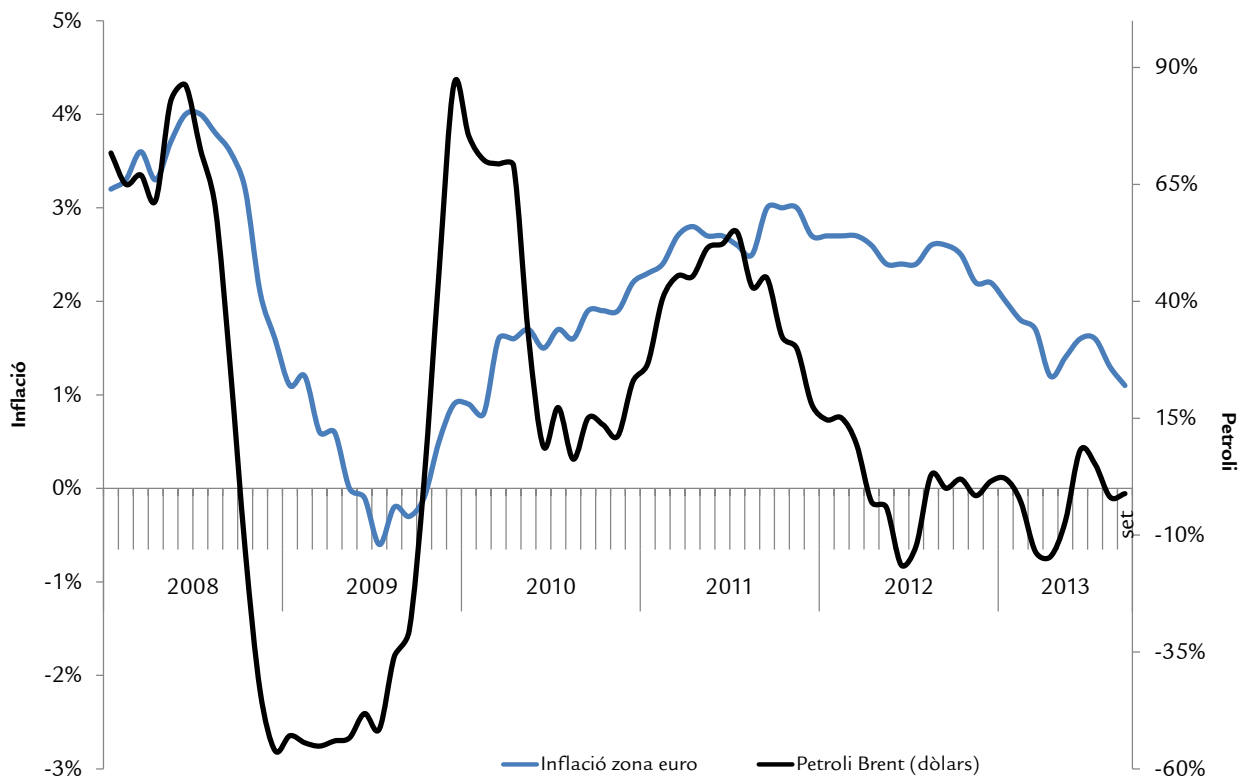
L'economia japonesa presenta un creixement interanual de l'1,3% en el segon trimestre, cosa que representa 1,2 punts més que en el trimestre anterior. En termes trimestrals, la variació del PIB és del 0,9% durant els mesos d'abril, maig i juny del 2013. Pel que fa a l'IPC, el setembre del 2013 els preus de consum pugen un 0,5%, mentre que en el mateix període de l'any anterior es registrava un abaratiment suau

(-0,3%). La taxa d'atur del Japó continua en un dels nivells més baixos de totes les economies desenvolupades, amb un 4,3% al juliol. Segons l'FMI, el 2013 l'economia japonesa creixerà un 2,0%, i l'any 2014, vuit dècimes menys. Quant a la taxa d'atur, la previsió és que es mantindrà aquests dos anys lleugerament per sobre del 4%. La inflació tancarà el 2013 en creixement nul, però assolirà el 2,9% el 2014. El Banc del Japó mantindrà els estímuls si augmenta el risc baixista causat per l'alça prevista en l'impost sobre les vendes.

Xina

A fi d'estimular l'economia xinesa el govern de Li Keqiang ha incrementat la despesa en infraestructures, com ara el ferrocarril i el metro, i també ha aprovat certs incentius fiscals. Durant el primer trimestre del 2013 l'economia de la Xina creix un 7,7% i en termes trimestrals la variació arriba a l'1,6%. Al setembre la inflació puja fins al 3,1% interanual, que es desagrega en un augment del 3,0% a les ciutats i un 3,3% a les àrees rurals. El menjar és un dels productes que més s'encareix (un 6,1%), mentre que la resta de béns i serveis s'incrementen un 1,6% al setembre. La previsió de l'FMI per a enguany és d'un creixement del PIB xinès del 7,6%, amb una inflació del 2,7%. Aquest organisme internacional preveu que la balança per compte corrent millorarà un 2,5% el 2013. Per al 2014 la perspectiva és d'un creixement lleugerament inferior (7,3%) i una inflació i una evolució de la balança per compte corrent semblants als del 2013 (un 3,0% i un 2,7%, respectivament).

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

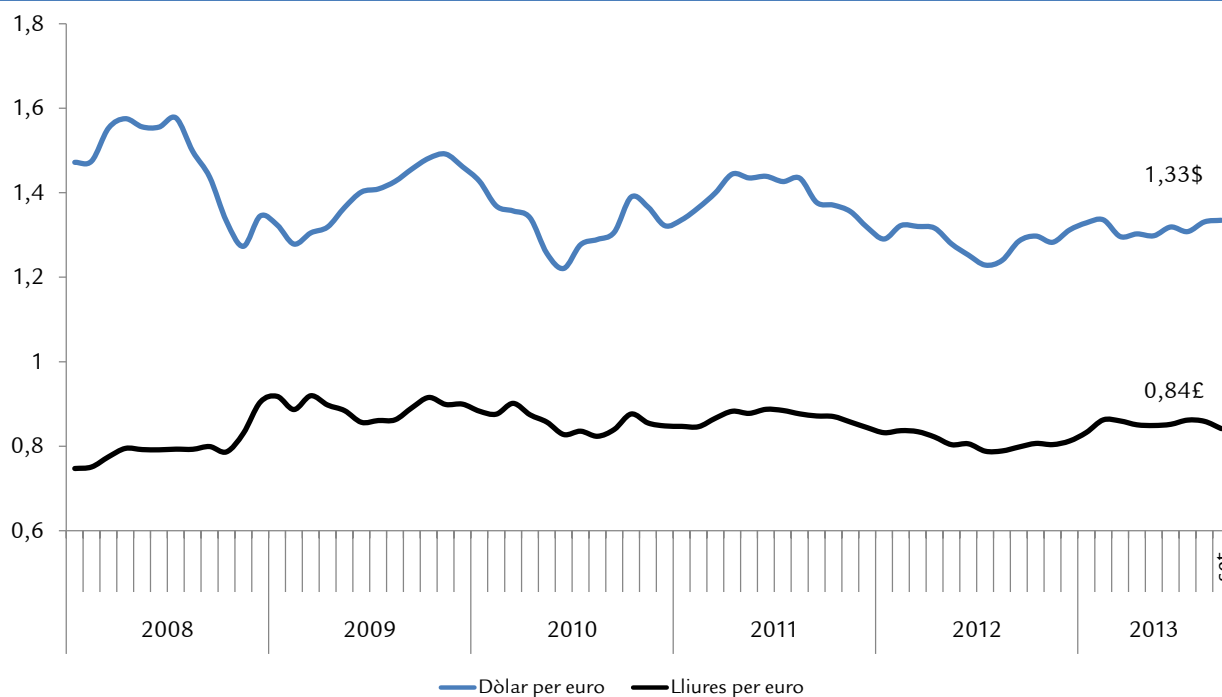
Font: EIA, EUROSTAT.

Des de principi del 2011, el preu del petroli es va mantenir pràcticament tots els mesos per sobre de la barrera de 100 dòlars per barril i el març del 2012 va arribar al màxim dels darrers cinc anys (125,45 \$). D'aleshores ençà, el preu del cru es redueix i el mes de setembre del 2013 el barril Brent s'intercanvia a 112,6 dòlars, similar al preu de fa un any. D'altra banda, la inflació de la zona euro està per sobre del 2% des del mes de desembre del 2010, i el mes de setembre se

situa en el 2,7%. L'Agència Internacional de l'Energia (AIE) ha revisat a la baixa la seva previsió de creixement de la demanda de petroli per al 2014 i l'estima entorn de 100.000 barrils per dia. Cal recordar que la previsió de creixement de l'economia mundial publicada pel Fons Monetari Internacional a l'estiu ha estat revisada a la baixa.

EL PREU DEL PETROLI MANTÉ LA TENDÈNCIA A LA BAIXA.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

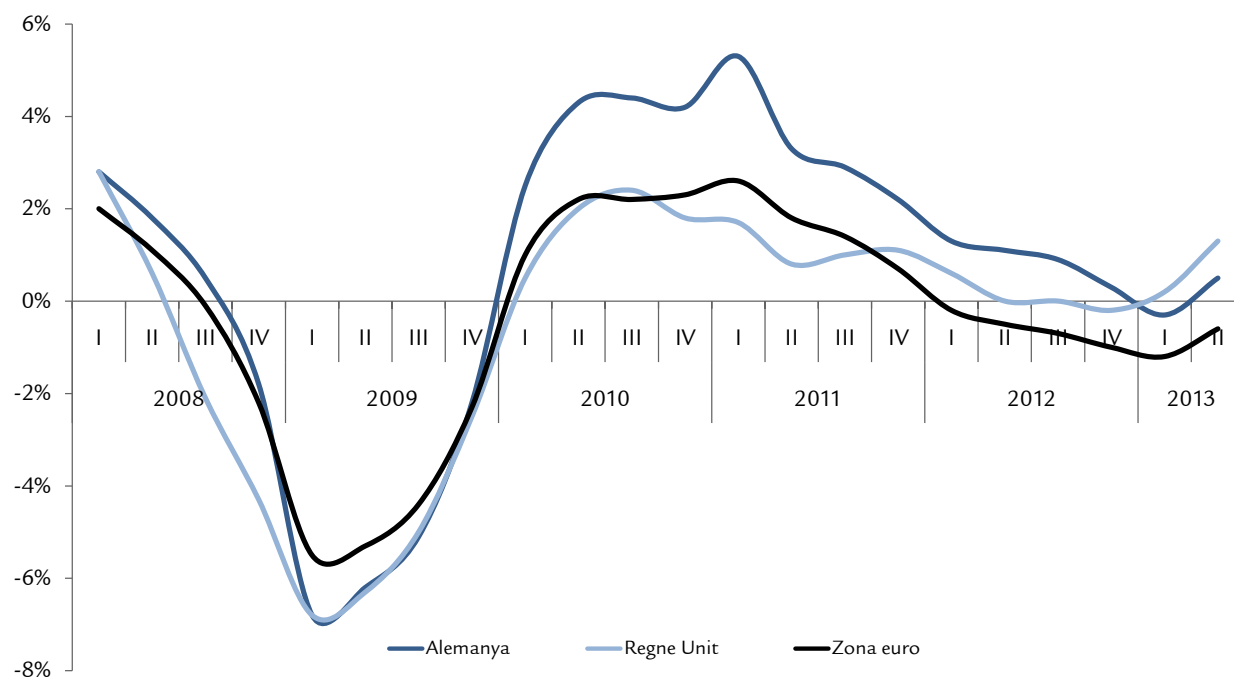
Font: BCE.

Pel que fa al mercat de divises, l'expectativa d'un possible retard en l'inici de la reducció dels estímuls monetaris per part de la Reserva Federal està afectant negativament el dòlar. L'euro s'aprecia i el mes de setembre del 2013 el tipus de canvi se situa en 1,33 **dòlars** per cada euro, un nivell per

sobre del que es va registrar el mateix mes del 2012 (1,28 dòlars per euro). En relació amb la **lliura esterlina**, al mes de maig es canvia per 0,84 lliures per euro, mentre que un any enrere el canvi era de 0,79 lliures per euro.

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: EUROSTAT.

En el segon trimestre del 2013 continua l'evolució interanual negativa a la zona euro (-0,5%), si bé en termes intertrimestrals el PIB es recupera tres dècimes percentuals. Per a la Unió Europea el creixement interanual del segon trimestre és nul i l'intertrimestral és del 0,4%. Entre els estats membres dels quals es disposa de dades per al segon trimestre del 2013, en termes intertrimestrals, Portugal (1,1%) registra la taxa de creixement més alta respecte del trimestre anterior, seguit d'Alemanya, Lituània, Finlàndia i el Regne Unit (tots amb un 0,7%). Xipre (-1,4%), Eslovènia (-0,3%), Itàlia i els Països Baixos (tots dos amb un -0,2%) varen registrar els descensos més destacats. En termes interanuals Lituània és el país que més creix (1,4%), seguit de Luxemburg (4,2%). En sentit contrari, Xipre (-5,2%) i Grècia (-4,6%) encapçalen la llista amb les taxes més negatives.

LA ZONA EURO SURT DE LA RECESSIÓ AMB UN CREIXEMENT INTERTRIMESTRAL DEL 0,3 %.

El Banc Central Europeu durà a terme una avaluació global en el sector bancari europeu abans d'assumir les noves funcions de supervisió a final del 2014. A la zona euro i a la Unió Europea el dèficit públic per al 2012 és del 3,7% i del 3,9% sobre el PIB, respectivament, ambdós devers cinc dècimes per sota del de l'any anterior. Els dèficits més elevats corresponen a Espanya (-10,6%), Grècia (-9,0%),

Irlanda (-8,2%), Portugal i Xipre (ambdós amb un -6,4%). En el segon trimestre del 2013 el deute públic se situa per a la zona euro en el 93,4% respecte del PIB (en el primer trimestre del 2013 fou del 92,3%), i per a la Unió Europea, en el 86,8% en aquest mateix període (nou dècimes més que en el primer trimestre). Els nivells de deute públic més alts es produeixen a Grècia (169,1%), Itàlia (133,3%), Portugal (131,3%) i Irlanda (125,7%), i els més baixos, a Estònia (9,8%), Bulgària (18,0%) i Luxemburg (23,1%). Quant a les prediccions, les projeccions de l'FMI per al 2013 presentades al mes d'octubre preveuen una caiguda del PIB de quatre dècimes i un estancament per a la Unió Europea. Quant a la inflació, el 2013 tancarà amb una taxa de l'1,5%, i la taxa d'atur quedarà en el 12,3% a la zona euro. Per a l'any que ve, aquest organisme internacional preveu un creixement de l'1,0% per a la zona euro i de l'1,3% per a la Unió Europea. Quant a la inflació del 2014, a la zona euro es mantindria en l'1,5% i la taxa d'atur també seria semblant a la d'enguany (12,2%).

Per la seva banda, l'agost del 2013 la taxa d'atur estacional de la zona euro es manté en el 12,0%. La taxa d'atur més elevada correspon a Grècia, amb un 27,9% al mes de juliol. Tot i això, altres països també presenten taxes elevades al mes d'agost, com ara Espanya (26,2%), Xipre (16,9%) i Portugal (16,5%). L'agost del 2013, 5.499 milions de persones menors

de 25 anys estan desocupades a la Unió Europea, de les quals 3.457 milions són de la zona euro. Això suposa unes taxes d'atur juvenil del 23,3% i del 23,7%, respectivament.

La inflació de la zona euro és de l'1,1% al mes de setembre, un punt i mig menys que fa un any. Les taxes més baixes es produeixen a Bulgària (-1,3%) i a Grècia (-1,0%), i les més altes, al Regne Unit (2,7%) i a Estònia (2,6%). En una primera estimació, el mes d'agost del 2013 la balança comercial de béns de la zona euro se salda amb un excedent de 7,1 milers de milions d'euros, mentre que en el mateix mes de l'any anterior fou de 4,6 milers de milions d'euros. Pel que fa a la balança del compte corrent a la Unió Europea (27 països), en el segon trimestre del 2013 es registra un superàvit de 39,4 milers de milions d'euros (l'1,2% del PIB), mentre que en el mateix període de l'any anterior el superàvit fou només de 2,6 milers de milions d'euros.

Alemanya

L'economia alemanya creix un 0,5% interanual en el segon trimestre del 2013 i un 0,7% intertrimestral. L'FMI preveu que l'economia germànica mantengui aquest ritme i tanqui el 2013 amb una taxa anual del 0,5% el 2013, la qual s'accelerarà el 2014 fins a un 1,4%. El mes d'agost del 2013, Alemanya continua amb una de les taxes d'atur més baixes de tota la Unió Europea (5,2%). La inflació en el novè mes de l'any és d'un 1,6%, mig punt per sota de la del mateix mes de l'any anterior. El 2012, el deute públic sobre el PIB se situa en el 79,8%. Pel que fa al dèficit, els comptes públics alemanys mantenen l'equilibri i mostren un superàvit en relació amb el PIB del 0,1%.

L'FMI PREVEU QUE L'ANY 2014 L'ECONOMIA ALEMANYA S'ACCELERI.

França

L'economia francesa mostra un creixement interanual positiu en el segon trimestre del 2013, després de dos trimestres negatius. En termes intertrimestrals, el creixement se xifra

en el 0,5%. L'FMI considera que el país gal tancarà el 2013 amb un -0,2%, i preveu una lleugera millora per al 2014 (1,0%). La inflació del mes de setembre del 2013 se situa en l'1,0%, per sota de la mitjana europea. Per la seva banda, l'agost del 2013 la taxa d'atur és superior en set dècimes a la de fa un any i se situa en l'11,0%, també en sintonia amb la mitjana de la Unió Europea.

Itàlia

Itàlia continua en recessió i en termes interanuals cau un 2,0% en el segon trimestre del 2013. L'anàlisi més a curt termini que ofereixen les taxes intertrimestrals també mostren davallades, les quals es produeixen des de mitjan 2011. L'FMI preveu que Itàlia tanqui el 2013 amb una contracció de l'1,8% i espera que comenci a créixer el 2014 (0,7%). El 2012 Itàlia va ser dels països amb més proporció de deute públic sobre el PIB i arribà a un deute de 47 mil milions d'euros. El deute italià haurà de continuar creixent, atès que el dèficit pressupostari és del -3,0% del PIB. La inflació interanual es frena dos punts i mig a l'agost respecte d'un any enrere fins a situar-se en el 0,9%. La taxa d'atur evoluciona amb continus increments i l'agost del 2013 se situa en el 12,2%, mentre que un any enrere era del 10,7%.

Regne Unit

L'economia d'un dels principals mercats emissors turístics per a les Illes Balears, el britànic, evoluciona positivament. El segon trimestre del 2013 l'economia del Regne Unit creix un 1,5% en termes interanuals i l'evolució intertrimestral també és positiva (0,7%). Segons l'FMI, el 2013 el creixement del PIB britànic serà positiu (1,4%), i encara serà més elevat durant el 2014 (1,9%). La taxa d'atur del mes de juny del 2013 (darrera dada disponible) es manté en el 7,7% i la inflació del mes de setembre és del 2,7%, mig punt per sobre de la dada de fa un any. Pel que fa a la ràtio dels comptes públics del 2012, el dèficit sobre el PIB és del -6,1%, i la del deute públic arriba al 88,7%.

3 Espanya

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

Variació Interanual (%)	2013	2014
PIB	-1,3	0,7
Consum privat	-2,6	0,2
Consum públic	-2,3	-2,9
Formació bruta del capital fix	-6,1	0,2
Demanda nacional (contribució al creixement)	-3,2	-0,4
Exportació de béns i serveis	5,7	5,5
Importació de béns i serveis	-0,3	2,4
Demanda exterior (contribució al creixement)	1,9	1,2
Inflació	1,0	1,3
Taxa d'atur	26,6	25,9

Font: Ministeri d'Economia i Competitivitat. Escenari macroeconòmic 2013-2014, 27 de setembre 2013.

El mes de setembre, el Ministeri d'Economia i Competitivitat preveu que l'economia espanyola tanqui el 2013 amb un creixement negatiu de l'1,3%, i per al 2014 estima una millora de fins al 0,7%. Per la seva banda, el Fons Monetari Internacional publica al mes d'octubre la mateixa previsió que el Ministeri pel que fa al creixement de l'any 2013 i una altra mig punt inferior per al 2014 (0,2%). Pel que fa a la inflació, l'FMI preveu que tancarà el 2013 amb una taxa de l'1,8% i el 2014 els preus es frenaran fins a una variació anual de l'1,5%. Segons aquest organisme internacional, el sector exterior mantindrà el protagonisme en l'economia espanyola i enguany la balança per compte corrent s'accelerará un 1,4%, i el 2014 pujarà encara un 2,6% més. Tot i aquestes

previsions, segons l'FMI les expectatives de la taxa d'atur continuen en xifres superiors al 26% per a aquests dos anys. En l'estimació avançada de la comptabilitat trimestral, l'INE confirma la dada del Banc d'Espanya sobre l'evolució del PIB. Així, en el conjunt de l'Estat el PIB del tercer trimestre és un 0,1% més alt que el del segon i es romp una tendència de nou trimestres consecutius de caigudes. La variació interanual queda en un -1,2% en el tercer trimestre, com a conseqüència d'una aportació negativa de la demanda nacional, que és compensada només parcialment per l'aportació positiva de la demanda externa.

EN EL TERCER TRIMESTRE DEL 2013 ES ROMP UNA TENDÈNCIA DE NOU TRIMESTRES DE CAIGUDES.

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)

Volum encadenat referència 2008										
Trimestre	2011				2012				2013	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Sector agropesquer	6,0	6,1	5,4	4,9	-6,9	-12,6	-11,2	-12,7	-6,2	-1,2
Indústria i energia	6,3	3,3	2,4	-1,1	-1,7	-0,7	0,2	0,4	-3,0	-3,1
Construcció	-11,0	-9,4	-7,8	-7,8	-9,1	-8,6	-8,7	-7,7	-5,8	-5,9
Serveis	1,8	1,6	1,2	1,1	0,7	-0,1	-0,4	-1,1	-1,1	-0,8
PIB a preus de mercat	0,6	0,3	-0,0	-0,6	-1,2	-1,6	-1,7	-2,1	-2,0	-1,6

Font: OCDE Economic Outlook, analysis and forecasts.

En el segon trimestre del 2013 l'economia espanyola cau en termes interanuals un 1,6%. La contribució al creixement agregat de la demanda nacional (-3,6%) és superior en un punt a la registrada en el trimestre anterior. Les exportacions augmenten un 9,2%, i les importacions, un 3,1%. L'evolució de la despesa en consum final de les llars és menys negativa (-3,2%) en el segon trimestre del 2013 si es compara amb el període anterior. La variació del consum final de les institucions sense ànim de lucre al servei de les llars és del -0,3% i les administracions públiques redueixen el seu consum final un 2,4%. La formació bruta de capital fix continua caient amb força i en els mesos d'abril a juny cedeix un 6,4%. Des de la perspectiva de l'oferta, tots els sectors evolucionen negativament en el segon trimestre. L'agricultura presenta una taxa negativa del -1,2%, i la indústria, del -3,1%. La construcció és el sector amb la variació més negativa (-5,9%) i els serveis contenen la caiguda fins al -0,8%. En aquest darrer sector, la caiguda més important correspon a les activitats financeres i d'assegurances (-4,1%), seguides del comerç, el transport i l'hostaleria, que conjuntament cauen un -1,1%.

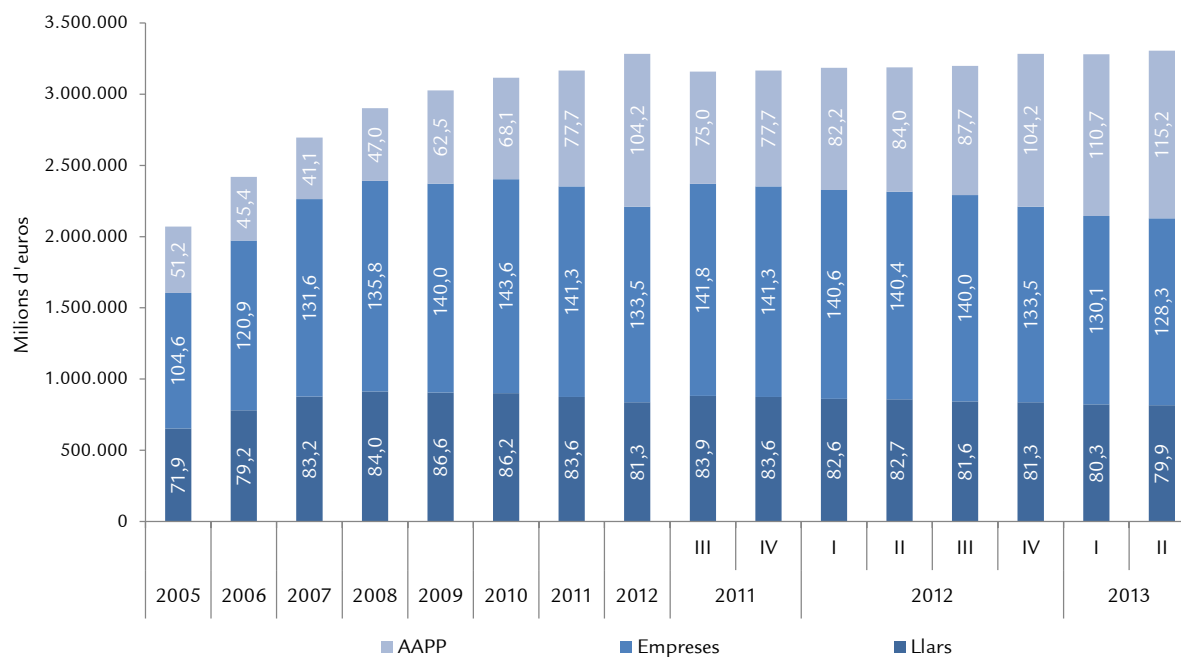
Segons dades de l'Eurostat, en una primera estimació la

balança comercial de béns a Espanya al mes d'agost se salda amb un dèficit de 2,1 milers de milions d'euros. Pel que fa a la balança per compte corrent, en el segon trimestre del 2013 es registra un superàvit de 3,1 milers de milions d'euros, mentre que en el mateix període de l'any anterior es produí un dèficit de 3,2 milers de milions d'euros. Aquestes dades fan palès l'impuls que ha representat la demanda externa en la recuperació del PIB.

Pel que fa a l'equilibri dels comptes públics, Espanya tancà el 2012 amb un dèficit de 109.572 milions d'euros (el -10,6% sobre el PIB) i amb un deute de totes les administracions de 884.653 milions d'euros (el 86% sobre el PIB). En el segon trimestre del 2013 el deute públic és de 943.410 milions d'euros, el 92,3% sobre el PIB.

Segons les dades del Banc d'Espanya, de l'any 2005 al 2012 el deute dels sectors no financers puja més de la meitat. Per al segon trimestre del 2013, el deute dels sectors no financers és en conjunt de 3.306.223 milions d'euros, dels quals en corresponen 1.311.604 milions d'euros a empreses, 817.093 a llars i institucions sense ànim de lucre i la resta (1.177.526) a les administracions públiques.

Gràfic 5. Evolució i ràtio sobre PIB del deute a Espanya

Font: BE.

La ràtio deute/PIB expressada en percentatges.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)															
	Anual					Trimestral									
	2008	2009	2010	2011	2012	2011				2012 (p)				2013 (a)	
					(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Illes Balears	1,2	-2,7	-0,9	0,6	0,0	0,3	0,6	1,0	0,4	0,1	-0,2	0,1	0,0	-0,0	0,3
Sector agropesquer	0,8	-0,4	-0,4	0,3	-0,5										
Indústria	0,5	-3,5	-2,8	-1,4	-0,8	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8	-0,8	-0,7	-0,9	-0,8	-0,9
Construcció	-1,4	-8,6	-6,3	-4,4	-5,5	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8	-5,1	-5,7	-6,2	-6,1	-5,5
Serveis	1,6	-2,0	-0,1	1,2	0,6	1,0	1,2	1,7	1,0	0,8	0,4	0,7	0,7	0,6	1,0

Font: Conselleria d'Economia i Competitivitat.

p: provisional. a: avanç.

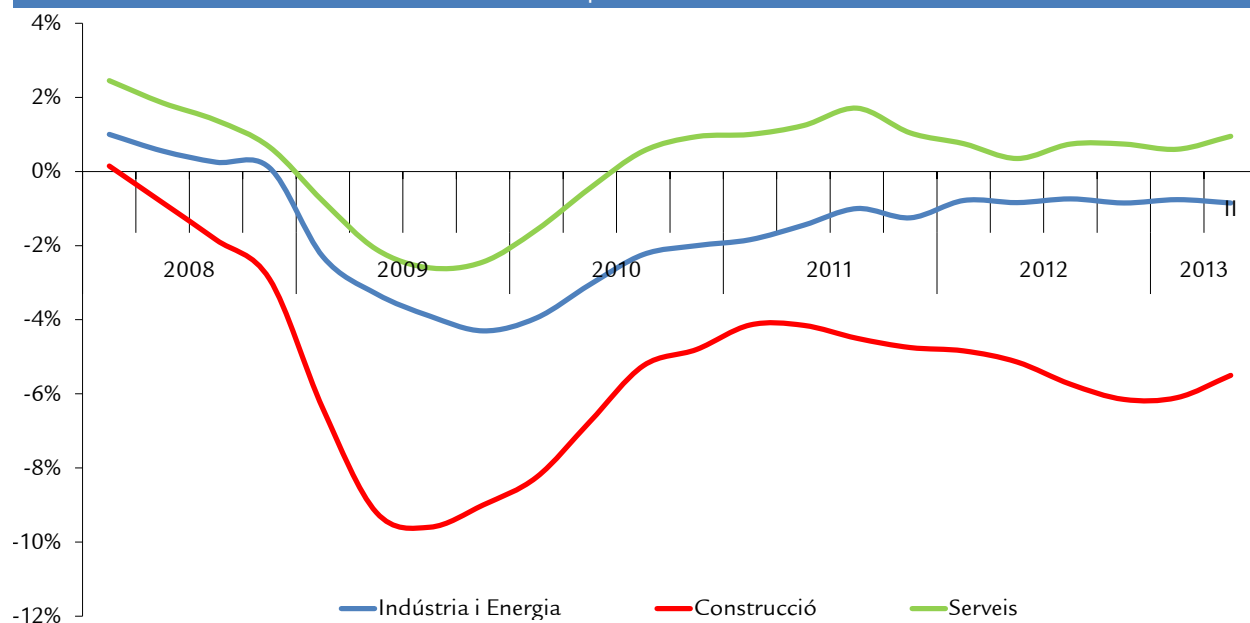
Les Illes Balears presenten en el segon trimestre del 2013 un creixement de tres dècimes respecte del mateix trimestre del 2012. Aquesta és la taxa interanual més dinàmica d'ençà de final del 2011. Espanya surt tècnicament de la recessió en el tercer trimestre d'enguany amb un creixement d'un 0,1% respecte del trimestre anterior. Malgrat això, en termes interanuals el conjunt estatal continua en xifres negatives (-1,2%). El sector dels serveis i les Pitiüses mostren la part més dinàmica de l'economia balear, en ambdós casos amb creixements d'un punt percentual.

Les Illes Balears són la comunitat autònoma que presenta una major fortalesa, fet que es fa palès en l'evolució del mercat de treball. Els resultats positius que s'aconsegueixen en els primers mesos de la campanya turística es perllonguen al llarg de la temporada alta, la qual cosa impulsa l'activitat dels serveis. L'afiliació a la Seguretat Social d'aquest sector enllaça cinc mesos consecutius de pujades interanuals i l'atur registrat cau durant tots els mesos del 2013 respecte del 2012. Des del punt de vista de la demanda turística, els establiments hotelers han allotjat fins a l'agost més viatgers, els quals han gaudit de més nits a les Illes Balears. El nombre de turistes internacionals també augmenta amb força els vuit primers mesos del 2013, com també la despesa efectuada. Aquest fet ha afavorit el comerç al detall, que torna a les taxes positives de facturació i d'ocupació. Quant a l'activitat del transport

per via aèria, l'arribada de nous passatgers d'origen estranger ha compensat amb escreix el retrocés del passatge domèstic. La construcció, en canvi, continua immersa en l'atonía i sols alguns indicadors presenten millores rellevants. Així, augmenta la licitació pública gràcies a les obres d'enginyeria civil publicades pels consells insulars i els ajuntaments, i també s'incrementen els projectes visats, empesos per les reformes en establiments turístics. La indústria i l'energia manté les caigudes properes al punt percentual. La demanda fora de les nostres fronteres es mostra com una oportunitat de mercat per a les empreses industrials de les Illes Balears, les quals encara redueixen la producció i el nombre de treballadors.

Per illes, l'activitat a les Pitiüses es revifa i creix un 1,0% en el segon trimestre del 2013, el més intens des de fa un any. Eivissa i Formentera presenten els increments de l'afiliació a la Seguretat Social més destacats i lideren la caiguda de l'atur registrat. Menorca, que fins a principi del 2013 era l'illa que patia més intensament els efectes negatius de la crisi, capgira la situació i entre abril i juny augmenta el valor afegit un 0,4% respecte dels mateixos mesos del 2012. Aquesta taxa de creixement és set dècimes percentuals superior a la del primer trimestre. Mallorca també millora el creixement, tot i que de manera més moderada i queda en el 0,2%.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGEE.

1 Agropesquer

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)						
2006	2007	2008	2009	2010	2011 (p)	2012 (a)
3,5	2	0,8	-0,4	-0,4	0,3	-0,5

Font: Conselleria Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

El sector agropesquer tancà l'any 2012 amb una taxa de creixement negativa del 0,5%. No obstant això, es preveu una recuperació del sector durant l'any i l'estimació és de creixement positiu (1,7%). D'acord amb l'Informe

economicofinancer del Projecte de Llei de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears del 2014, el creixement previst per al sector primari serà d'un 0,8% l'any que ve.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	5.925	↘	-2,8
Mallorca	setembre	4.889	↘	-2,7
Menorca	setembre	633	→	0,3
Eivissa	setembre	390	↘	-8,5
Formentera	setembre	13	↘	-13,3

Font: TGSS.

El setembre del 2013, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia arriba a 5.925 persones, un 2,8% menys que el setembre de l'any passat. La disminució en el nombre d'afiliats és present a Mallorca i a les Pitiüses, especialment en el segon cas. Menorca manté el nombre d'ocupats en les activitats agràries respecte d'un any ençà.

La Unió Europea ha acordat la reforma de la Política Agrària Comuna per al període 2014-2020 (PAC 2014-2020). En

el context del marc financer pluriennal, s'han pres acords referents als pagaments directes (que es reduiran en un 5% en els casos dels imports de més de 150.000 euros), al desenvolupament rural (amb assignacions nacionals i percentatges de cofinançament) i sobre les transferències de fons d'un pilar a l'altre (amb la possibilitat de transferir un 15% de la dotació nacional per a pagaments directes a la dotació per al desenvolupament rural i a la inversa).

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-setembre	884	1,2	→	-1,0	↗	10,6
Hortalisses	gener-setembre	1.911	1,0	↗	4,0	↗	5,3
Patates	gener-setembre		0,6			↗	7,8
Total	gener-setembre	2.794	1,0	↗	2,3	↗	8,5
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-juliol	17.339	10.277	↗	17,0	↗	51,8
Regne Unit	gener-juliol	6.443	3.736	↗	35,2	↗	50,6
Dinamarca	gener-juliol	4.254	2.519	↗	14,4	↗	30,8
Goma de garrofi	gener-juliol	1.153	7.104	↗	19,8	↗	19,3
Alemanya	gener-juliol	216	1.375	↗	16,9	↗	13,6
Dinamarca	gener-juliol	249	1.653	↗	54,7	↗	54,4
Japó	gener-juliol	180	1.175	→	0,0	→	-1,3
Vins i licors	gener-juliol	922	5.337	↗	46,4	↗	54,5
Alemanya	gener-juliol	430	2.071	↗	92,7	↗	109,5
Itàlia	gener-juliol	29	74	↗	3,8	↗	12,4
Suïssa	gener-juliol	100	920	↗	26,3	↗	30,4

Font: Mercapalma, lbestat.

PMP: preu mitjà ponderat.

En el mercat central de Mallorca, segons dades acumulades fins al setembre del 2013, la comercialització de fruites i hortalisses que prové de majoristes i productors és un 11,6% superior a la registrada un any ençà. No obstant això, pel que fa als productors, la comercialització de fruita és fins al setembre un 1,0% inferior a la del mateix període de l'any passat, mentre que la comercialització de l'hortalissa augmenta (4,0%). Pel que fa als majoristes, tant el subministrament de fruita com el d'hortalissa augmenten, en conjunt, un 11,8% (un 8,5% en el cas de la fruita i un 15,1% en el cas de l'hortalissa). Aquest augment de la demanda va acompanyat d'un augment del preu mitjà, superior en el cas de la fruita (10,6%) que en el de l'hortalissa (5,3%). Les patates també s'encareixen fins a un 7,8% respecte del setembre del 2012.

LES PLUGES DE PRIMAVERA AFAVOREIXEN LA MAJORIA DE CULTIUS A LES ILLES BALEARS.

Les pluges del mes d'abril enfortiren la collita de cereals per als mesos de maig i juny. Així, segons dades provisionals del mes d'agost del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, la producció de blat arriba a 17,9 milers de tones (un 22,9% superior a la producció de la campanya 2011-2012), en una superfície de conreu de 4.348 hectàrees (un 7,1% més que l'any passat). Pel que fa a l'ordi, la producció augmenta un 21,3% fins a situar-se a prop de 55,9 milers de tones, en una superfície de conreu de 17.869 hectàrees (un 1,1% interanual). La producció de civada, tercer cereal que més es cultiva a les Balears, se situa en 16.000 tones. Aquesta xifra representa un increment d'un 15,2% respecte del mateix període de l'any passat, tot i que la superfície de conreu és

un 3,1% inferior (7.000 ha). Així mateix, les darreres pluges caigudes a principi de setembre, malgrat que no fan malbé els cultius, endarrereixen la collita de la patata, de fruits secs com ara l'ametlla i la garrova, i també del raïm.

Pel que fa a l'ametlla mallorquina, les Balears són l'única comunitat autònoma on s'estima un augment de la producció del 10,47% (2.375 t en la campanya 2013/2014) segons dades de la Mesa Nacional de Fruits Secs. En l'àmbit nacional es preveu una disminució del 35% de la producció d'aquest cultiu, i també una baixada de la producció a Califòrnia, a causa de les fortes sequeres. Ambdós fets han motivat que augmenti la demanda d'ametlla mallorquina i amb això el preu que es paga per aquest fruit, que passa de 0,60 euros el 2012 a l'entorn d'1,20 euros el quilogram d'ametlla amb closca enguany. El bessó pot superar l'import de 4,50 euros, segons la varietat.

La falta de pluja del mes d'agost també retarda la collita de l'oliva de Mallorca fins a les primeres setmanes d'octubre. Pel que fa a les denominacions d'origen, la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori ha aprovat la nova denominació d'origen protegida (DOP) Oliva de Mallorca per a la comercialització de l'oliva de taula verda, verda trencada i negra natural produïda a Mallorca. A aquesta illa es calcula que cada any es produeixen entre 60 i 80 tones d'oliva de taula, el 80% de la qual es comercialitza com a oliva trencada, i pràcticament tota es consumeix a l'illa. Aquesta xifra representa gairebé el 3% del total d'oliva que es cull cada any a Mallorca, prop de 2.300 tones. El 97% restant es destina a les tafones per transformar-lo en oli. Pel que fa a l'àmbit nacional, segons dades de l'Agència per a l'Oli

d'Oliva, organisme que depèn del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, des de l'octubre (mes d'inici de la campanya) fins a l'agost del 2013 disminueix la producció total d'oli d'oliva un 62%.

LES EXPORTACIONS DE LES PRINCIPALS MERCADERIES AGRÀRIES EXPORTADES AUGMENTEN.

Segons dades acumulades fins al juliol, l'exportació de patata augmenta tant en volum (17%) com en valor monetari (52%) respecte del mateix període del 2012. Es recupera, per tant, la demanda exterior, que fins al març presentava taxes negatives amb unes pluges que retardaren la campanya de collita de la patata per a l'exportació. El Regne Unit i Dinamarca, principals països demandants, augmenten les compres de patata tant en volum com en import. Pel que fa a la goma de garrofi, la demanda exterior segueix amb una variació interanual positiva. Dinamarca repunta com a principal país receptor, però el Japó s'estanca i no augmenta la demanda del producte durant els set primers mesos de l'any. El mercat exterior per als vins i licors també és positiu, amb un augment del 46% de la demanda i del 55% en valor monetari. Alemanya destaca com a principal país receptor de vins de les Balears i gairebé duplica la seva demanda (93%). Enguany les temperatures relativament baixes de la primavera i començament d'estiu han endarrerit la maduració del raïm i ara les precipitacions del setembre han impedit la collita d'hora, cosa que implica una verema més tardana, fins a

mitjan octubre. Això no implica necessàriament una qualitat inferior dels vins, sinó que s'espera aconseguir sucs amb una complexitat aromàtica superior.

Pel que fa a l'agricultura ecològica a les Illes Balears, segons dades del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, l'any 2012 la superfície destinada a aquest tipus de cultiu era de 25.554 hectàrees, un 9,7% menys que l'any anterior. Aquesta superfície representa el 5,2% sobre la superfície total destinada a agricultura a les Illes Balears. També disminueix la superfície d'agricultura ecològica a quasi totes les comunitats autònomes. Així, les 1.756.548 hectàrees de superfície registrada el 2012 varen ser un 4,8% inferiors a la xifra de l'any 2011. A les Illes Balears, el 2012 el nombre d'operadors era de 691, un 25,2% menys respecte de l'any 2011. D'aquests, 524 eren productors (-31,9%); 131, elaboradors (10,1%), i 36, comercialitzadors (2,9%). Contràriament, el nombre d'explotacions ramaderes ecològiques augmentà en 50 unitats i deixà el total de l'any 2012 en 451. A tot Espanya sumaven 6.104 explotacions, 30 més que un any enrere. Malgrat l'augment d'explotacions ramaderes a les Illes, el nombre de caps de bestiar disminuï en general entorn d'un 75%. Els descensos es produïren en el bestiar oví (-78%) i el boví (-26%), mentre que destacà l'augment del porcí (172%), del cabrum (21%) i de les aus (17%).

Ramaderia

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	2n trim	654	↗	3,0
Bestiar oví / Bestiar cabrum	2n trim	462	↘	-2,6
Bestiar porcí	2n trim	930	→	0,9
Bestiar equí	2n trim	7	↗	22,2

Font: Direcció General de Salut Pública i Consum.

En els escorxadors de les Illes Balears, les dades de carn sacrificada en el segon trimestre de 2013 són més positives en termes interanuals. La demanda de bestiar boví augmenta (3,0%) i també ho fa la d'equí, tot i que el seu pes continua sent només testimonial. D'altra banda, disminueixen les tones sacrificades del bestiar oví i cabrum (-2,6%). Pel que fa a la carn de porc, la comercialització és similar a la d'un any ençà.

Segons dades del Fons Espanyol de Garantia Agrària, des de l'abril del 2013, mes d'inici de la campanya 2013/2014, fins a l'agost els lliuraments de llet de les Balears assoleixen la xifra de 22.981 tones. Aquest fet representa un descens del 2,2% respecte del mateix període de l'anterior campanya i per al conjunt de l'Estat la caiguda se xifra en el 1,3%. Pel que fa al preu mitjà ponderat, a les Illes Balears passa de 0,307 euros

per litre l'abril d'enguany a 0,316 euros per litre a l'agost. Tot i aquesta millora, continua per sota de la mitjana nacional, que se situa en 0,349 euros per litre a l'agost. A aquesta diferència respecte de la Península, s'hi afegeix l'augment del 7% en el preu dels pinsos per a l'alimentació del bestiar, fet que no afavoreix la viabilitat de les explotacions ramaderes lleteres de les Illes Balears.

Pesca

L'afiliació en el sector pesquer mostra signes de recuperació al mes de setembre i el nombre d'afiliats s'acosta a 700, un 0,7% més que un any ençà. Per illes, destaca negativament Menorca, on l'afiliació cau un 7,7% interanual, mentre que la resta presenten un comportament positiu.

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	setembre	694	→	0,7
Mallorca	setembre	471	→	0,4
Menorca	setembre	108	↘	-7,7
Eivissa	setembre	82	↗	10,8
Formentera	setembre	33	↗	13,8

Font: TGSS.

La producció pesquera declarada a les Illes Balears en el segon trimestre del 2013 és de 948.295 quilos, amb un valor en primera venda de 5,84 milions d'euros. En comparació del mateix període de l'any passat (880.312 kg i 2,25 M€), les dades representen un increment del 7,7% en el pes de les captures (per la bona temporada de l'aladroc) i un increment

del 37% en el valor econòmic. Així, el preu mitjà de la producció total del peix s'incrementa un 27% (de 4,83 €/kg a 6,16 €/kg), a causa de la presència d'espècies de temporada, com ara la llagosta, la cirviola i el déntol, i també pel notable increment del preu de la gamba.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2n trimestre

Captures			Variació interanual (%)			
	Pes (kg)	Valor (€)	Pes (kg)		Valor (€)	
Aladroc	174.812	319.542	↗	344,2		
Gamba vermella	62.471	1.297.225	↗	15,7	↗	50,5
Gerret	53.779		↗	18,9		
Rajada	45.823	141.718	↗	8,0		
Pop	41.644		↗	34,2		
Musclo	32.854		↘	-23,1		
Sorell	31.559		↘	-8,6		
Caproig	28.330	382.430			↗	45,1
Morralla	26.437		↘	-5,1		
Pota	24.855					
Llagosta		488.306			↗	11,3
Gall de Sant Pere		303.006			↗	25,4
Sípia		211.670			↗	47,4
Calamar		203.719			→	-1,4
Moll vermell		142.716				
Déntol		138.184			↗	60,5

Font: Direcció General de Medi Rural i Marí.

Quant a la composició de les captures, en el segon trimestre del 2013 destaca la gran quantitat d'aladroc (171 t), fet que ja es va produir en el primer trimestre d'enguany. Com ja s'ha manifestat altres vegades, l'aladroc és una espècie pelàgica molt poc habitual a les Illes Balears, però que des de final del 2011 experimenta un creixement de població i de captures, i que ha substituït la sardina en el mercat, atès que es paga a un preu quatre vegades superior. No obstant això, aquest trimestre el preu de l'aladroc baixa (1,88 €/kg) i s'apropa al preu de la sardina (1,43 €/kg), per la qual cosa es preveu que augmenti la captura de sardina en els pròxims trimestres. A part de l'aladroc, entre les deu primeres en pes destaquen

altres espècies pelàgiques, com ara el sorell i el gerret. Aquest fet és destacable perquè a les Illes Balears només queden sis embarcacions d'art d'encerclament, que són les úniques que en capturen, llevat del gerret, que també es pesca d'arrossegament. D'altra banda, destaca, com el 2012, la presència de musclo de Maó, malgrat que el preu davalla molt en comparació del mateix període de l'any passat (de 2,51 €/kg a 1,23 €/kg). A més, hi ha una certa recuperació dels preus de les espècies diana de la pesca d'arrossegament i d'arts menors, com ara la gamba, que incrementa el preu un 30%.

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)													
Anual				Trimestral									
2009	2010	2011	2012	2011				2012 (p)				2013 (a)	
			(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-3,5	-2,8	-1,4	-0,8	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8	-0,8	-0,7	-0,9	-0,8	-0,9

Font: Conselleria d'Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

Indústria

La variació interanual del **valor afegit brut** (VAB) a preus constants del segon trimestre del 2013 del sector de la indústria i l'energia se situa en el -0,9%, una dècima menys que el valor registrat el trimestre anterior. Aquestes dades, en caiguda contínua d'ençà del començament de la crisi econòmica, perfilen, com s'ha comentat altres vegades, una tendència a la pèrdua de pes específic de la indústria en el si de l'economia de les Illes. La indústria espanyola, després de mostrar una moderada recuperació en els dos darrers trimestres del 2012, comença el 2013 amb un fort decreixement del VAB (un -3,0% interanual en el primer trimestre), que es confirma en el segon trimestre registrant una taxa interanual del -3,1%. La demanda interna del sector flaqueja en el conjunt de l'Estat i ni tan sols el bon comportament de les exportacions de la indústria manufacturera —que creixen gairebé un 7% interanual— aconsegueix activar alguns indicadors clau, com ara l'entrada de comandes i la producció.

Això no obstant, d'acord amb les dades del principal indicador sintètic de l'Enquesta de conjuntura industrial, la situació de la indústria a Espanya no presenta una perspectiva del tot pessimista en termes interanuals. El saldo de l'**indicador de clima industrial** del setembre d'enguany —basat en la cartera de comandes, en l'estoc de productes acabats i en la tendència de la producció— se situa en el -11,7%, la qual cosa representa una millora de 7,1 punts respecte de la dada del mes de setembre de l'any passat.

D'altra banda, la darrera dada d'enguany dels **indicadors de confiança empresarial** de les Illes Balears revela que el 8,8% dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el tercer trimestre de l'any, mentre que el 45,6% ho fan de forma desfavorable. El balanç de situació queda, per tant, en -36,8 punts, gairebé 30 punts pitjor que la mitjana de tots

els sectors econòmics (-13,9). Quant a les expectatives per al proper trimestre, el darrer del 2013, també el 8,8% dels enquestats consideren que la marxa del negoci serà favorable i, per contra, el 52,6% pensen que serà desfavorable. Així, el balanç d'expectatives queda en -43,9 punts, més negatiu que el de la resta de sectors econòmics (-34,9 de mitjana). Altrament, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del sector industrial mostra en el quart trimestre un descens de la confiança empresarial del 4,6% respecte del tercer trimestre, un punt i dues dècimes percentuals per sota de la confiança mostrada per la totalitat dels sectors econòmics (-3,4%).

El sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears té el setembre del 2013 19.312 afiliats al règim general de la **Seguretat Social** i 5.319 al d'autònoms, amb un total 24.631 cotitzants. Aquests valors representen, respecte del setembre del 2012, una davallada del 3,7% dels assalariats i un moderat creixement, per cinquè mes consecutiu, del 0,2% dels treballadors autònoms. Considerant el nombre total d'afiliats la variació interanual és del -2,9%. En el conjunt de l'arxipèlag, el sector secundari ha perdut més del 15% dels afiliats en els darrers quatre anys. Al setembre, totes les illes perden treballadors, especialment Menorca, que cedeix un 5,1% del total de cotitzants del sector. A l'illa més septentrional, augmenta un 1,6% el nombre total d'autònoms i s'incrementa l'afiliació en les activitats de subministrament d'energia, gas, aigua i gestió de residus, però la baixada es produeix per una reducció de gairebé 200 treballadors del règim general en la indústria manufacturera. En el conjunt de l'arxipèlag balear, l'activitat de subministrament d'aigua, sanejament i gestió de residus és la que presenta la davallada més moderada (un -2,5% interanual), mentre que la indústria extractiva, la de menys pes respecte de les altres branques industrials, perd el 6,7% dels afiliats, fonamentalment pertanyents al règim de treballadors autònoms.

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	512.723	→	-0,4
Índex de producció industrial ¹	agost	68,3	→	0,8
Ocupats totals a indústria i energia	setembre	24.631	↘	-2,9
Assalariats	setembre	19.312	↘	-3,7
Autònoms	setembre	5.319	→	0,2
Ocupats segons activitats	setembre	24.525	↘	-2,9
Indústries extractives	setembre	332	↘	-6,7
Indústries manufactures	setembre	19.236	↘	-2,9
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	5.063	↘	-2,9
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	383.048	→	-0,6
Ocupats segons activitats	setembre	19.424	↘	-2,7
Indústries extractives	setembre	281	↘	-5,7
Indústries manufactures	setembre	14.752	↘	-2,3
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	4.371	↘	-4,1
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	45.630	→	-1,0
Ocupats segons activitats	setembre	3.217	↘	-5,1
Indústries extractives	setembre	14	↘	-12,5
Indústries manufactures	setembre	2.834	↘	-6,1
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	369	↗	3,1
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	setembre	84.045	→	0,8
Ocupats segons activitats	setembre	1.990	→	-0,9
Indústries extractives	setembre	37	↘	-11,9
Indústries manufactures	setembre	1.632	↘	-2,3
Energia elèctrica, gas i aigua	setembre	321	↗	8,4

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia.

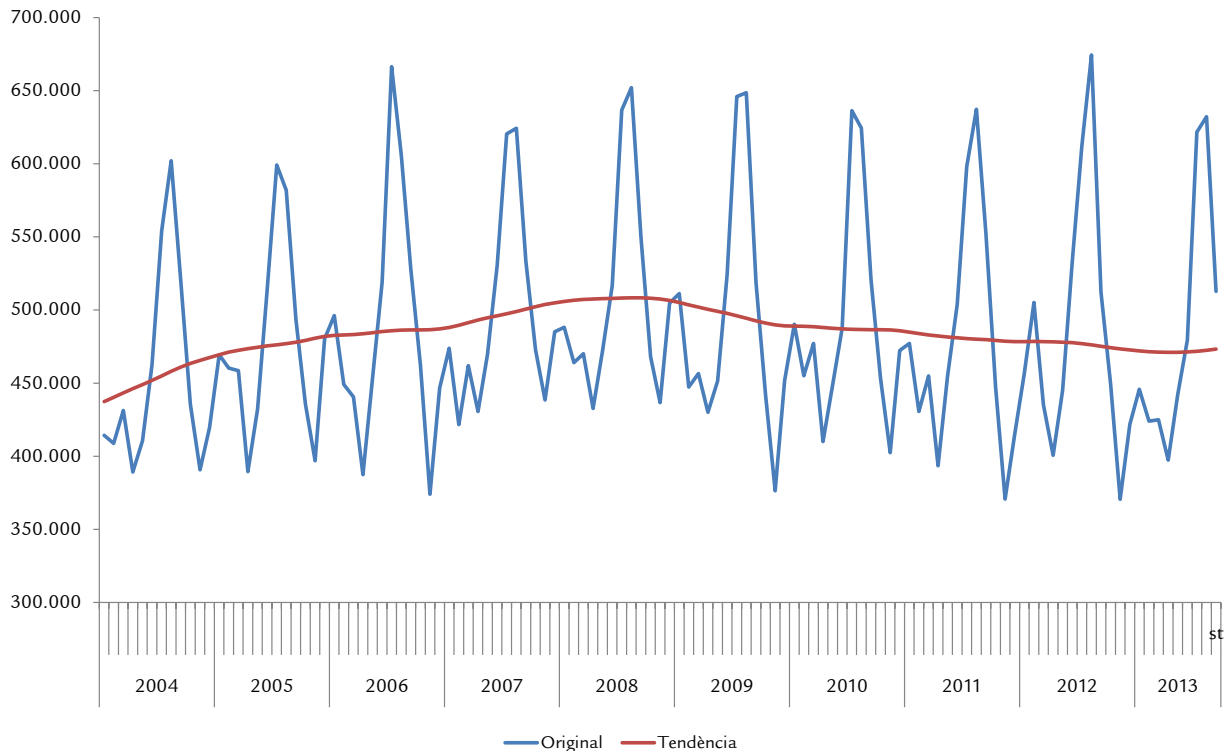
¹ La variació és de la ciclo-tendència T_{t-12} (%).

A les Illes Balears, després de registrar una forta pujada al mes de juliol, la variació interanual de l'índex de **producció industrial** del mes d'agost baixa un 7,7%. En el conjunt d'Espanya la davallada és del 4,0%. A l'arxipèlag, l'única destinació econòmica dels béns que mostra un increment interanual de la producció és la dels béns d'equip (15,7%), mentre que la resta, en especial la producció de béns de consum durador (-33,8%), retrocedeix de forma significativa.

D'acord amb les dades de l'índex de preus industrials (IPRI) corresponents també al mes d'agost, els **preus industrials** a les Illes tornen a pujar (1,4%), encara que amb menys intensitat que al mes de juliol. Aquesta pauta s'observa, en totes les destinacions econòmiques dels béns, llevat dels béns intermedis (-1,8%). A Espanya, després de tres mesos de pujades moderades, la taxa interanual torna a valors negatius (-0,1%).

L'ÍNDEX DE PRODUCCIÓ INDUSTRIAL DEL MES D'AGOST BAIXA UN 7,7 %.

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia

Al mes de setembre, la **demanda d'energia elèctrica** en el conjunt de l'arxipèlag és de 512,7 gigawatts, la qual cosa representa una reducció del consum del 18,9% respecte del mes d'agost i un lleuger augment del 0,1% en relació amb el mateix període del 2012. Durant els tres primers trimestres del 2013, la demanda elèctrica total disminueix un 4,3% interanual en el conjunt de la comunitat autònoma. Com ha anat sent habitual en el darrer any, la davallada més significativa correspon a Formentera (-9,1%), mentre que a Eivissa es registra la baixada més moderada (-3,1%). A Mallorca i a Menorca la demanda disminueix un 4,5% i un 4,2%, respectivament.

Balança comercial

Les darreres dades de **comerç exterior** corresponents al mes de juliol, a diferència dels dos mesos anteriors, mostren un repunt interanual de les exportacions. El valor total de les vendes representa un augment del 8,1% respecte del juliol de l'any passat. Les importacions, en canvi, baixen un 29,9% interanual. La taxa de cobertura creix així més de vuit punts percentuals i propicia una reducció interanual del saldo

comercial negatiu de gairebé a la meitat que un any ençà.

EL VALOR TOTAL DE LES VENDES REPRESENTA UN AUGMENT DEL 8,1 % RESPECTE DEL JULIOL DE L'ANY PASSAT.

Considerant les dades acumulades entre gener i juliol, el valor total de les exportacions arriba a 470 milions d'euros i representa una disminució del 19,1% en termes interanuals. Les importacions, durant el mateix període, facturen quasi 840 milions d'euros i també davallen significativament un 16,9%. El dèficit comercial es redueix un 13,9% en relació amb el saldo negatiu del mateix període del 2012.

Durant els primers set mesos de l'any, les vendes exteriors de la indústria manufacturera —que continua sent l'actiu principal del comerç exterior, malgrat que ha perdut rellevància en comparació dels anys anteriors— cedeixen un 29,6% respecte del mateix període del 2012 i les compres també davallen un 13,4%. En aquest període, són destacables les vendes d'aixetes (36,0%) i d'articles de perfumeria i cosmètica (31,5%). En canvi, davallen les vendes de mobles (-33,7%) i d'articles de pell i cuir (-19,0 %).

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Calçat	gener - juliol	70.137,4	↘	-3,0
Alemanya	gener - juliol	12.201,4	↘	-18,0
França	gener - juliol	11.774,6	→	-0,9
Itàlia	gener - juliol	10.079,2	↘	-5,8
Regne Unit	gener - juliol	6.016,9	↘	-8,8
Perfumeria i cosmètics	gener - juliol	21.967,7	↗	31,5
Hong Kong	gener - juliol	4.742,7	↗	18,5
Països Baixos	gener - juliol	2.551,0	↗	18,1
Regne Unit	gener - juliol	2.501,1	↗	30,3
Alemanya	gener - juliol	1.823,8	↗	23,7
Pell i cuir	gener - juliol	7.158,9	↘	-19,0
Tailàndia	gener - juliol	2.174,3	→	-1,8
Vietnam	gener - juliol	1.838,1	↘	-35,1
Xina	gener - juliol	1.330,6	↘	-38,4
Itàlia	gener - juliol	609,1	↗	112,3
Joieria i bijuteria	gener - juliol	3.226,1	↘	-12,3
França	gener - juliol	876,2	↗	143,6
Itàlia	gener - juliol	232,3	↘	-13,3
Estats Units d'Amèrica	gener - juliol	202,3	↘	-61,5
Bèlgica	gener - juliol	143,9	↗	10,9
Mobles	gener - juliol	490,3	↘	-33,7
Japó	gener - juliol	121,1		..
República Dominicana	gener - juliol	83,1	↗	123,9
Suïssa	gener - juliol	74,6	↗	677,2
Hongria	gener - juliol	41,8		..
Total exportacions indústria manufacturera²	gener - juliol	337.123,0	↘	-29,6
Total exportacions²	gener - juliol	469.923,0	↘	-19,1

Font: ICEX, elaboració pròpia.

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula.

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula.

3 Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)														
Anual					Trimestral									
2008	2009	2010	2011	2012	2011				2012 (p)				2013 (a)	
				(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
-1,4	-8,6	-6,3	-4,4	-5,5	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8	-5,1	-5,7	-6,2	-6,1	-5,5

Font: Conselleria Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

Malgrat que el ritme de caiguda de la producció de la construcció es frena en els darrers dos trimestres, el valor afegit brut (VAB) d'aquest sector es redueix un 5,5% interanual en el segon trimestre del 2013. La construcció residencial continua sense mostrar signes de recuperació, si bé la licitació oficial i els projectes lligats a les reformes,

especialment en els establiments turístics, presenten un cert dinamisme i s'ofereixen com a alternativa. Segons l'Informe economicofinancer dels pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per al 2014, es preveu que aquest any el VAB de la construcció retrocedeixi un 2,5% respecte del 2013.

Taula 17. Indicadors de la construcció

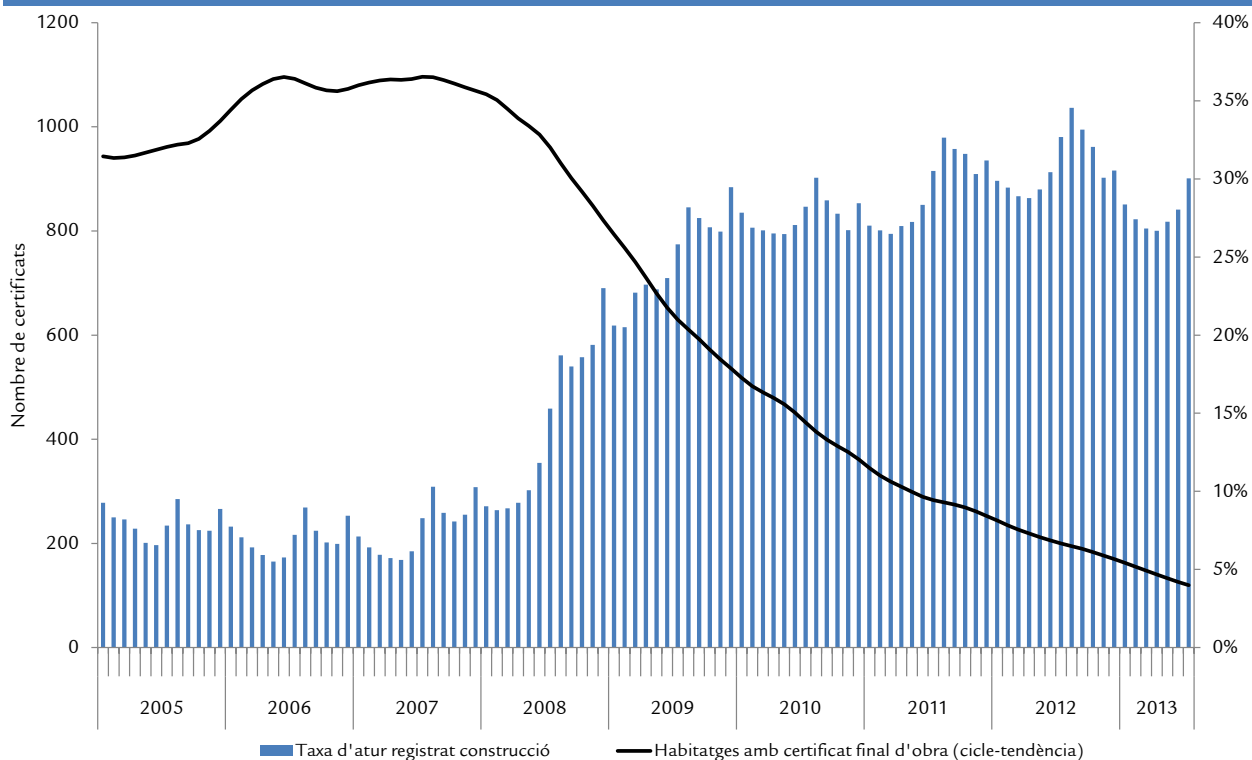
Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	setembre	19.197	↘	-5,8
Autònoms	setembre	12.270	→	-1,3
Contractes de treball	setembre	2.169	→	-1,7
Certificats de final d'obra	juliol	147	↘	-30,7
Mallorca				
Assalariats	setembre	14.524	↘	-7,1
Autònoms	setembre	9.519	↘	-2,0
Contractes de treball	setembre	1.542	↘	-6,2
Menorca				
Assalariats	setembre	1.359	↘	-13,4
Autònoms	setembre	1.053	→	-0,1
Contractes de treball	setembre	145	↘	-4,0
Pitiüses				
Assalariats	setembre	3.314	↗	4,1
Autònoms	setembre	1.698	→	1,6
Contractes de treball	setembre	482	↗	17,0

Font: IBESTAT, OTIB, TGSS.

El consum de ciment és un dels indicadors més directament relacionats amb l'activitat de la construcció. A les Illes Balears es consumiren entre gener i setembre del 2012 (darrera dada disponible) 219.474 tones de ciment, la qual cosa representa una caiguda d'un 28,1% respecte del mateix període del 2011. En el conjunt d'Espanya, la davallada del consum de ciment també va ser força intensa (-35,3%). L'atonía de la construcció es reflecteix en el nombre de certificats de final d'obra. Fins al juliol del 2013 es presenten a les Illes Balears 950 projectes de final d'obra, un 17,2% menys que en el

mateix període de l'any 2012. El valor total de la liquidació de l'execució material de les obres també davalla en el total acumulat entre gener i juliol (un -13,8%) i arriba a 190 milions d'euros. Cal recordar que en aquests mateixos mesos dels anys 2007 i 2008 se superà la xifra de 800 milions. Tal com s'ha comentat anteriorment, el sector residencial és el que mostra més debilitat i el nombre de certificats d'habitatges es redueix un 31,3% en els set primers mesos del 2013.

Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció

Font: Ministeri de Foment, SOIB, TGSS, elaboració pròpia.

Les reduccions presents en el sector de la construcció es fan paleses en el mercat laboral. El darrer dia de setembre hi ha a les Illes Balears 31.467 treballadors d'alta a la Seguritat Social que treballen en la construcció. Aquesta xifra representa un descens del 4,1% respecte del mateix dia del 2012. Tot i que el decreixement és present en tots els règims, els assalariats mostren una reducció de l'ocupació (-5,8%) més forta que la dels autònoms (-1,3%). Aquest fet també està relacionat amb la destrucció de teixit empresarial, atès que el nombre d'empreses amb compte de cotització dedicades a la construcció minva un 5,9% interanual al setembre. Així, en el novè mes del 2013 es comptabilitzen 4.371 centres de treball a les Illes Balears, xifra allunyada dels més de 7.000 presents el 2009. L'evolució per a cada illa és dispar. Així,

tant l'afiliació com el nombre d'empreses s'incrementen a les Pitiüses (un 3,2% i un 1,2%, respectivament), especialment a Eivissa. En canvi, Menorca mostra fortes caigudes interanuals i redueix un 8,1% el nombre d'afiliats a la Seguritat Social i un 11,6% les empreses. Quant a les diferents branques de la Classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE) emmarcades en l'epígraf de la construcció, els treballadors de les activitats especialitzades, que representen més de la meitat del total dedicat a la construcció, cauen un 3,5%. La construcció d'immobles, amb un pes del 45%, cedeix un 4,9% d'efectius. Finalment, l'ocupació en la construcció d'obres d'enginyeria civil arriba a 1.024 treballadors al setembre, un -2,9% interanual.

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	40.121	↘	-4,9
Nombre de projectes	agost	220	↘	-3,8
Nombre d'habitatges	agost	58	↘	-20,2
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	abril	99	↗	23,6
Nombre de transaccions de sòl urbà	2n trim	94	↘	-19,0
Licitació pública (milers d'€)	juliol	84.258	↗	27,8
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	30.667	↗	8,4
Nombre de projectes	agost	158	↘	-7,5
Nombre d'habitatges	agost	19	→	0,6
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	1.682	→	0,7
Nombre de projectes	agost	17	↘	-4,5
Nombre d'habitatges	agost	1	↘	-40,9
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	juliol	7.772	→	1,3
Nombre de projectes	agost	45	↗	12,0
Nombre d'habitatges	agost	38	↘	-18,6

Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia.

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010).

Quant a l'evolució futura del sector, sembla que l'activitat de la construcció es desvia cap a projectes alternatius als habitatges. Així, els indicadors avançats lligats a la construcció residencial preveuen una recuperació tardana de la producció immobiliària. En els vuit primers mesos del 2013 el Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears ha visat 2.829 expedients, la qual cosa representa un increment de quatre dècimes, tot i que la tendència encara roman negativa. D'aquests projectes, més del 60% (1.745 expedients) corresponen a projectes residencials, cosa que representa una caiguda del 4,0% respecte del mateix període del 2012. En canvi, els projectes varis i els relacionats amb el turisme pugen un 5,3% i un 65%, respectivament, i entre ambdós representen ja una quarta part del total d'expedients fins a l'agost. Per illes, la situació actual que hi ha a cada una es perllongarà durant els propers mesos. A les Pitiüses, on es

produeix un cert revifament de la construcció, el nombre de projectes visats fins a l'agost supera els 400, un 7,0% més que en els vuit primers mesos del 2012, i és la xifra més elevada dels darrers tres anys. A l'illa de Menorca els projectes visats no arriben a 300, la qual cosa representa una caiguda del 4,7% respecte del 2012. Mallorca manté els expedients d'un any ençà i es concedeixen 2.131 visats. Segons les dades del Ministeri de Foment, la licitació pública entre gener i juliol a les Illes Balears supera l'import de 113 milions d'euros, un 21,7% més que en els mateixos mesos del 2012. En canvi, en el conjunt de l'Estat se xifra en un -8,2%. L'increment esdevingut a les Illes és gràcies a les obres d'enginyeria civil publicades pels ajuntaments i els consells insulars, especialment al juliol, atès que la licitació pública de l'Estat i la Seguretat Social a les Balears cau un 31,3% en el total acumulat dels set primers mesos de l'any.

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)														
Anual					Trimestral									
2008	2009	2010	2011	2012	2011				2012 (p)				2013 (a)	
				(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
1,6	-2,0	-0,1	1,2	0,6	1,0	1,2	1,7	1,0	0,8	0,4	0,7	0,7	0,6	1,0

Font: Conselleria d'Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

En el segon trimestre del 2013, el **VAB** del sector dels serveis a les Illes Balears creix lleugerament per sobre del ritme observat els trimestres anteriors i se situa, respecte del segon trimestre del 2012, en l'1,0%. El sector terciari és l'únic que registra valors positius. A Espanya l'evolució del VAB dels serveis mostra per cinquè trimestre consecutiu una variació negativa en les dades corregides d'efectes estacionals i de calendari, i la taxa interanual se situa en el -0,8%.

Al mes de setembre, el nombre de treballadors del sector dels serveis afiliats a la **Seguretat Social** a les Illes Balears és de 374.819, la qual cosa representa un increment interanual del 0,2%. Totes les illes —llevat de Formentera, que perd un 3,2% d'afiliats— incrementen moderadament el nombre de cotitzants, encara que la millora en el conjunt de l'arxipèlag és atribuïble fonamentalment al creixement del nombre de treballadors afiliats al règim d'autònoms (2,6%) i al de la llar (6,9%). A més del sector d'activitats domèstiques, registren increments significatius d'afiliats el d'educació i el

d'activitats sanitàries i de serveis socials. En canvi, disminueix el nombre de treballadors afiliats en els sectors del comerç i del transport i emmagatzematge.

Els indicadors d'activitat del sector dels serveis (IASS) del mes d'agost a les Illes Balears, especialment el relatiu a l'ocupació, reforcen el canvi de tendència a l'alça observat d'ençà de l'abril del 2013. El **volum de facturació** de les empreses de serveis de l'arxipèlag torna a augmentar considerablement i situa la variació interanual en el 4,2%, i som l'única autonomia que registra valors positius. A Espanya, la taxa interanual decreix un 4,5% i algunes autonomies suporten davallades de dues xifres. El grup d'activitats administratives i serveis auxiliars, pel que fa a la xifra de negoci de les Illes, registra el creixement interanual més alt (12,5%), seguit del sector de l'hostaleria (12,2%). Per contra, les activitats relacionades amb informació i comunicacions redueixen les vendes de l'agost un 9,3% respecte del mateix mes del 2012. D'altra banda, la variació mitjana de la xifra de negoci dels primers vuit mesos

Taula 20. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	setembre	374.819	➔	0,2
Mallorca	setembre	298.104	➔	0,1
Menorca	setembre	23.620	➔	0,2
Pitiüses	setembre	52.506	➔	0,4
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	agost	147,8	↗	4,2
Transport i emmagatzematge	agost	125,1	↘	-8,4
Hostaleria	agost	246,9	↗	12,2
Informació i comunicacions	agost	75,4	↘	-9,3
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	109,0	➔	-0,1
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	188,5	↗	12,5
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	setembre	32	↘	-87,3

Font: ANFAC, IBESTAT, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Variació interanual del cicle-tendència.

d'enguany és a les Illes Balears del 4,2%, mentre que a Espanya es queda en un -4,0%.

Quant a l'altre indicador d'activitat del sector, l'índex d'**ocupació**, a les Illes augmenta un 4,5% al mes d'agost i és, juntament amb la de les Illes Canàries (0,7%) i la del País Basc (0,3%), l'única taxa que mostra valors positius de tot

l'Estat (-1,1%). El sector d'activitats administratives i serveis auxiliars i el d'hostaleria són també els que reflecteixen un creixement més elevat, amb taxes interanuals de l'11,5% i del 8,7%, respectivament. El sector del transport i emmagatzematge, amb una taxa interanual del -3,6%, marca una altra vegada el valor més negatiu.

4.1. Comerç

Taula 21. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS-Comerç	agost	120,2	➔	0,3
Índex de vendes al detall ¹	agost	120,4	↗	3,2
Índex d'ocupació del comerç al detall	agost	105,1	➔	1,0
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	setembre	74.988	➔	-0,9
Mallorca	setembre	59.118	➔	-0,8
Menorca	setembre	5.766	➔	-1,5
Pitiüses	setembre	10.104	➔	-1,2

Font: IBESTAT, INE, TGSS.

¹ Preus constants de 2005.

El sector del comerç a les Illes Balears torna a créixer empès per les compres efectuades al llarg de l'estiu. La facturació d'aquesta activitat augmenta a l'agost un 0,3% respecte del mateix mes del 2012 i l'ocupació presenta una taxa interanual del 0,2%. A Espanya, en canvi, els resultats del comerç romanen en xifres negatives. Així, al conjunt de l'Estat la xifra de negoci és un 5,1% inferior a la de l'any passat i l'índex d'ocupació del comerç cedeix un 1,9%.

Les dades de l'índex de **comerç al detall** de les Illes Balears corresponents al mes d'agost s'incorporen a la seqüència de cinc mesos consecutius amb valors positius. Aquest mes, la variació interanual de la xifra de negoci creix un 3,2%, mentre que la resta de comunitats autònomes —llevat de les Illes Canàries (2,7%)— registren caigudes importants. Consegüentment, la variació interanual del conjunt de l'Estat, després d'una davallada discreta al juliol, es torna a activar a la baixa i queda en el -4,2%. A les Illes, pel que fa a l'ocupació, d'ençà del mes de maig també s'encadenen quatre mesos amb taxes interanuals positives. Així, la variació del mes d'agost se situa a les Illes en l'1,0% i a Espanya, que prossegueix la tendència a la baixa, l'ocupació davalla un 1,9%. En el conjunt de l'arxipèlag, la variació mitjana del període comprès entre gener i agost passa també a valors positius per primera vegada en més d'un any i mig i, respecte del mateix període de l'any passat, augmenta un 0,5%.

AL MES D'AGOST, LA XIFRA DE NEGOCI DEL COMERÇ AL DETALL CREIX UN 3,2%.

empresarial corresponents al quart trimestre d'enguany, el 21,5% dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de forma favorable la marxa del negoci durant el tercer trimestre de l'any i el 26,9% ho fan de forma desfavorable. La diferència entre els dos percentatges, el *balanç de situació*, se situa així en -5,4 punts, 8,5 punts per sobre de la mitjana de tots els sectors econòmics i més de 21 per sobre del saldo del trimestre anterior. Només els sectors dels transports i l'hostaleria presenten un balanç de situació més favorable. Pel que fa a les expectatives per al quart trimestre del 2013, el 10,7% dels gestors consideren que la marxa del negoci serà favorable (el percentatge de tots els sectors econòmics és del 9,6%) i el 47,7% que serà desfavorable. El balanç d'expectatives, per tant, és de -36,9 punts, dos punts més pessimista que la mitjana de tots els sectors econòmics (-34,9). Finalment, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) relatiu al sector del comerç mostra en el quart trimestre una lleugera pèrdua de confiança de l'1,3% respecte del tercer trimestre.

Al setembre, el sector del comerç a les Illes Balears tenia 74.988 **treballadors en alta laboral** a la Seguretat Social —54.394 en el règim general i 20.594 en el d'autònoms. Aquests valors representen, respecte del setembre del 2012, una disminució del 0,9% en el total d'afiliats. L'evolució de l'afiliació a les diverses illes és similar i, llevat de Formentera, que en perd un 4,1%, totes registren davallades moderades. Mallorca, en relació amb el mes de setembre de l'any passat, disminueix el nombre de treballadors afiliats un 0,8%; Menorca, un 1,5%; i, finalment, Eivissa un 1,0%.

D'acord amb els resultats dels **indicadors de confiança**

4.2. Turisme. Hostaleria

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Pernoctacions	agost	13.092.988	→	0,0	gen-ag	48.346.825	→	0,8
Establiment hotelier	agost	10.669.085	→	-0,1	gen-ag	40.371.458	→	0,2
Apartament turístic	agost	2.309.382	→	0,8	gen-ag	7.484.269	↗	4,5
Rural	agost	114.521	↘	-9,6	gen-ag	491.098	↘	-3,0
Viatgers	agost	1.902.936	↗	2,2	gen-ag	7.528.793	→	1,2
Establiment hotelier	agost	1.557.926	→	1,4	gen-ag	6.362.131	→	0,6
Apartament turístic	agost	320.215	↗	6,0	gen-ag	1.057.894	↗	5,1
Rural	agost	24.795	↗	5,2	gen-ag	108.770	↗	3,6
Estada Mitjana	agost	7,0	↘	-2,1	gen-ag	6,5	→	-0,4
Establiment hotelier	agost	6,8	→	-1,4	gen-ag	6,3	→	0,8
Apartament turístic	agost	7,2	↘	-4,8	gen-ag	7,0	→	-0,3
Rural	agost	4,6	↘	-14,1	gen-ag	4,5	↘	-6,4

Font: INE.

En els primers vuit mesos de l'any 2013 les **pernoctacions** en establiments turístics arriben a 48,5 milions i mostren una variació del 0,8% respecte de l'any anterior. Aquest resultat es deu a l'increment dels viatgers d'origen estranger (1,8%), ja que els que resideixen a Espanya cedeixen un 8,3% respecte dels mateixos mesos del 2012. De tota manera, les pernoctacions d'espanyols representen menys d'una desena part del total. Per la tipologia d'allotjament, el turisme rural disminueix el nombre de nits venudes fins a l'agost (-3,0%), i els que mostren els resultats més positius són els apartaments (4,5%). Les pernoctacions hoteleres sumen 40,4 milions (0,2%), el mateix resultat que l'any anterior en termes interanuals. Si s'analitza el darrer mes disponible de forma aïllada, es comprova que les pernoctacions d'agost es mantenen respecte del mateix mes del 2012 i que destaca el descens en els allotjaments de turisme rural (-9,6%). Les Illes Balears presenten el nivell d'ocupació per places més elevat durant l'agost (92,0%) entre totes les comunitats autònomes.

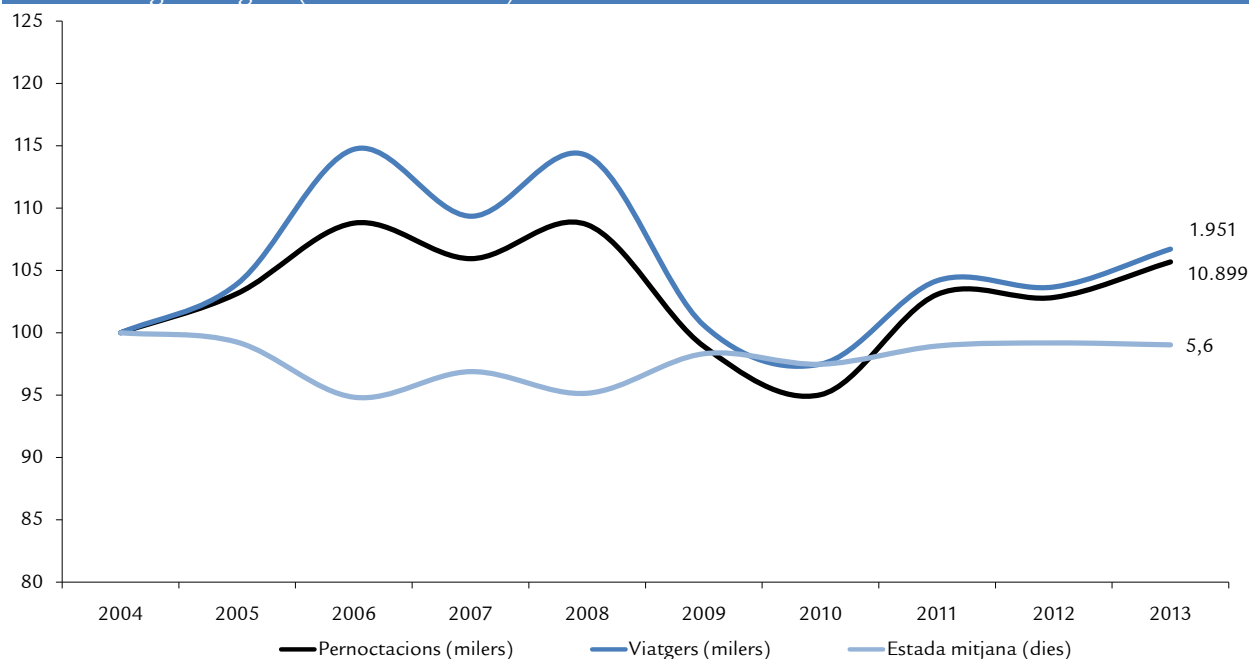
EL NOMBRE DE PERNOCTACIONS DE GENER A AGOST PUJA UN 0,8%.

El nombre total de **viatgers** arribats a les Balears fins a l'agost del 2013 arriba a 7,6 milions de persones i mostra un resultat similar al de les pernoctacions (1,2%). Aquest ascens contrasta amb el nombre de viatgers allotjats en el conjunt d'Espanya, que assoleix el 0,1% en els vuit primers mesos del 2013. Les xifres positives de l'arxipèlag balear se centren

en els apartaments turístics (5,1%) i en els establiments rurals (3,6%), ja que els viatgers allotjats en establiments hotelers mantenen els resultats del 2012 (0,6%). Aquesta consolidació en els establiments hotelers s'aconsegueix perquè les Illes Balears continuen sent la destinació preferida dels no residents. L'ocupació hotelera de les Illes Balears continua afectada per les desviacions de turistes des de fa ja alguns anys. Les revoltes a Grècia, la primavera àrab del 2011 i ara el conflicte d'Egipte han fet que Mallorca porti una sèrie de temporades òptimes gràcies a les desviacions d'europaus que tenien previst viatjar a aquestes destinacions, però que han cancel·lat les reserves per motius de seguretat. A més, el mercat rus i l'escandinau estan creixent a un bon ritme i aquest fet ajuda a contrarestar la caiguda del mercat nacional.

A causa que el ritme de creixement del nombre de viatgers és similar al de les pernoctacions, l'**estada mitjana** fins a l'agost continua estable en 6,5 dies en tots els establiments turístics, excepte en els d'allotjament rural (-6,4%), on, com s'ha comentat anteriorment, s'incrementa el nombre de viatgers però es redueix el total de nits de què s'hi gaudeix. Respecte als apartaments, la proporció entre pernoctacions i viatgers de l'inici d'any supera els 7 dies i es manté el nivell de l'any 2012 (7,1 nits). Els allotjaments turístics hotelers presenten una estada inferior a una setmana (6,3 dies) similar a la de l'any passat.

Gràfic 9. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears
Acumulat gener-agost (Índex 2004=100)

Font: INE, elaboració pròpia.

En el gràfic anterior s'observa l'evolució històrica de pernotacions, viatgers i estada mitjana dels establiments hotelers. Després dels repunts del 2011 i els comportaments a l'alça fins a mitjan any, les pernotacions i els viatgers fins

a l'agost mostren una certa atonia i es mantenen estables. El mateix succeeix amb l'estada mitja, que es manté estable, tal com s'ha comentat en els paràgrafs anteriors.

Taula 23. Establiments turístics per illes

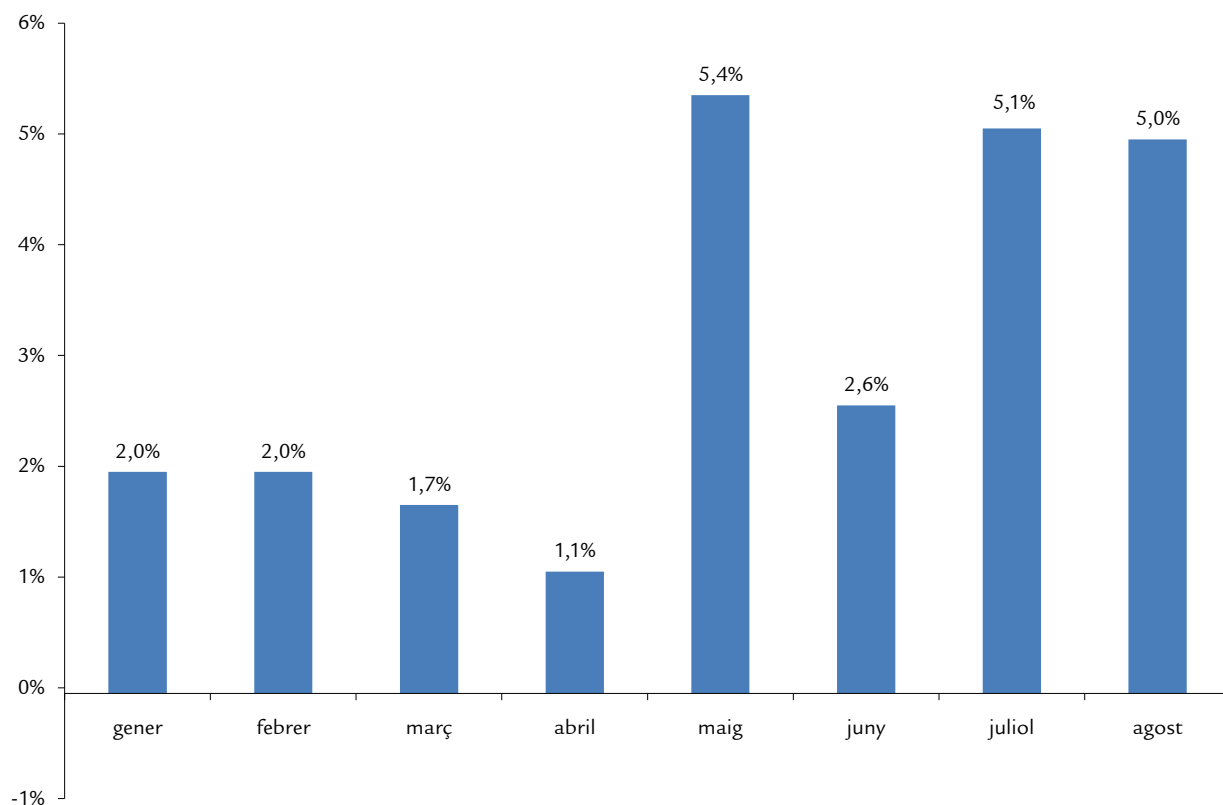
		Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)
Mallorca								
Pernotacions								
Establiment hotelier	agost	7.877.769	➔	-0,7	gen-ag	31.272.378	➔	-0,4
Apartament turístic	agost	1.276.164	⬇	-2,7	gen-ag	4.431.882	➔	0,2
Rural	agost	89.533	⬇	-11,2	gen-ag	410.153	⬇	-3,8
Viatgers								
Establiment hotelier	agost	1.116.317	➔	0,2	gen-ag	4.822.256	➔	-0,9
Apartament turístic	agost	157.668	⬇	-3,8	gen-ag	577.607	⬇	-3,2
Rural	agost	19.876	↗	6,3	gen-ag	89.898	↗	3,4
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	agost	7,1	➔	-0,9	gen-ag	6,5	⬇	-76,9
Apartament turístic	agost	8,1	➔	1,1	gen-ag	7,7	↗	3,5
Rural	agost	4,5	⬇	-16,5	gen-ag	4,6	⬇	-7,0
Menorca								
Pernotacions hoteleres	agost	852.251	➔	-1,7	gen-ag	2.649.357	➔	-1,9
Viatgers allotjats en hotels	agost	116.697	⬇	-2,3	gen-ag	385.091	➔	-1,5
Estada mitjana en hotels (dies)	agost	7,3	➔	0,6	gen-ag	6,8	➔	-0,4
Pitiüses								
Pernotacions hoteleres	agost	1.939.065	↗	3,0	gen-ag	6.395.435	↗	4,6
Viatgers allotjats en hotels	agost	324.911	↗	7,1	gen-ag	1.138.962	↗	8,5
Estada mitjana en hotels (dies)	agost	5,9	⬇	-3,8	gen-ag	5,6	⬇	-3,7

Font: INE i IBESTAT.

Per illes, cal destacar que a **Mallorca** el nombre de pernoctacions hoteleres fins a l'agost arriba a 31,2 milions i representa una variació interanual del -0,4%. El nombre de viatgers també es mostra estable respecte del 2012 i deixa la variació interanual en el -0,9%. El mes d'agost és negatiu per als apartaments turístics de Mallorca i baixen tant els viatgers com les pernoctacions (un -3,8% i un -2,7%, respectivament). En canvi, en els establiments de turisme rural mallorquins es registren caigudes en pernoctacions (-11,2%) però increments en el nombre de viatgers (6,3%).

A **Menorca** el retrocés de les pernoctacions hoteleres dels vuit primers mesos del 2013 és d'un 1,7% i el de viatgers d'un 2,3%. L'estada mitjana en els hotels de Menorca arriba a 7,3 dies al mes d'agost. contràriament, l'arxipèlag de les **Pitiüses** mostra un increment tant del nombre de pernoctacions (4,6%) com de visitants allotjats en hotels, els quals augmenten en la suma dels vuit primers mesos del 2013 (8,5%). L'estada a Eivissa i Formentera gairebé arriba a 6 dies a l'agost.

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears

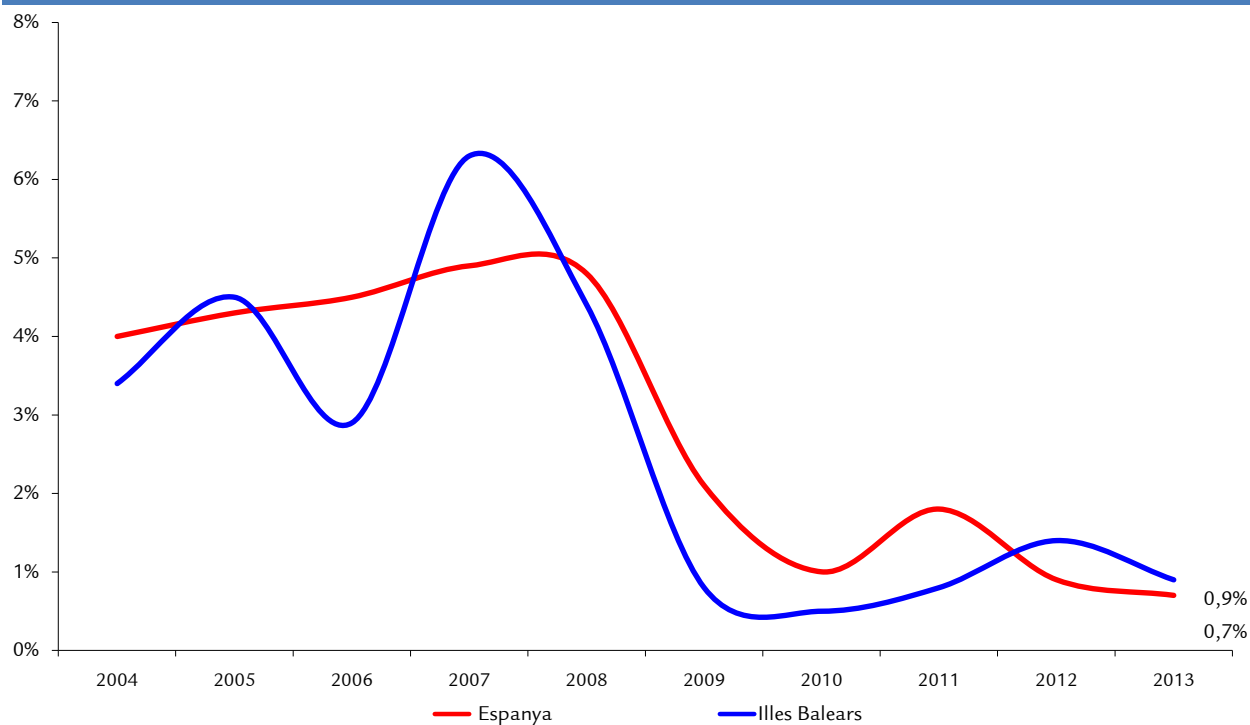
Font: INE.

LES BALEARS MANTENEN RESULTATS POSITIVS EN ELS PREUS HOTELERS DES DE L'ABRIL DEL 2012.

Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de variació dels preus hotelers a les Balears se situa en el 5,0% a l'agost,

taxa similar a la del mes de juliol. Des del mes d'abril del 2012 la variació és positiva. Les Illes Balears, juntament amb les Canàries, Catalunya i Andalusia, són les comunitats autònomes amb major ponderació en l'índex de preus hotelers (IPH) aquest mes.

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (agost)

Font: INE.

Quant als preus de l'oferta complementària (restaurants, bars i cafès), en el gràfic anterior s'observa que la variació interanual dels preus de consum d'aquest grup a les Illes Balears és de l'1,1% a l'agost. La major afluència de visitants a les Illes Balears pressiona que els preus dels establiments de restauració es mantinguin i no arribin a mostrar variacions interanuals negatives. La mitjana de l'IPC d'Espanya d'aquesta activitat es manté un altre cop poc

estable a l'agost (0,6%). Es pot destacar que malgrat la crisi, el nombre d'establiments a Mallorca ha crescut un 15% en només un any. La sobreoferta de bars i restaurants ha empès les patronals del sector a cercar una fórmula per diferenciar els més eficients i més professionals creant un certificat de qualitat visible a l'entrada dels establiments i que implica el compliment d'uns estàndards sobre condicions sanitàries, serveis i formació.

Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	agost	2.450.932	↗	5,1	gener-agost	9.817.497	↗	3,9
Espanya	agost	398.329	↘	-15,4	gener-agost	1.541.999	↘	-13,8
Alemania	agost	616.019	↗	23,4	gener-agost	2.937.362	↗	9,8
Regne Unit	agost	660.839	↗	10,0	gener-agost	2.521.530	↗	8,3
Mallorca	agost	1.616.656	↗	6,6	gener-agost	7.072.011	↗	4,3
Espanya	agost	156.247	↘	-20,3	gener-agost	754.872	↘	-17,6
Alemania	agost	552.449	↗	25,0	gener-agost	2.668.943	↗	9,8
Regne Unit	agost	382.344	↗	7,9	gener-agost	1.576.563	↗	6,5
Menorca	agost	282.425	→	0,2	gener-agost	889.487	→	1,3
Espanya	agost	108.765	↘	-12,5	gener-agost	330.177	↘	-8,7
Regne Unit	agost	107.831	↗	19,1	gener-agost	357.616	↗	12,8
Pitiüses	agost	551.851	↗	3,5	gener-agost	1.885.799	↗	3,4
Espanya	agost	133.317	↘	-11,3	gener-agost	456.950	↘	-10,6
Regne Unit	agost	170.664	↗	9,5	gener-agost	587.351	↗	10,6
Itàlia	agost	94.409	↗	5,8	gener-agost	252.906	↗	2,5

Font: ATB.

Segons les dades publicades per l'Agència de Turisme de les Illes Balears (ATB), el nombre de **turistes** arribats a les Illes Balears fins al mes d'agost arriba a 9,8 milions, cosa que representa un 3,9% més que en el mateix període del 2012. Aquest increment es deu principalment al bon comportament dels turistes procedents del Regne Unit, que juntament amb els alemanys mostren resultats positius (un 8,3% i un 9,8%,

respectivament). Els turistes nacionals continuen mostrant descensos continuats des de l'any passat, i arriben en les xifres acumulades fins a agost del 2013 a una variació negativa del 13,8%. Per illes, es pot destacar que totes mostren una bona evolució en el nombre de turistes, encapçalades per Mallorca (4,3%) i les Pitiüses (3,4%).

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	setembre	23.820	↘	-2,5
Mallorca	setembre	18.835	↘	-2,7
Menorca	setembre	1.451	↘	-4,9
Eivissa	setembre	3.534	→	-0,2
Informació i comunicació	setembre	6.069	↗	4,2
Mallorca	setembre	5.438	↗	4,6
Menorca	setembre	246	↘	-5,0
Eivissa	setembre	385	↗	4,1

Font: : TGSS.

L'evolució del nombre d'afiliats durant l'any 2013 en la branca de transport i emmagatzematge mostra un resultat negatiu. En canvi, en l'activitat d'informació i comunicacions s'incrementa el nombre de treballadors respecte a l'any 2012. Així, tal com mostra la taula anterior, el nombre d'afiliats en aquesta segona branca és de prop de 6.000 persones,

la qual cosa suposa una variació del 4,2% respecte a la xifra de l'any anterior. Així mateix, els afiliats al transport i emmagatzematge sumen 23.800 persones el darrer dia de setembre, cosa que en termes relatius representa un descens d'un 2,5% respecte a l'any 2012.

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	gener-setembre	13.498.539	→	0,6
Espanya	gener-setembre	3.378.100	↘	-10,6
Alemanya	gener-setembre	3.836.622	↗	4,0
Regne Unit	gener-setembre	3.162.470	↗	8,0
Itàlia	gener-setembre	526.257	↘	-4,3
Suïssa	gener-setembre	414.834	↗	8,8
França	gener-setembre	344.446	→	1,5
Mallorca	gener-setembre	9.749.953	→	0,2
Espanya	gener-setembre	1.921.286	↘	-13,6
Alemanya	gener-setembre	3.507.204	↗	3,6
Regne Unit	gener-setembre	2.007.180	↗	7,1
Itàlia	gener-setembre	138.017	↘	-13,4
Suïssa	gener-setembre	361.635	↗	8,4
França	gener-setembre	256.787	→	-0,5
Menorca	gener-setembre	1.165.958	→	0,6
Espanya	gener-setembre	522.556	↘	-5,9
Alemanya	gener-setembre	67.296	↗	8,9
Regne Unit	gener-setembre	422.895	↗	10,0
Itàlia	gener-setembre	77.391	↘	-12,9
Suïssa	gener-setembre	8.144	↗	5,7
França	gener-setembre	3.390	↘	-12,3
Pitiüses	gener-setembre	2.582.628	↗	2,3
Espanya	gener-setembre	934.258	↘	-6,5
Alemanya	gener-setembre	262.122	↗	8,4
Regne Unit	gener-setembre	732.395	↗	9,3
Itàlia	gener-setembre	310.849	↗	3,1
Suïssa	gener-setembre	45.055	↗	13,1
França	gener-setembre	84.269	↗	8,5

Font: AENA.

El nombre de passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria es manté estable en els nou primers mesos del 2013. Fins al mes de setembre arriben 13,5 milions de passatgers, la qual cosa suposa un 0,6% més respecte de les dades del mateix període del 2012. Els mercats emissors mostren un comportament dispar en l'arribada de passatgers per via aèria. El passatge domèstic decreix significativament una vegada més (un -10,6% interanual) i deixa de ser el de més pes en els primers mesos de l'any, cedint protagonisme al passatge alemany. Així, els passatgers arribats a les Balears des dels aeroports germànics sobrepassen la xifra de 3,8 milions i augmenten en totes les illes un 4%. El britànic, que també s'incrementa en totes les illes, mostra una taxa de variació interanual del 8%. A causa de la caiguda del passatge nacional, el Govern està intentant reactivar l'oferta de vols mitjançant la rebaixa d'alguna de les taxes que es cobren als aeroports. Aquesta mesura beneficia les Illes, encara que es continua insistint en el descompte del 50% en les taxes aeroportuàries per poder pal·liar les pèrdues dels mesos de

temporada baixa. Cal tenir en compte que des del tancament de Spanair, les tarifes més barates entre les Balears i la Península han pujat un 30% respecte del 2012.

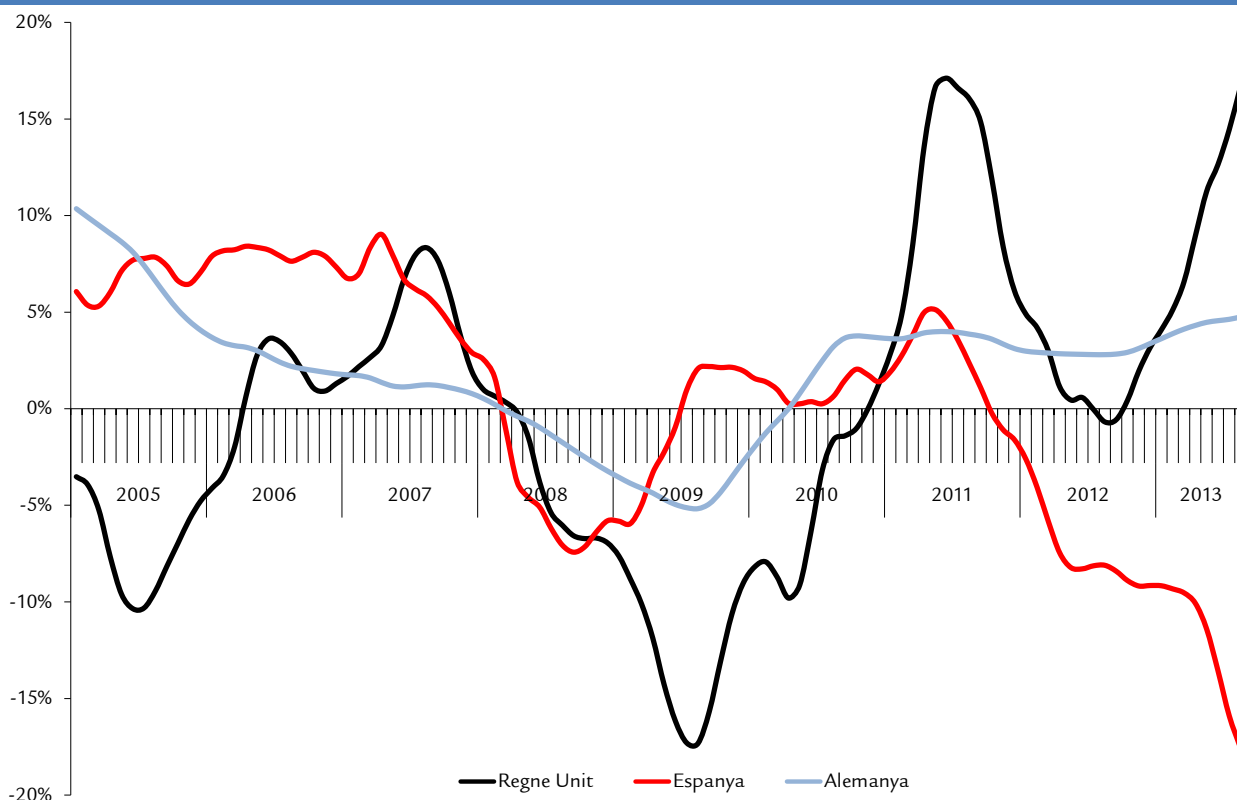
CAU EL PASSATGE NACIONAL I S'INCREMENTEN L'ALEMANY I EL BRITÀNIC.

La caiguda del mercat nacional durant l'any 2013 s'explica per la crisi econòmica a Espanya, la qual ha reduït notablement la renda disponible de les Illes i la demanda interna. Es pot destacar que al juliol els viatges de turistes nacionals van caure al nivell més baix des del 2007 segons les dades proporcionades pel Ministeri d'Indústria, Turisme i Energia. Des de la Conselleria de Turisme i Esports s'han proposat recuperar el mercat nacional per a les Illes. Per a això han posat en marxa una campanya de promoció en la qual mostraran en cinc ciutats espanyoles (Madrid, Barcelona, València, Màlaga i Bilbao) els atractius de les quatre illes i hi haurà també demostracions gastronòmiques a càrrec d'importants cuiners de l'arxipèlag. Els mercats

internacionals tradicionals (alemany i britànic) incrementen les seves xifres, però també certs mercats emergents han mostrat un comportament clarament a l'alça en els darrers mesos, com ara el rus i l'escandinau. D'altra banda, el Comitè de Desenvolupament de Rutes Aèries vol incentivar els vols durant els mesos de temporada baixa, ja que preveu que el turisme estranger pujarà aquest hivern un 8% però que l'espanyol caurà un 18%. El turisme estranger a Son Sant

Joan representa el 80% del total, davant el 20% de turisme nacional. Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats fins al mes de setembre es mostra estable a l'arxipèlag. A Mallorca i a Menorca, les dades del nombre de passatgers mostren variacions similars (un 0,2% i un 0,6%, respectivament) i les Pitiüses són les úniques que assoleixen una variació positiva del 2,3% en les xifres acumulades de l'any.

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

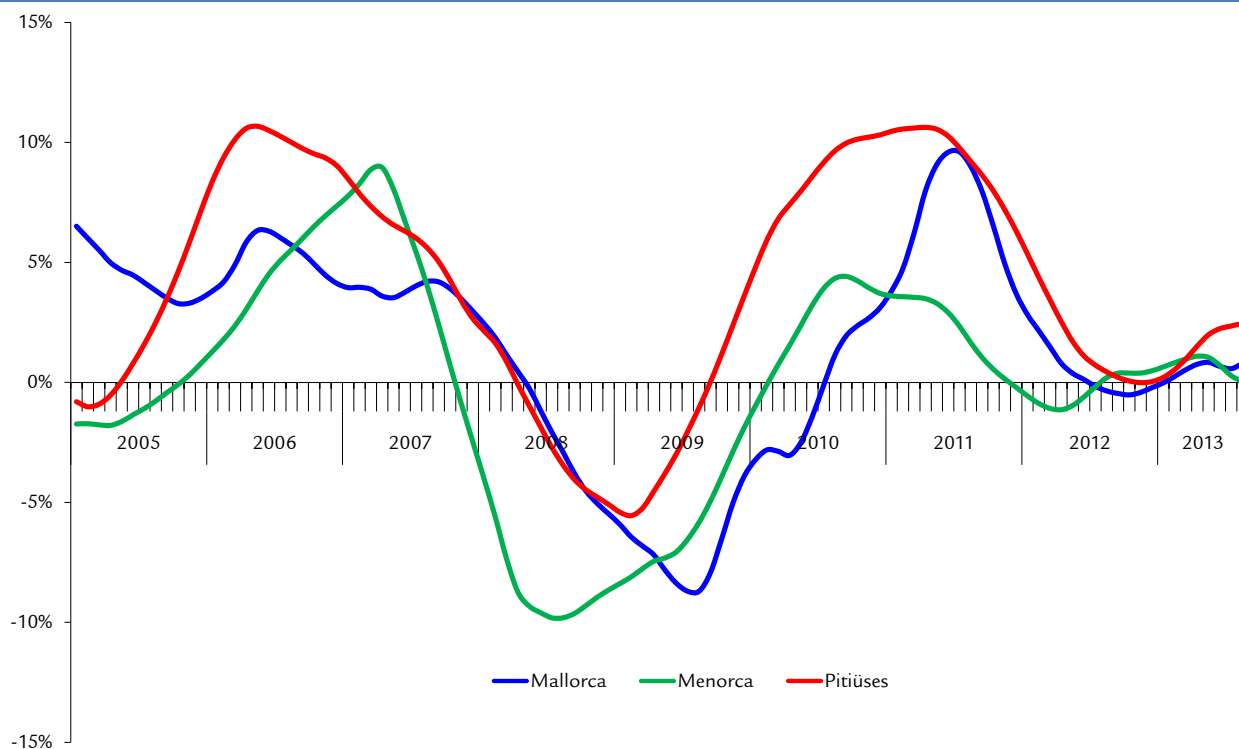

Font: AENA, elaboració pròpia.

Quant al nombre total de passatgers, cal destacar que l'aeroport de Son Sant Joan ha registrat aquest estiu uns resultats històrics, i a l'agost ha superat la xifra de 3,5 milions de passatgers. El fort increment en l'arribada de noruecs, russos, suecs i suïssos a les Illes permet reduir la dependència

del turisme alemany i britànic. Una dada que s'ha de tenir en compte és que cada vegada són més els turistes que visiten les Illes en companyies de baix cost. Més del 60% dels viatgers opten per aquest tipus de companyies.

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia.

Al mes d'agost el metre de Palma va ser utilitzat per 34.000 passatgers, segons dades publicades per l'INE. Aquesta xifra suposa una caiguda del 10,1% respecte al mateix mes del 2012. Tot i això, les xifres acumulades des del gener es

mantenen estables (0,2%).

A L'AGOST ES MANTÉ EL NOMBRE DE CREUERS TURÍSTICS I CREIX EL DE PASSATGERS EN LÍNIA REGULAR.

Taula 27. Passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línea regular	agost	867.794	↗	14,3
Creuers turístics	agost	219.598	➡	0,4
Mallorca				
Línea regular	agost	179.185	↗	15,6
Creuers turístics	agost	160.694	↗	7,5
Menorca				
Línea regular	agost	36.952	↘	-13,9
Creuers turístics	agost	22.218	↗	115,7
Pitiüses				
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	agost	364.938	↗	15,9
Línea regular Formentera	agost	286.719	↗	15,3
Creuers turístics	agost	36.686	↘	-37,7

Font: Ports de Balears.

El nombre de passatgers que arriben per via marítima a les Balears presenta un comportament a l'alça pel que fa a les rutes regulars (14,3%), gràcies als increments a Mallorca i a les Pitiüses (un 15,6% i un 15,9%, respectivament). En canvi, el descens és especialment intens a Menorca, on es registra un 13,9% menys de passatgers que l'agost de 2012. D'altra banda, el nombre de creueristes presenta una evolució estable al mes d'agost, amb 219.598 passatgers, cosa que reflecteix una variació del 0,4% respecte del mateix mes del 2012. Aquest mes arriben més passatgers de creuers turístics a l'illa de Mallorca (7,5%) i a Menorca (115,7%), encara que a les Pitiüses es registra un descens considerable (-37,7%). Segons les previsions de l'Autoritat Portuària, el port de Palma rebrà enguany 481 escales de creuers turístics, xifra que representa un 16% més que el 2012. A les Balears, amb els ports d'Eivissa, Maó, la Savina i darrerament Alcúdia, es calcula que aquesta activitat generarà un benefici superior a 80 milions d'euros en concepte de despesa efectuada per creueristes. Una de les millores que s'han duit a terme darrerament al port de Palma

és l'atracada al moll de Perares, ubicat davant l'estació marítima. La localització evita transitar centenars de metres sobre les passarel·les elevades i, a més, té accés directe a les parades de bus i de taxi que traslladen els creueristes al centre de Palma. Costa Crueros i Royal Caribbean fan servir regularment aquesta zona. La temporada de creuers està sent un dels punts àlgids en aquesta temporada alta. Es compleix la previsió d'una temporada de creuers millor que l'anterior, malgrat la caiguda de turistes nacionals i la retallada de connexions aèries.

El transport de mercaderies marítimes, que inclou la major part de les que arriben a les Illes Balears, cau al mes d'agost (-3,9%) respecte del mateix mes del 2012. Per illes, les mercaderies transportades per via marítima aquest mes de l'any només es mantenen a Eivissa, mentre que a Mallorca i a Menorca cauen de forma similar (un -3,4% i un -7,7%, respectivament).

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	agost	1.160.567	⬇	-3,9
Aeri	setembre	1.399,4	⬇	-10,8
Mallorca				
Marítim	agost	848.478	⬇	-3,4
Aeri	setembre	1.040,7	⬇	-11,0
Menorca				
Marítim	agost	76.638	⬇	-7,7
Aeri	setembre	149,5	⬇	-17,1
Pitiüses				
Marítim Eivissa	agost	206.912	➡	-1,3
Marítim Formentera	agost	28.539	⬇	-15,6
Aeri Eivissa	setembre	209,2	⬇	-4,7

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia.

LES MERCADERIES TRANSPORTADES PER VIA MARÍTIMA I VIA AÈRIA CAUEN AL'AGOST I AL SETEMBRE.

El transport de mercaderies per via aèria manté els resultats negatius a les Balears després dels continus descensos que

ha anat mostrant aquesta sèrie des de l'any 2011. Les tones transportades al mes de setembre cauen en tot l'arxipèlag respecte del mateix període del 2012: a Mallorca, l'11%; a Menorca, el 17,1%, i a Eivissa, el 4,7%.

4.4. Mediació financera

Taula 29. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{E-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	juliol	742	↘	-37,7
Mallorca	juliol	635	↘	-33,6
Menorca	juliol	64	↘	-35,5
Pitiüses	juliol	44	↘	-24,1
Import de noves hipoteques (milions d'€)	juliol	97,8	↘	-26,6
Nombre d'efectes impagats	agost	1.737	↘	-8,7
Import d'efectes impagats (milions d'€)	agost	3,5	↘	-41,5
% efectes impagats sobre vençuts	agost	3,4		
Nombre de deutors en concurs de creditors ¹	2n trim	84	↗	15,1
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	19.611	↗	7,0
Crèdits (milions d'€)	2n trim	38.108	↘	-13,3
Nombre d'oficines d'entitats financeres	2n trim	1.024	↘	-8,6
Afiliats a la SS activitat mediació financera ¹	setembre	7.484	↘	-4,6
Mallorca ¹	setembre	7.129	→	-1,5
Menorca ¹	setembre	148	↗	5,7
Pitiüses ¹	setembre	207	↘	-55,7

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Taxa de variació interanual.

Els diputats del Parlament Europeu han aprovat el sistema de supervisió bancària de la Unió Europea, que reunirà prop de 150 dels bancs més grans la UE sota la supervisió directa del Banc Central Europeu. El sistema és obligatori per als membres de la zona euro i s'implantarà a partir del mes de setembre del 2014. Un dels objectius és enfortir la transparència i la rendició de comptes del sistema, a més d'encarregar a l'Autoritat Bancària Europea el desenvolupament de les pràctiques de supervisió que els supervisors bancaris nacionals han de seguir.

MILLORA LA SITUACIÓ DE LIQUIDITAT I L'ESTRUCTURA DE FINANÇAMENT DEL SECTOR BANCARI ESPANYOL.

Els mercats financers espanyols continuen estabilitzant-se, segons la declaració de la Comissió Europea i el Banc Central Europeu del passat 30 de setembre arran del quart examen del programa d'assistència financera a Espanya. Segons l'informe, les condicions de finançament en grans sectors de l'economia milloren, en un context de menor volatilitat després del descens dels rendiments del deute sobirà. La situació de liquiditat i l'estructura de finançament del sector bancari espanyol han millorat afavorides per l'augment dels dipòsits bancaris i pel fet que les entitats de crèdit espanyol estan recuperant l'accés als mercats de finançament. La situació de solvència de les entitats espanyoles és positiva després de la recapitalització del sector bancari, la transferència d'actius a la Societat de Gestió d'Actius

Procedents de la Reestructuració Bancària (Sareb) i els resultats positius obtinguts en general per entitats espanyoles fins aleshores. El procés de reestructuració de les entitats que han rebut ajudes públiques segueix el pla de reestructuració adoptat per la Comissió Europea. Amb tot, el context econòmic general continua marcant el sector bancari. Els préstecs a l'economia segueixen en contracció, en un entorn de debilitat de la demanda i de persistent fragmentació dels mercats bancaris de la UE.

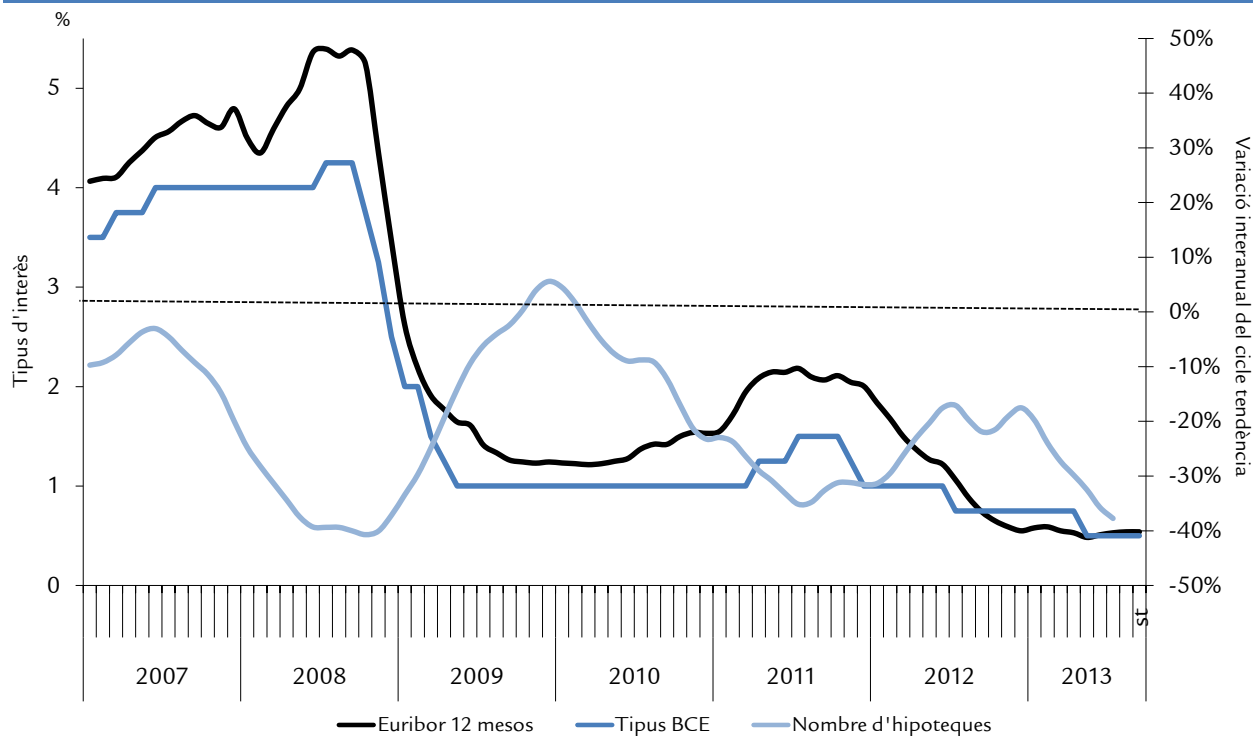
El **nombre d'oficines bancàries** pateix el procés de reestructuració bancària i tendeix a la baixa. Així, en el segon trimestre de l'any 2013 hi ha 1.024 oficines bancàries per al conjunt de les Illes Balears, xifra que suposa cents oficines menys que un any ençà. En total, a Espanya hi ha 3.203 oficines menys que un any enrere. El tancament d'oficines bancàries motiva la caiguda contínua de l'afiliació en aquesta activitat, que per al conjunt de les Illes Balears és de 7.484 persones el setembre del 2013, un 4,6% menys que el setembre de l'any passat. Per illes, destaca la davallada interanual de l'afiliació a Eivissa, amb una taxa de variació del -55,7%, la qual es manté des de principi d'any.

Pel que fa al tipus d'interès oficial, el Banc Central Europeu el manté en el 0,50% el setembre d'enguany. Tal com es pot veure en el gràfic 14, aquest nivell no s'ha canviat des de l'abril del 2013, quan es baixà 25 punts bàsics. Aquest abaratiment del preu oficial del diner persegueix la reactivació econòmica,

tot i que el creixement de la zona euro mostra signes de recuperació i el PIB passa d'una variació interanual del -1,2% del primer trimestre al -0,6% del segon. En l'àmbit hipotecari, la tendència en el nombre d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears és a la baixa, tal com es veu més endavant. El

cost associat a les hipoteques que desemborsen les llars i les empreses puja des del maig del 2013, quan l'**euríbor** marca un mínim (0,48%), i arriba al 0,54% pel setembre d'enguany. Així, l'euríbor a dotze mesos se situa des del juny del 2013 (0,51%) un altre cop per sobre del preu oficial del diner.

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euríbor, INE, elaboració pròpia.

Els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear encadenen tres trimestres consecutius de variació interanual positiva, malgrat que disminueix la remuneració dels estalvis. Així, en el segon trimestre del 2013 els dipòsits sumen 19.611 milions d'euros, amb una variació interanual del 7,6%. El total de dipòsits a les Illes Balears, que inclou els de les administracions públiques i els del sector privat, representa un 1,6% sobre el total nacional. A Espanya també augmenten els dipòsits des del final de l'any passat, i per a aquest darrer trimestre la variació interanual és del 4,6%. No obstant això, les darreres dades del Banc d'Espanya mostren un retrocés dels dipòsits bancaris de les llars fins al -0,23% intermensual el setembre del 2013. Pel que fa al sector privat a les Illes Balears, els dipòsits totals sumen 19.208 milions d'euros en el segon trimestre d'any, un 8,1% més en termes interanuals, i encadenen variacions intertrimestrals positives des del quart trimestre de l'any passat. Del total de dipòsits del sector privat, el 54,0% són dipòsits a termini, el 24,8% són a la vista i el 21,2% restant són dipòsits d'estalvi. Malgrat que més de la meitat de l'estalvi sigui en dipòsits a termini, aquest segon trimestre la selecció del tipus d'estalvi que fa el sector privat canvia, ja que els dipòsits a la vista i d'estalvi augmenten

(un 11,2% i un 5,9% intertrimestral, respectivament) en detriment del dipòsits a termini (-1,0%).

En canvi, el **crèdit** concedit a les Illes Balears disminueix un 12,8% en termes interanuals en el segon trimestre de l'any i amb una tendència a la baixa que és present des del tercer trimestre del 2010. El total del crèdit present en el segon trimestre suma 38.108 milions d'euros, dels quals el 91,9% és per a les llars i les empreses. L'import per a aquests prestataris disminueix un 13,0% respecte del segon trimestre de l'any passat. La resta del crèdit concedit és per a les administracions públiques, el qual també minva (en aquest cas un -9,9% interanual). Respecte al crèdit total nacional, el percentatge concedit a les Illes Balears no divergeix gaire d'anys anteriors i se situa en el segon trimestre en un pes del 2,5%. Del crèdit total privat concedit a tot Espanya, menys de la meitat es destina a finançar activitats productives (49,8%) i la resta es concedeix al finançament de les llars. Si comparam el segon trimestre amb el primer del 2013, el crèdit nacional destinat a finançar activitats productives disminueix, mentre que el rebut per a despeses de la llar es revifa.

Les **hipoteques** constituïdes a les Illes Balears continuen la tendència a la baixa de mesos enrere i el juliol d'enguany el nombre total d'hipoteques constituïdes per al conjunt de les Illes Balears és de 742, un -54,2% interanual. D'aquestes hipoteques, 699 són sobre finques urbanes, i 43, sobre finques rústiques. L'augment de la constitució d'hipoteques que es va registrar els darrers mesos de l'any passat canvia de signe des de principi d'any en línia amb l'alentiment de la compravenda d'habitatges. Per illes, destaca la disminució del nombre d'hipoteques constituïdes a les Pitiüses, que des de principi d'any mostrava un comportament positiu i al juliol presenta una variació interanual del -74,7%. Per a Mallorca i Menorca segueix la tendència negativa amb una variació del -51,6% i del -52,2%, respectivament. Quant a l'import de les hipoteques concedides, que arriba a 97,8 milions d'euros el juliol del 2013, segueix la tendència a la baixa per al conjunt de les Illes Balears. Paral·lelament a l'evolució del nombre d'hipoteques, les Pitiüses presentaven una variació interanual positiva en la quantia dels préstecs els mesos de gener i març. A partir de l'abril Eivissa i Formentera assimilen el comportament de la resta d'illes i mostren una disminució en l'import hipotecat (un -36,3% interanual per a Mallorca, un -52,0% per a Menorca i un -38,7% en el cas de les Pitiüses).

El nombre d'efectes impagats utilitzats com a via de finançament empresarial continua en descens i arriba a 1.737 l'agost del 2013 (un -30,7% interanual), malgrat

que s'alenteix la tendència a la baixa. D'aquests, 1.244 són efectes impagats en cartera i la resta s'han rebut en gestió de cobrament. Així, la ràtio entre els efectes impagats sobre els vençuts s'alenteix, tot i que arriba fins al 3,4% el mes d'agost del 2013. Quant a l'import, els efectes impagats arriben a 3,5 milions d'euros a l'agost, un 38,3% menys que l'any passat.

LA TENDÈNCIA A LA BAIXA EN EL NOMBRE D'EFECTES IMPAGATS S'ALENTEIX.

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres cada vegada més elevades. Així, la **ràtio de morositat** del sector privat és del 12,1% l'agost del 2013 per al conjunt d'Espanya. Malgrat que no baixa del 10% des del juliol del 2012, aquesta és la màxima morositat registrada des d'ençà.

Segons dades de l'Ibestat, el nombre total de deutors concursats arriba a 469 en el primer semestre de l'any (385 es registraren en el primer trimestre i 84 en el segon), 319 més que en el mateix període de l'any passat, dels quals el 97,87% entren en concurs voluntàriament. Dels deutors concursats, 22 són persones físiques i 447 són classificats com a empreses. Per sectors productius, la majoria dels concursos es registren en el sector d'activitats administratives i serveis auxiliars (32,2%), seguit de l'hostaleria (11,8%) i la construcció (10,5%).

4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex de xifra de negoci				
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	108,98	➔	-0,1
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	188,54	↗	12,5
Índex d'ocupació				
Activitats professionals, científiques i tècniques	agost	99,65	↗	3,4
Activitats administratives i serveis auxiliars	agost	119,34	↗	11,5
Afiliats a serveis empresarials	setembre	47.933	➔	0,4
Mallorca	setembre	40.358	➔	-0,2
Menorca	setembre	2.384	↗	2,3
Pitiüses	setembre	5.191	↗	4,5
Afiliats a activitats immobiliàries	setembre	3.391	↗	9,9
Mallorca	setembre	2.564	↗	8,4
Menorca	setembre	237	↗	10,7
Pitiüses	setembre	590	↗	16,6

Font: IBESTAT, TGSS.

D'acord amb les dades dels **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS) publicades per l'Ibstat, el mes d'agost del 2013 la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears és del -0,1% per a activitats professionals, científiques i tècniques, i del 12,5% per a activitats administratives i serveis auxiliars. Ambdues activitats es recuperen des del març passat, mes en què presentaven variacions interanuals negatives. L'índex d'ocupació dels serveis empresarials augmenta des de principi d'any amb variacions interanuals positives per a ambdues activitats, i a l'agost registra un 3,4% de variació per a activitats professionals, científiques i tècniques, i un 11,5% per a activitats administratives i serveis auxiliars.

El mes de setembre del 2013, el nombre d'afiliats en el sector dels serveis empresarials per al conjunt de les Illes Balears és de 47.933 persones, i la variació interanual és d'un 0,4%. Malgrat que l'afiliació augmenta des del gener d'enguany amb variacions intermensuals i interanuals positives, al mes de setembre baixa respecte del mes passat un 2,9%. Aquest comportament es produeix igualment a Menorca i a les Pitiüses. En canvi, a Mallorca, on el nombre d'afiliats en aquest sector és superior que a la resta, s'alenteix el ritme de creixement i hi ha una variació interanual negativa del -0,2%.

EL NOMBRE DE SOCIETATS MERCANTILS CONSTITUÏDES AUGMENTA A LES ILLES BALEARS.

Segons dades de l'Ibstat, el nombre de **societats mercantils** constituïdes és de 1.970 fins a l'agost d'enguany per al conjunt de les Illes Balears, un 11,8% més que en el mateix període de l'any 2012. D'aquestes, 1.962 són societats limitades i la resta es constitueixen com a societats anònimes. El capital subscrit suma 67.891 milers d'euros fins a l'agost, un 39,5% més que un any ençà. Alhora, el nombre de dissolucions disminueix un 1,7% interanual des del gener fins a l'agost d'enguany. No obstant això, del total de dissolucions per al conjunt de les Illes Balears (564), 455 són voluntàries, cosa que suposa un 6,3% més interanual, i la resta són per fusió i d'altres, que en conjunt es redueixen una quarta part. Pel que fa a les empreses que s'inscriuen com a cotitzants en el règim general de la Seguretat Social, les darreres dades del mes de setembre mostren una disminució del 0,6% del nombre d'empreses afiliades (41.911) respecte al mateix mes de l'any passat.

Pel que fa al nombre de **deutors en concurs de creditors**, per al conjunt de les Illes Balears és de 469 fins al segon trimestre de l'any, mentre que foren 150 en el mateix període de l'any passat, segons les dades publicades per l'Ibstat. Dels processos concursals dels primers sis mesos del 2013, 22 corresponen a persones físiques sense activitat empresarial (3 més que durant el mateix període d'un any ençà) i 447 a empreses (316 més que un any ençà), gairebé totes de responsabilitat limitada. Entre les empreses més concursades, el 32,2% del total es dediquen a activitats administratives i serveis auxiliars, seguides de les dedicades a l'hostaleria (11,9%) i a la construcció (10,5%). En termes interanuals, les empreses que es dediquen a activitats dels

serveis empresarials (activitats professionals i tècniques i activitats administratives i auxiliars) són les que presenten un augment més elevat de deutors concursats, i passen de 7 a un total de 144 en el primer semestre del 2013, seguides de 53 empreses concursades en l'hostaleria (38 més que en el primer semestre de l'any passat) i 47 en la construcció (4 més). En canvi, baixa el nombre de deutors concursats en el comerç (-25,9%). Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació fins a dos milions d'euros són les més damnificades. El 35,1% de les empreses concursades són autònoms i el 18,8% tenen entre un i cinc assalariats.

Segons l'**índex de confiança empresarial** publicat per l'Ibstat l'octubre del 2013, la confiança empresarial augmenta per al tercer trimestre d'any, amb percentatges de respostes favorables respecte de les desfavorables de 7,39 punts menys negatives que el registrat per al segon trimestre. Com ja succeïa aleshores, les expectatives són més favorables per al conjunt de les Illes Balears que per al conjunt nacional, i mentre que per a les Illes l'índex és de -13,91, per a Espanya és de -28,5. Per illes, a les Pitiüses els empresaris segueixen sent els més optimistes en comparació dels de Mallorca i Menorca. No obstant això, per al trimestre que comença destaca a tot l'arxipèlag una expectativa de desconfiança de la marxa futura del negoci amb un índex de confiança empresarial de -34,91, més negatiu que per al conjunt nacional (-28,8).

EL PREU DE L'HABITATGE ALENTEIX LA TENDÈNCIA A LA BAIXA EN EL SEGON TRIMESTRE DE L'ANY.

En el **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social va augmentar més a mes des de principi d'any, però pel setembre presenta una variació negativa respecte de l'agost d'enguany, tant en nombre d'afiliats (-1,3%) com en nombre d'empreses (-1,1%). En termes interanuals, el darrer dia de setembre hi ha un 9,8% més de centres de treball que en el mateix mes del 2012 i arriben a 1.008. L'afiliació és de 3.391 persones per al conjunt de les Illes Balears, un 9,9% més que un any ençà. Totes les illes presenten variacions interanuals positives. Concretament, destaca l'afiliació a les Pitiüses (16,6%), seguides de Menorca (10,7%) i Mallorca (8,4%), tot i que totes presenten una disminució del nombre d'afiliats respecte del mes d'agost, tal com succeeix en el nombre de centres de treball.

La **compravenda d'habitatges** cau un 34,8% al mes d'agost d'enguany i romp la sèrie de variacions interanuals positives que presentava des del gener d'enguany. Les transaccions d'habitatges nous són un 18,3% menys que un any ençà, mentre que disminueixen encara més les transaccions d'habitatges de segona mà fins a un 43,2% interanual.

Paral·lelament, el nombre d'hipoteques concedides per adquirir un habitatge disminueix un 45,1% al mes d'agost respecte del mateix mes de l'any passat. L'import hipotecat també cau un 29,9% al mes d'agost, però augmenta l'import mitjà dels habitatges hipotecats (un 27,7% respecte de l'any

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Compravenda d'habitatges	agost	568	↘	-34,3
Habitatges nous	agost	254	↘	-18,3
Habitatges de segona mà	agost	314	↘	-43,2
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)	2n trim	1.787,5	↘	-3,6
Habitatge lliure fins a 2 anys d'antiguitat	2n trim	nd		
Habitatge lliure més de 2 anys d'antiguitat	2n trim	1.703,2	↘	-3,5
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	agost	583	↘	-45,1
Import d'hipoteques sobre habitatges (milions d'€)	agost	85.555	↘	-29,9
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	agost	146,7	↗	27,7
Mallorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Palma de Mallorca	2n trim	1.683,5	↘	-2,3
Manacor	2n trim	nd		
Inca	2n trim	1.081,4	↘	-23,1
Calvià	2n trim	2.535,6	↗	2,7
Menorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Maó	2n trim	nd		
Ciutadella de Menorca	2n trim	nd		
Pitiüses				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m²)				
Eivissa - vila	2n trim	nd		
Santa Eulària del Riu	2n trim	nd		

Font: Ibestat a partir de dades de l'INE i del Ministeri de Foment.

passat). Així mateix, el nombre de taxacions d'habitatges continua retrocedint i, segons dades del Ministeri de Foment, en el segon trimestre de l'any el nombre de taxacions per concedir una hipoteca a les Illes Balears és de 930, un 55,2% menys que un any ençà. Respecte del primer trimestre d'enguany, la variació queda en un -16,7%. Cal tenir en compte que la majoria de les entitats financeres exigeixen una taxació de l'immoble abans de concedir una hipoteca.

En el segon trimestre de l'any 2013 el **preu de l'habitatge** se situa en 1.792,9 euros per metre quadrat a les Illes Balears, un 3,6% menys que en el mateix període de l'any anterior, però encara per sobre de la mitjana nacional (1.481,7 euros/

m²). A més, i malgrat que continua el signe negatiu en termes interanuals, en el segon trimestre d'enguany el preu de l'habitatge és un 0,3% superior al del primer trimestre. L'habitatge de segona mà s'abarateix un 3,5% interanual, mentre que augmenta el preu respecte de principi d'any (un 0,5% intertrimestral). En l'àmbit nacional, la variació intertrimestral del preu de l'habitatge és del -2,5%. Per illes, a Mallorca destaca l'augment del preu de l'habitatge de segona mà en el segon trimestre d'enguany respecte del primer als municipis de Palma (5,3%) i Manacor (3,5%). A Menorca i a les Pitiüses el preu mitjà continuava a la baixa segons dades del primer trimestre d'any, mentre s'esperen les dades del segon trimestre.

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	31.509	→	1,3
Altres serveis socials	setembre	24.113	→	-1,8
Administració pública	setembre	18.899	→	-0,5
Educació	setembre	15.753	↗	4,3
Serveis de la llar	setembre	13.211	↗	7,4
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	26.837	→	1,1
Altres serveis socials	setembre	18.551	→	-1,7
Administració pública	setembre	15.434	→	-0,5
Educació	setembre	14.283	↗	4,6
Serveis de la llar	setembre	10.483	↗	4,5
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	1.835	→	1,2
Altres serveis socials	setembre	1.709	→	1,1
Administració pública	setembre	1.822	→	-1,2
Educació	setembre	598	→	1,9
Serveis de la llar	setembre	931	↗	64,2
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	setembre	2.837	↗	2,8
Altres serveis socials	setembre	3.853	↘	-3,4
Administració pública	setembre	1.643	→	0,2
Educació	setembre	872	→	0,7
Serveis de la llar	setembre	1.797	↗	5,8

Font: TGSS.

Al mes de setembre, el nombre d'afiliats a les Illes Balears a **activitats sanitàries i serveis socials** és de 31.059 persones, cosa que representa una variació interanual de l'1,3%. Aquesta variació interanual positiva es manifesta des del març a totes les illes, després de mesos en negatiu. No obstant això, pel setembre la variació intermensual és negativa (-2,2%), fet que també té lloc a totes les illes.

Les dades per a l'any 2012 presentades per la Federació d'Associacions per a la Defensa de la Sanitat Pública (FADSP) mostren que a les Illes Balears hi havia 0,60 metges d'atenció primària i 0,52 infermers per cada mil habitants. Respecte de l'informe anual presentat l'any 2011, el nombre de metges assignats per habitant augmentà un 25%, mentre que el nombre d'infermers disminuï un 20% interanual. En comparació de la resta de comunitats autònomes, les Illes Balears se situen per damunt (al voltant de 300) en nombre de pacients assignats a un metge d'atenció primària

i a un infermer. Pel que fa al nombre de metges d'atenció especialitzada, es va mantenir amb 1,81 metges per cada mil habitants, xifra propera a la mitjana nacional. Segons dades de l'INE, dia 31 de desembre de 2012 el nombre de metges col·legiats no jubilats a les Illes Balears era de 4.737, és a dir, 4,28 metges per cada mil habitants, i hi havia 5.352 infermers col·legiats no jubilats, 4,84 per cada miler d'habitants. Pel que fa a les dades facilitades per l'Observatori del Treball de les Illes Balears, el 2012 hi havia 386 demandants aturats que cercaven una ocupació en activitats sanitàries, un 49% més que a finals del 2011. D'aquests, 186 eren metges amb especialitat i sense (un 24,8% més que el 2011) i 200 eren infermers, també amb especialitat i sense, els quals augmentaren un 81,8% interanual. El nombre de contractes acumulats de gener a desembre del 2012 fou de 3.028, un 23,7% menys que l'any 2011. Aquesta disminució del nombre de contractes i un nombre més elevat de demandants corroboren l'emigració de facultatius sanitaris,

tal com es reconeix en l'àmbit nacional. Així, augmenta el nombre de certificats d'ideïtat professional expedits per l'Organització Mèdica Col·legial, que arribà a 2.500 el 2012, la qual cosa representa un 75% més que el 2011. Aquest certificat és necessari per fer feina en altres països de la Unió Europea. Enguany, entre gener i setembre hi ha un 17,1% més de metges i d'infermers demandants d'ocupació, mentre que l'acumulació de contractes fins al setembre disminueix un 0,2%, xifra positiva si la comparem amb la disminució del 26,5% registrada durant el mateix període de l'any passat.

EL NOMBRE DE PACIENTS PENDENTS D'UNA INTERVENCIÓ QUIRÚRGICA ES REDUEIX UN 8,6% EN SIS MESOS DES DEL FINAL DEL 2012.

Segons dades del Servei de Salut de les Illes Balears, el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica s'ha reduït un 8,6% en sis mesos des del final del 2012, com a resultat del pla d'actuació que va elaborar el Servei de Salut l'octubre de l'any passat per reduir les llistes d'espera. Així, el 30 de juny de 2013 hi ha 16.233 pacients que esperen una operació en els hospitals públics de les Illes Balears, 1.517 menys que en acabar el 2012. La mitjana del temps de demora al mes de juny és de 108,95 dies, que és un 10,7% inferior a la registrada el 31 de desembre de 2012, que era de 121,95 dies. No obstant això, ja des del final de l'any 2012, cap pacient ha esperat més de 180 dies per ser intervingut en algun dels cinc processos quirúrgics que regula el Reial decret 1039/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableixen els criteris marc per garantir un temps màxim d'accés a les prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut (BOE núm. 207, de 29 d'agost). També es redueix la llista d'espera de consultes amb un especialista, i dia 30 de juny del 2013 hi ha 48.960 pacients pendents d'una cita amb un especialista, 7.526 menys (-13,3%) que en acabar el 2012. I pel que fa al temps mitjà de demora, es redueix dels 109,2 dies del 2012 fins als 101,2 dies del juny d'enguany.

Des del setembre del 2013, el Servei de Salut de les Illes Balears ha començat a expedir la nova targeta sanitària individual, en tràmit provisional fins aleshores des del gener del 2012. En aquesta targeta figuren el número de document d'identitat, el codi d'identificació personal del Sistema Nacional de Salut i el codi d'identificació personal autonòmic, per tal d'identificar la persona titular i accedir de manera segura al seu historial. En el conjunt de les Illes Balears, el nombre de persones amb targeta sanitària és d'1.032.642 a principi d'any, segons dades de l'Ibestat, les quals hauran de substituir-la ara o quan caduqui per la nova targeta electrònica.

A les Illes Balears, el nombre de receptes facturades del Sistema Nacional de Salut és de 10,8 milions segons dades acumulades des del gener a l'agost d'enguany del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, un 10,6% menys que per al mateix període del 2012. La despesa farmacèutica amb recepta oficial del Sistema Nacional de Salut acumulada fins a l'agost és de 114,4 milions d'euros (un -10,0% interanual). Així, doncs, la despesa mitjana per recepta facturada és de 10,56 euros, un 0,7% més que fa un any, però per davall de

la mitjana nacional (10,7 euros de despesa mitjana amb una variació interanual del -0,2%). Cal recordar que els indicadors de despesa farmacèutica baixen des del juliol del 2012, quan entrà en vigor el sistema d'aportació farmacèutica. Des del setembre de l'any passat també es demanden menys medicaments a causa de l'encariment per l'actualització de la llista de medicaments que queden exclosos de la prestació farmacèutica en el Sistema Nacional de Salut. D'altra banda, està previst aplicar l'obligació de l'abonament fins al 10% (amb un màxim de 4,20 euros) dels medicaments de dispensació ambulatoria en els hospitals, mesura que s'hauria d'implantar a partir de l'1 d'octubre arran de la Resolució de 10 de setembre de 2013 de la Direcció General de Cartera Bàsica de Serveis del Sistema Nacional de Salut i Farmàcia (BOE núm. 255, de 19 de setembre).

El setembre del 2013, el nombre d'afiliats en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** és de 24.113 persones. Si bé des de principi d'any s'alenteix el ritme de decreixement, des del mes d'agost baixa l'afiliació en totes les illes. Excepte Menorca, la resta presenta una variació interanual negativa (un -1,8% en conjunt).

Segons dades de la Conselleria de Salut, Família i Benestar Social, dia 30 de setembre del 2013 hi ha 20.063 sol·licituds de prestació per dependència a les Illes Balears: el 79,4% a Mallorca, el 10,9% a Menorca i el 9,7% a les Pitiüses. L'1,79% de la població balear sol·licita aquest tipus de prestació. S'han resolt 19.528 sol·licituds, de les quals 15.049 són sol·licitants amb dret a prestació i 10.120 tenen prestació. El mateix dia del 2012, els sol·licitants amb dret a prestació sumaven 16.626 persones a les Illes Balears del total de 21.325 sol·licituds, cosa que significa un 9,5% menys de sol·licitants amb dret a prestació per a enguany.

La pensió contributiva mitjana a les Illes Balears (que inclou els casos de jubilació, incapacitat permanent, viduïtat i orfandat) és l'1 de setembre d'enguany un 3,4% superior a la del mateix mes de l'any passat per a tots els règims inclosos en el Sistema de la Seguretat Social, segons el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Així, se situa en 786,68 euros a les Illes Balears, per davall de la mitjana nacional, que és de 859 euros. D'aquestes prestacions, la pensió mitjana per jubilació és de 899,1 euros a les Illes Balears, un 3,6% més que fa un any, però encara està per davall de la mitjana nacional (983,21 euros, que augmenta un 3,5% interanual). Pel que fa a les pensions no contributives o assistencials a les Illes Balears, segons dades del Ministeri de Treball i Seguretat Social, la mitjana mensual per jubilació al setembre del 2013 arriba a 363,44 euros, i la d'invalidesa, a 409,80 euros, en aquest cas més del 4% per sobre de la mitjana nacional. Per a l'any que ve, el projecte de Llei de pressuposts recull un increment de les pensions del 0,25%, el mínim previst per la reforma de les prestacions, que presumiblement entrarà en vigor el pròxim 1 de gener mitjançant la Llei del factor de sostenibilitat.

El setembre del 2013 el nombre d'afiliats en el sector de l'**educació** és de 15.753 persones per al conjunt de les Illes

Balears, amb una variació interanual positiva del 4,3%. L'afiliació augmenta en totes les illes al setembre, sobretot a Mallorca després de variacions interanuals negatives des de principi d'any.

Dues normatives reguladores del sistema educatiu incidiran en els ensenyaments de les Illes Balears. D'una banda, d'àmbit estatal —i per tant d'aplicació obligatòria—, hi ha la Llei orgànica per a la millora de la qualitat educativa (LOMQE), que el Congrés de Diputats va aprovar dia 10 d'octubre passat. Pendent de publicació i d'entrada en vigor, la Llei té per objectiu principal reduir la taxa d'abandonament escolar i millorar els resultats acadèmics dels estudiants espanyols. D'altra banda, el Decret 15/2013, de 19 d'abril, pel qual es regula el tractament integrat de les llengües en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, té per objecte aconseguir que els alumnes de les Illes Balears tinguin un domini de les dues llengües oficials i les competències adequades en la llengua estrangera del projecte educatiu del centre.

Segons dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, el curs 2012-2013, el nombre d'alumnes matriculats en estudis no universitaris arribà a 174.379 persones a les Illes Balears, un 0,3% menys que el curs anterior, mentre que la mitjana d'alumnes matriculats a Espanya augmentà fins a l'1% respecte al curs 2011-2012. En els centres públics de les Illes es matricularen 114.318 alumnes (72 menys que l'any anterior), i la resta ho va fer en centres privats, on el descens en el nombre de matriculacions va ser superior (507 alumnes menys que un any ençà). El nombre d'alumnes estrangers, que disminuï un 0,8% interanual, representà el 15,3% sobre el total de matriculats (per damunt del 9,4% de mitjana nacional). Aquests alumnes augmentaren un 2,3% en els centres privats (5.425 alumnes), mentre que disminuïren en els centres públics (-1,6%). Per tipus d'ensenyament, l'educació infantil va ser l'ensenyament en què el nombre de matriculacions disminuï més i hi hagué 963 alumnes menys de primer cicle (-12,6%) i fins a 494 menys de segon cicle (-1,4%). A l'educació primària i l'ESO la taxa de variació interanual va ser positiva, però pel que fa a l'ensenyament no obligatori, el batxillerat, hi hagué 154 alumnes menys que el curs 2011-2012. Destaca l'augment en formació professional de grau mitjà, que arribà a 6.287 alumnes matriculats (un 2,6% interanual), mentre que disminuï el nombre d'alumnes que optaren per la formació professional de grau superior (-0,8%), amb 3.607 alumnes matriculats el curs 2012-2013. Pel que fa al nombre de professors, n'hi hagué 15.439 (10.772 en centres públics i 4.667 en centres privats) per a ensenyament de règim general a les Illes Balears durant el curs 2012-2013, un -4,9% interanual. Aquesta disminució afectà sobretot l'educació infantil, amb 138 professors menys d'un curs a l'altre, i el batxillerat i la formació professional, amb 585 docents menys. Malgrat que disminuï tant el nombre d'alumnes com el de professors, durant el curs 2012-2013 hi hagué 11,3 alumnes per cada professor en conjunt per a tots els ensenyaments, la qual cosa representa un augment d'un 4,8% respecte del curs anterior (10,6 alumnes per cada

professor en centres públics, i 12,9, en centres privats). Per al curs actual (2013-2014), segons dades encara provisionals de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats, hi ha 164.665 alumnes matriculats, 3.626 alumnes més que a l'inici del curs escolar anterior. 112.612 alumnes s'han matriculat en centres públics (un 2,6% més que el curs passat), i 52.053, en un de concertat (un 1,5% més que el curs passat). El nombre de centres educatius augmenta, i són dos més de públics, que ja sumen un total de 293, i tres més de concertats (111). Pel que fa als professors, el curs comença amb un total de 14.195, 491 menys que el curs 2012-2013, dels quals 10.823 fan feina en centres públics (47 més que el curs passat) i 3.372 en fan a l'ensenyament concertat (538 docents menys que el curs passat). Del total de professors, 2.271 són interins, la qual cosa representa 269 professors més que el curs 2012-2013. També augmenta el nombre d'alumnes que opten per formació professional: 2.348 més que fa un any. Dels 12.290 matriculats a l'inici del curs escolar en un cicle formatiu, 7.750 cursen un cicle formatiu de grau mitjà (1.459 més que el curs passat) i 4.540 cursen cicles formatius de grau superior (889 més en aquest cas). Destaca la implantació enguany de la formació professional dual, amb un total de 110 places distribuïdes en set grups de cinc famílies professionals.

GRAN ACOLLIDA DE LES DOBLES TITULACIONS DE GRAU A LA UIB.

Segons dades de la Universitat de les Illes Balears (UIB), els alumnes matriculats en estudis universitaris o superiors foren 19.505 durant el curs 2012-2013, un 1,1% menys respecte al curs anterior. D'aquests, 11.902 cursaren estudis de grau universitari (10.119 estudiaren a la UIB i 973 en centres adscrits), un 25,6% interanual més (un 26,7% i un 15,4%, respectivament). Els estudis de postgrau oficials tingueren 1.537 alumnes, que és un 2,4% menys que el curs anterior. Altres estudis, que inclouen estudis en procés d'extinció (-50,5%), la Universitat Oberta per a Majors (-14,8%) i els cursos del Servei Lingüístic (2,9%), entre d'altres, sumaren els 6.876 alumnes restants. Es registraren 3.689 alumnes de nou ingrés, malgrat que disminuïren un 1,8% respecte al curs anterior. D'aquests, 3.421 es matricularen a la UIB (un 0,1% més), i la resta, en els centres adscrits (un -21,2%). Segons dades de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) a les Illes Balears, el nombre d'alumnes matriculats el curs 2012-2013 va ser de 13.993, cosa que representa un 8,6% més que el curs anterior. Per illes, 11.415 eren de Mallorca (9,6% més que el curs anterior), 1.105 de Menorca (1,7%) i 1.473 d'Eivissa i Formentera (6,7%). La mitjana d'edat era de prop de 36 anys i el 10% dels alumnes tenien menys de 25 anys. El nombre d'alumnes que opten pels estudis a distància augmenta any rere any des del curs 2002-2003, quan la UNED tenia 4.620 alumnes. Segons dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, el preu mitjà dels estudis universitaris augmenta enguany un 5% per als estudis presencials, amb un cost de 17,92 euros per crèdit i roman encara per sota de la mitjana nacional (18,42 euros per crèdit). Pel que fa a la UNED, el cost per crèdit és de 16,18 euros per al curs 2013-2014 amb un augment

d'un 1,7% respecte al curs passat. Destaca per a enguany el programa de dobles titulacions que ha posat en marxa el Govern de les Illes Balears amb el Grau d'Administració i Direcció d'Empreses i Dret i amb el Grau de Matemàtiques i Enginyeria Telemàtica, les quals han tingut una gran acollida amb més sol·licituds que places oferides.

Segons les darreres dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport sobre beques i ajudes a l'ensenyament, l'import per al curs 2011-2012 va ser de 17.535,5 milers d'euros, un 4% superior al curs anterior gràcies a la quantia de 16.750,4 milers d'euros finançats pel Ministeri (un 6,4% més que el curs anterior), mentre que l'Administració autonòmica hi destinà 785,1 milers d'euros (un -31,3%). Més de la meitat d'aquestes ajudes són per a ensenyaments universitaris (51,6%), el 21,2% per a educació obligatòria, infantil i especial, i el 27,2% restant per a educació postobligatòria no universitària.

Segons dades de l'Ibestat, la taxa d'abandonament escolar de les Illes Balears se situà en una mitjana anual del 29,8% el 2012 (el 30,0% d'homes i el 29,6% de dones), mentre que l'any anterior va ser del 30,5%. En l'àmbit nacional, la taxa d'abandonament escolar dels joves se situà en el 24,9% el 2012, gairebé el doble que la mitjana europea (12,7%). Segons les darreres dades, que corresponen al segon trimestre del 2013, la taxa puja fins a un 30,9% per als homes i cau a un 25,5% per a les dones. Les Illes Balears encara són lluny d'arribar a la taxa d'abandonament escolar fixada com a objectiu de l'estratègia Europa 2020, el qual requereix una taxa d'abandonament per sota del 15%.

El setembre del 2013, el nombre de treballadors de l'**Administració pública** (serveis generals) és de 18.899 persones, un 0,5% menys que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. Des del juny del 2010 ha disminuït el nombre d'afiliats a la Seguretat Social, fet que es produeix en totes les illes.

Continua la reestructuració de l'ocupació pública, i el gener del 2013 hi ha a les Illes Balears 55.135 empleats públics, 890 menys que el juliol del 2012 i 2.199 menys que fa un any, segons dades del butlletí estadístic del personal al servei de les administracions públiques que publica cada semestre el Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. En totes les comunitats autònomes, hi ha 59.435 empleats públics menys que el juliol passat i 109.091 menys que un any ençà. El descens més elevat en el nombre d'empleats públics es produeix en les administracions autonòmiques. Així, del total d'empleats públics a les Illes Balears, 11.208 pertanyen a l'Administració pública estatal (11 menys que fa sis mesos), 27.947 a l'Administració autonòmica (800 menys), 14.233 fan feina a l'Administració local (64 menys) i 1.747 a les universitats (15 menys). Les dades del butlletí no tenen en compte el personal que pertany a empreses del sector públic empresarial, fundacions i organitzacions públiques (majoritàriament personal laboral).

Pel que fa al salari dels empleats públics, el 2014 serà el quart any consecutiu que es mantindran les retribucions, segons el projecte de Llei de pressuposts de l'any 2014. Així mateix, l'any que ve no hi haurà oferta pública d'ocupació i només serà possible una taxa de reposició del 10% per a determinats col·lectius, com ara personal sanitari i docent i cossos de seguretat de l'Estat.

Pel que fa als **serveis de la llar**, continua l'augment, encara que a un ritme més lent, del nombre d'afiliats des de l'entrada en vigor pel gener del 2012 de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social, per la qual el règim especial de la llar s'integra en el règim general. Així, al setembre d'enguany hi ha 13.211 afiliats en aquest sector, un 7,4% més que l'any passat en el conjunt de les Illes Balears. Per illes, destaca Menorca, amb una variació interanual del 64,2%.

III. MERCAT LABORAL

1

Context. Espanya i la UE-28

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Persones actives (milers)	Illes Balears			Espanya			Europa (UE-28)		
	Període: 2T13			Període: 2T13			Període: 2T13		
	Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} (%)		Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
	621,6	→	1,5	22.761,3	→	-1,5	243.303,4	→	0,3
Taxa d'activitat (%)	67,8	→	0,2	59,5	→	-0,6	57,6	→	0,0
Taxa d'ocupació (de 16 i més anys) (%)	53,5	→	0,4	43,9	→	-1,4	51,4	→	-0,3
Persones ocupades (milers)	490,9	→	1,5	16.783,8	↘	-3,7	217.146,4	→	-0,3
Homes	267,1	→	1,2	9.144,5	↘	-3,8	117.810,3	→	-0,7
Dones	223,8	→	1,3	7.639,2	↘	-3,3	99.336,2	→	-0,1
Persones menors de 25 anys	28,1	↘	-12,6	729,1	↘	-13,4	18.167,4	↘	-3,4
Persones de 25 a 54 anys	390,6	↗	2,7	13.637,8	↘	-3,5	162.458,2	→	-0,9
Persones de 55 anys i més	72,2	↗	4,1	2.416,8	→	-1,6	31.896,6	↗	3,3
Persones estrangeres	119,8	↗	5,2	2.081,8	↘	-6,0	15.393,5	→	1,2
Persones en atur (milers)	130,7	→	-0,1	5.977,5	↗	4,9	26.156,9	↗	5,4
Homes	67,9	↗	5,8	3.142,9	↗	2,1	14.226,0	↗	5,5
Dones	62,8	↘	-4,5	2.834,7	↗	8,5	11.930,9	↗	5,4
Persones menors de 25 anys	20,6	↘	-14,2	933,4	→	-2,0	5.470,9	→	0,8
Persones de 25 a 54 anys	98,8	↗	6,5	4.476,9	↗	5,4	17.948,4	↗	6,4
Persones de 55 anys i més	11,3	↘	-10,8	567,3	↗	15,7	2.646,8	↗	8,6
Persones estrangeres	32,4	↘	-2,9	1.157,0	↘	-6,2	3.325,7	↗	3,7
Taxa d'atur (%)	21,0	→	-0,2	26,3	→	1,7	10,8	→	0,5
Homes	20,3	→	0,9	25,6	→	1,0	10,8	→	0,5
Dones	21,9	→	-1,5	27,1	↗	2,4	10,7	→	0,4
Persones menors de 25 anys	42,3	↘	-3,6	56,1	↗	2,8	23,1	→	0,6
Persones de 25 a 54 anys	20,2	→	0,8	24,7	→	1,6	9,9	→	0,6
Persones de 55 anys i més	13,5	↘	-2,1	19,0	↗	2,2	7,7	→	0,3
Persones estrangeres	21,3	↘	-2,4	35,7	→	-0,0	17,8	→	0,3
Taxa de temporalitat (%)	26,1	→	0,6	23,1	→	-0,6	13,8	→	-0,1
Homes	26,2	→	-0,2	22,4	→	0,1	13,3	→	-0,1
Dones	26,1	→	1,5	23,9	→	-1,2	14,3	→	-0,1
% persones autoocupades	20,0	→	-0,8	18,2	→	0,9	10,7	→	-0,0

Font: EUROSTAT, INE, OTIB.

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior.

Les previsions de creixement de la zona euro per al final del 2013 i la primera meitat del 2014 continuen a la baixa, tot i que en el segon trimestre els indicadors d'activitat experimenten una lleugera millora. Ara bé, aquesta millora no es trasllada al mercat de treball, que veu com la taxa d'ocupació de la UE-28 cau tres dècimes en termes interanuals i se situa en el 51,4% en el segon trimestre del 2013. Continua el descens del nombre de persones ocupades en el conjunt europeu (-0,3%), especialment entre els homes (-0,6%), els menors de 25 anys (-3,3%) i les persones de 25 a 54 anys (-0,8%). En canvi, augmenta l'ocupació entre les persones de més de 55 anys (3,4%) i les de nacionalitat estrangera (1,4%).

L'atur continua creixent com a reflex de la fragilitat de l'economia del conjunt europeu. El nombre de persones desocupades a la Unió Europea creix entre abril i juny un 5,1% respecte del mateix trimestre del 2012. Aquest augment es produeix en tots els col·lectius. Els més afectats per l'augment de l'atur en el segon trimestre del 2013 són les persones de més de 55 anys (8,1%) i les de 25 a 54 anys (6,3%). La taxa d'atur reflecteix aquests augments, ja que experimenta un creixement de 0,5 p. p. en termes interanuals i arriba al 10,8%. Aquest resultat, tot i que és elevat, es queda enfora dels valors que presenten els col·lectius més afectats per l'atur, com ara els joves, que han de fer front a una taxa del 23,1%, o els estrangers, amb una taxa d'atur del 17,8%.

Ahora, a Espanya per cinquè trimestre consecutiu cau la població activa (-1,5%) i s'accentua el descens d'aquest indicador. En conseqüència, la taxa d'activitat perd cinc dècimes en termes interanuals i arriba al 59,5%. El nombre de persones ocupades arriba a 16.783.800 treballadors, cosa que suposa una disminució del 3,6% interanual durant el segon trimestre de l'any, el descens més baix des del començament del 2012. El col·lectiu més jove (menors de 25 anys) és el que presenta la pèrdua d'ocupació més important (-13,2%), seguit dels estrangers, que cedeixen un 6,1%. Destaca la caiguda dels ocupats de més de 55 anys per tercer trimestre consecutiu (-1,4%). Pel que fa a l'atur, en el conjunt d'Espanya es registren un total de 5.977.500 persones en situació d'atur. En termes interanuals, els aturats augmenten un 5,0%, que és l'increment més baix dels darrers dos anys. Amb tot, la taxa d'atur se situa en el 26,3%, el segon valor més alt de tota la sèrie històrica (1996-2013). Un altre cop, la taxa d'atur dels joves augmenta respecte d'un any ençà (2,86 p. p.) i se situa en el 56,1%, la més elevada de tots els

grups de població analitzats i més del doble que la taxa del conjunt de població. Els segueixen els estrangers, amb una taxa del 35,7%.

A les Illes Balears, aquestes variables presenten un comportament clarament diferenciat de l'esmentat abans, ja que tant la població activa com l'ocupada presenten increments interanuals, alhora que cau la taxa d'atur. Els actius creixen un 1,6% respecte del mateix trimestre de l'any 2012, fet que situa la taxa d'activitat en el 67,8%. Aquesta és la taxa més alta de tota Espanya, més de 8 p. p. per sobre de la taxa nacional (59,5%) i, també, 10,1 p. p. per damunt de la taxa europea (57,6%). També creixen per cinquè trimestre consecutiu els ocupats (1,9%), que arriben a la xifra de 490.900 persones. Aquest increment es produeix en tots els grups poblacionals, excepte en el de menors de 25 anys, que perd el 7,3% dels ocupats. La taxa d'ocupació, per tant, creix 0,36 p. p. en termes interanuals i se situa en el 53,5% de la població.

Respecte de les xifres d'atur, a les Illes Balears el nombre de persones en situació d'atur durant el segon trimestre del 2013 és de 130.700, un 0,5% més que en el mateix trimestre de l'any 2012. La taxa d'atur és del 21,0% de la població activa, fet que la situa com la cinquena comunitat autònoma amb la taxa més baixa, i 5,2 p. p. per sota del resultat nacional (26,3%). La taxa d'atur més elevada es produeix entre els menors de 25 anys, que, un altre cop, dupliquen el valor del total de població (42,3%). Ara bé, en termes interanuals aquest col·lectiu experimenta una caiguda de 3,6 p. p. en la taxa d'atur. També baixa entre les dones (-1,5 p. p.) i entre els més grans de 55 anys (-2,0 p. p.) respecte del valor de fa un any.

L'Enquesta de població activa també permet desagregar el comportament de les variables analitzades anteriorment respecte del sector econòmic. Quant al nombre de persones ocupades, tant l'agricultura (27,3%) com els serveis (6,3%) en guanyen en termes interanuals, mentre que la indústria i la construcció perden ocupats (el -24,3% i el -18,3%, respectivament). Pel que fa a l'atur, tots els sectors presenten fortes caigudes del nombre de persones desocupades, excepte els serveis. Així, la reducció més important d'aturats es produeix en l'agricultura (-60,9%), la indústria (-46,3%) i la construcció (-8,1%). Com ja s'ha avançat, l'atur creix un 7,2% entre les persones del sector dels serveis.

2 Ocupació i atur a les Illes Balears

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^t (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	setembre	437.830	→	1,6
Assalariats	setembre	336.551	→	1,3
Autònoms i altres règims especials	setembre	101.279	↗	2,3
Homes	setembre	228.719	→	1,2
Dones	setembre	209.111	↗	2,3
Estrangers UE-28	setembre	41.236	↗	5,5
Estrangers no UE	setembre	37.830	↘	-6,2
Persones en atur registrades	setembre	72.398	↘	-6,2
Homes	setembre	38.222	↘	-7,6
Dones	setembre	34.176	↘	-4,8
Persones menors de 25 anys	setembre	7.064	↘	-12,0
Persones de 25 a 54 anys	setembre	52.054	↘	-8,2
Persones de 55 anys i més	setembre	13.280	↗	5,0
Estrangers UE-28	setembre	4.266	↘	-12,8
Estrangers no UE	setembre	9.585	↘	-14,9
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	setembre	27.965	↗	2,2
Total contractes registrats	setembre	26.796	↗	9,6
Contractes indefinits	setembre	2.755	↗	4,3
Contractes temporals	setembre	23.792	↗	10,3
Contractes a temps parcial	setembre	11.218	↗	11,6
Contractes fixos discontinus	setembre	729	↗	4,5

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

Les bones xifres de la temporada turística han permès seguir mostrant uns resultats positius del mercat de treball de les Illes Balears. Així, les dades d'atur registrat del mes setembre apunten una reducció de la desocupació, que ja encadena gairebé un any de caigudes interanuals. També les xifres d'afiliació del darrer dia del mes de setembre es mantenen respecte d'un any ençà, després de cinc mesos consecutius en positiu, i creen ocupació neta. Les Illes Balears encapçalen aquesta millora dels indicadors laborals en el conjunt de l'Estat, atès que les dades d'atur registrat de la mitjana nacional encara mostren un cert repunt, tot i que de cada vegada més suau.

El darrer dia del setembre del 2013, el nombre d'**aturats** se situa en 72.398 persones a les Illes Balears, fet que representa un descens del 6,8% respecte del mes de setembre del 2012. Es tracta de l'onzè mes consecutiu en què es produeix una caiguda de l'atur en termes interanuals. A més, les xifres d'atur de les Balears se situen ja per sota de les corresponents als anys 2010 i 2011 i es troben al nivell de les del mes de setembre del 2009 (72.116 aturats). En el conjunt nacional, tot i els descensos intermensuals i la suavització del creixement interanual, es continua elevant el nombre de persones en situació d'atur i la xifra del setembre (4.724.355) està un 0,4% per sobre de la xifra d'un any ençà.

Per col·lectius, i respecte al mes de setembre del 2012, es produeix un descens relatiu més important de l'atur entre els homes (-8,0%), que representen el 52,8% del total de persones en atur; els menors de 25 anys (-11,8%); els estrangers comunitaris (-13,9%), i els no comunitaris (-14,4%). De fet, els estrangers comunitaris acumulen gairebé tres anys de caigudes de l'atur i els no comunitaris dinou mesos consecutius. En el cas dels joves menors de 25 anys, el mes de setembre és el quinè mes consecutiu en què es produeix un descens en el nombre de persones en atur. El grup d'edat de 25 a 54 anys també experimenta durant el setembre, i per onzè mes consecutiu, un descens de l'atur. En canvi, les persones de 55 anys i més continuen mostrant increments. Pel que fa a la durada de la demanda d'ocupació, s'observa un augment entre les persones que porten més d'un any inscrites com a demandants en el SOIB (1,9%), tot i que més suau que mesos enrere, mentre que es produeix una caiguda entre les que porten menys de dotze mesos inscrites (-11,5%).

Quant als sectors econòmics, i respecte del setembre del 2012, el descens més important de l'atur es produeix en la construcció (-13,8%) i en la resta dels serveis que no són ni hostaleria ni comerç (-6,9%). Els segueixen el col·lectiu sense ocupació anterior (-6,2%); la indústria, que cau un 5,3% interanual (en xifres negatives per dotzè mes consecutiu); el comerç, el qual redueix la desocupació un 4,6% i enllaça vuit mesos de descensos, i l'hostaleria, que cedeix un 3,2%. Per contra, l'atur experimenta un increment en termes interanuals entre els treballadors de l'agricultura (35,6%), si bé aquesta activitat només representa l'1,8% del total de persones en situació d'atur.

Pel que fa a la **contractació**, el mes de setembre del 2013 es registren 29.796 nous contractes, un 15,3% més que el

mateix mes del 2012. En el conjunt de l'Estat, la contractació s'incrementa un 9,3% respecte d'un any ençà. Cal destacar que la contractació acumulada dels primers nou mesos d'enguany ja supera en un 11,1% la contractació registrada en els mateixos nou mesos del 2012. En comparació de l'any anterior, al setembre augmenten tant els contractes indefinits (7,4%) com els de caire temporal (16,3%). D'aquesta manera, el percentatge de contractes indefinits sobre el total de contractes continua sent superior a les Illes (10,3%) a la mitjana nacional (7,7%). L'augment més significatiu es produeix entre els contractes a temps parcial (16,5%). La contractació és més elevada en tots els sectors, tret de la construcció (-1,7%). El nombre de contractes signats al mes de setembre s'incrementa de manera més accentuada entre els treballadors de la resta de serveis que no són ni hostaleria ni comerç (21,9%) i entre els de l'hostaleria (15,8%).

El 30 de setembre del 2013 es tanca amb 437.830 persones en alta a la **Seguretat Social** a les Illes Balears, fet que suposa un lleuger descens del 0,6% en termes interanuals, després de cinc mesos consecutius d'augment. Les Illes han estat durant aquests cinc mesos l'única comunitat autònoma on s'ha produït un creixement en el nombre de persones ocupades. En el conjunt de l'Estat el descens de l'afiliació del mes de setembre se situa en el 3,3%. La caiguda de l'afiliació del darrer dia del mes de setembre a les Balears es produeix especialment en el règim especial agrari (-8,9%), seguit del règim del mar (-2,5%) i el règim general, que cau un 1,3% respecte d'un any ençà. En canvi, puja l'afiliació en el règim especial de la llar (6,9%) i també entre els autònoms (1,7%). Per col·lectius, l'afiliació baixa tant entre el col·lectiu masculí (-0,7%), com entre el femení (-0,5%), i de manera més accentuada entre els joves menors de 30 anys (-5,1%) i els estrangers no comunitaris (-6,2%). En canvi, s'incrementa l'ocupació entre les persones més grans de 45 anys (1,8%) i els estrangers comunitaris (0,2%).

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	setembre	407.013	➔	-1,6
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	347.798	➔	-0,6
Aturats registrats	setembre	59.215	⬇️	-6,4
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	14,5	➔	-0,8
Contractes registrats	setembre	21.433	⬆️	10,7
Menorca				
Població activa ¹	setembre	35.565	➔	-1,3
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	29.990	➔	-0,0
Aturats registrats	setembre	5.575	⬇️	-7,2
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	15,7	➔	-0,7
Contractes registrats	setembre	1.679	⬆️	13,9
Eivissa				
Població activa ¹	setembre	63.270	➔	0,5
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	55.989	➔	1,3
Aturats registrats	setembre	7.281	⬇️	-7,6
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	11,5	➔	-1,0
Contractes registrats	setembre	3.496	⬆️	5,7
Formentera				
Població activa ¹	setembre	4.364	➔	-0,7
Afiliats a la Seguretat Social ²	setembre	4.037	➔	1,1
Aturats registrats	setembre	327	⬇️	-11,2
Taxa d'atur registrat (%) ³	setembre	7,5	➔	-0,5
Contractes registrats	setembre	188	⬆️	3,6

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes.

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior.

L'atur del mes de setembre ha disminuït a totes les illes, sobretot a Formentera (-9,2%), que ja encadena tretze mesos consecutius de caigudes interanuals, seguida d'Eivissa (-8,4%), Mallorca (-6,6%) i Menorca (-6,3%); totes acumulen onze mesos en xifres negatives. Tanmateix, la taxa d'atur registrat del mes de setembre presenta diferències per illes i se situa en el 15,7% a Menorca, per sobre del 14,5% a Mallorca, en l'11,5% a Eivissa i es queda a la meitat en el cas de Formentera (7,5%).

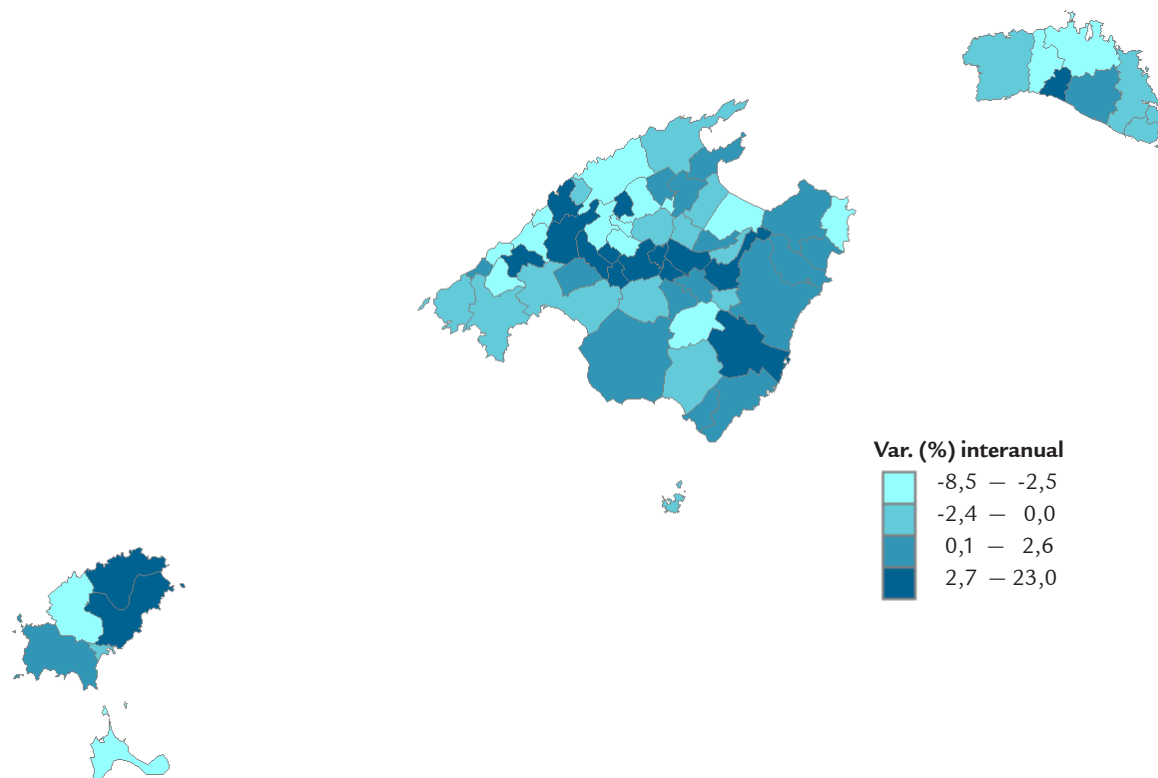
FORMENTERA JA ENCADENA TRETZE MESOS CONSECUTIUS DE BAIXADES INTERANUALS DE L'ATUR.

Pel que fa a la contractació del mes de setembre, és més elevada que la del mateix mes del 2012 a totes les illes, i de

manera més accentuada a Formentera (23,7%), seguida de Menorca (16,4%), Mallorca (15,8%) i Eivissa (11,1%). Destaca el fort augment de la contractació en l'hostaleria a Menorca (26,2%) i Eivissa (24,8%), com també en el sector del comerç a la major de les Pitiüses (34,1%). En canvi, baixa la nova contractació en el comerç a Menorca (-14,2%) i a Mallorca (-0,1%).

L'afiliació a la Seguretat Social presenta un descens interanual a totes les illes durant el mes de setembre, tret d'Eivissa (0,8 %), que encadena sis mesos consecutius d'augment en el nombre d'ocupats. Encapçala la caiguda Formentera (-3,1%), seguida de Menorca (-1,2%) i, finalment, Mallorca (-0,7%).

Gràfic 15. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Setembre 2013

Font: OTIB i TGSS.

3 Costs laborals

Taula 36. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	2n trimestre	2.341,0	➔	-1,7
Cost laboral per hora efectiva (€)	2n trimestre	16,6	⬇	-3,5
Indústria i energia	2n trimestre	18,0	⬇	-5,0
Construcció	2n trimestre	15,6	➔	0,8
Serveis	2n trimestre	16,6	⬇	-3,8
Hores efectives per assalariat / mes	2n trimestre	140,8	➔	1,8
Indústria i energia	2n trimestre	145,1	⬆	2,1
Construcció	2n trimestre	150,5	➔	0,7
Serveis	2n trimestre	139,7	➔	2,0
Increment salarial pactat en convenis (%)	setembre	0,6	➔	-0,1

Font: INE, MEYSS.

En el segon trimestre del 2013 el **cost laboral per treballador** a les Illes Balears se situa de mitjana en 2.341 euros, la qual cosa significa un descens de l'1,7% respecte del mateix trimestre del 2012. En el conjunt nacional el descens és més suau, concretament del -0,3% i se situa en 2.583,2 euros. Les comunitats autònomes amb els majors descensos interanuals del cost laboral són Extremadura (-5,8%), Castella i Lleó (-3,4%) i Andalusia (-2,8%). A l'altre extrem se situen comunitats autònomes com Galícia (2,2%), La Rioja (1,9%), Aragó (1,3%) o Madrid (1,1%) amb els augments del cost laboral més alts. La diferència entre la comunitat autònoma amb el major cost laboral per treballador, Madrid (3.020 euros), i la que registra el menor cost laboral, Extremadura (2.133,8 euros), se situa en 886 euros.

EL COST LABORAL PER TREBALLADOR EXPERIMENTA UN DESCENS DE L'1,7% RESPECTE DE L'ANY ANTERIOR A LES ILLES BALEARS.

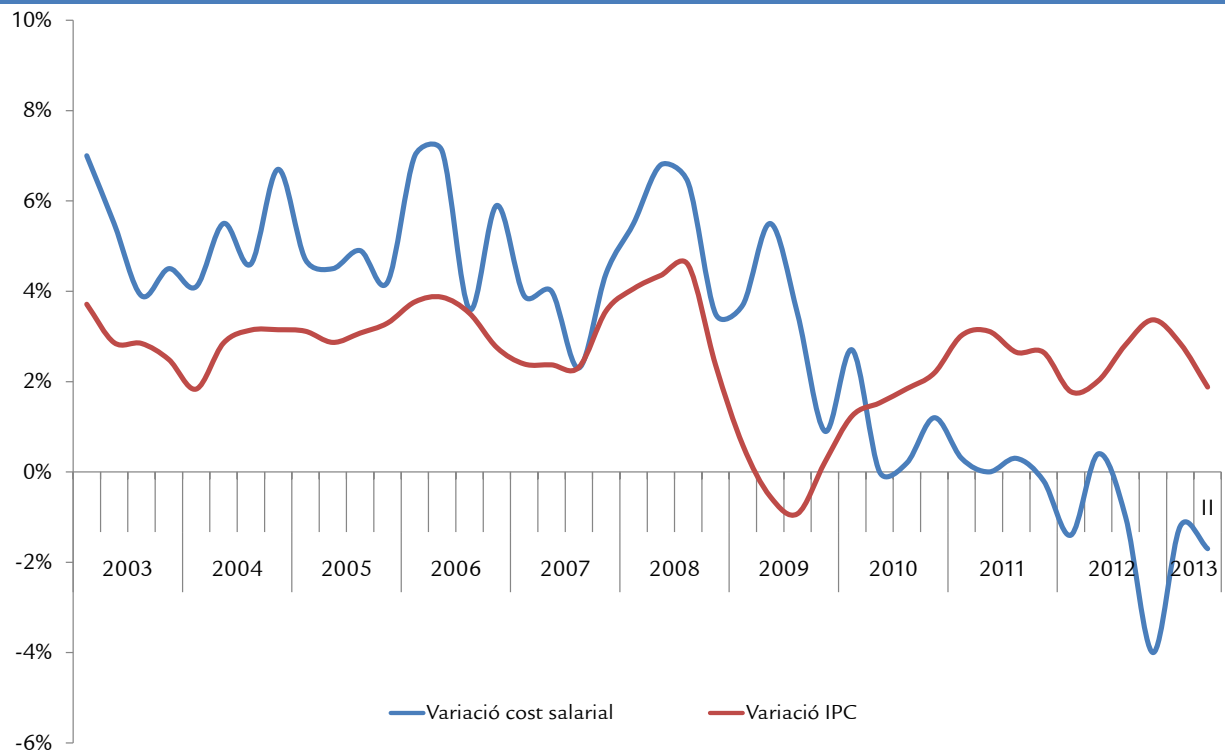
En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta darrera partida és de 1.736,16 euros i presenta un descens de l'1,8% respecte del segon trimestre del 2012, tal com es pot veure en el gràfic. El sector de la indústria continua mostrant el cost salarial més elevat (1.939,15€), tot i que també presenta el descens més accentuat respecte d'un any ençà (-2,0%). En segon lloc se situa el sector dels serveis (1.728,30€), els costos salarials del qual experimenten també un descens en termes interanuals (-1,9%). Quant al sector de la construcció, el salari mitjà arriba a 1.656,15 euros, i s'anota un descens del 0,4%

respecte del segon trimestre del 2012. Després de l'augment experimentat en el trimestre anterior, cauen els costos laborals per hora efectiva, a conseqüència del major nombre d'hores treballades. Així, l'import per hora treballada experimenta un descens del 3,5% respecte del segon trimestre del 2012 i se situa en 16,62 euros, significativament per sota de la xifra del conjunt nacional (19,0€), la qual també baixa respecte d'un any ençà (-2,4%). El descens més accentuat es produeix en el sector de la indústria i l'energia, que abarateix el cost per hora un 5,0% i arriba a 18,0 euros de mitjana per hora efectiva, tot i continuar com el sector econòmic amb el cost més elevat. El sector dels serveis, per la seva banda, amb una mitjana de 16,6 euros per hora efectiva, experimenta una caiguda del 3,8% en termes interanuals. En canvi, la construcció encareix el cost per hora un 0,8%, i se situa en 15,6 euros per hora efectiva durant el segon trimestre de l'any. Les hores efectives treballades a les Illes durant el segon trimestre del 2013 són 140,8 per treballador i mes, 2,5 hores per sobre dels registres d'un any ençà, i molt per sobre de la mitjana nacional (136 hores). De fet, les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el nombre més elevat d'hores efectives treballades per treballador i mes durant el segon trimestre, juntament amb la comunitat de Madrid. Les Balears lideren el rànquing per comunitats autònomes tant en hores efectives treballades a jornada completa, com també i sobretot a jornada parcial (98,5 hores), molt per sobre de la mitjana estatal (79,5 hores). Tots els sectors econòmics experimenten un augment en el total d'hores efectives treballades, de forma més accentuada en el sector de la indústria (3 hores més) i el dels serveis (2,7 hores més).

L'increment salarial pactat en convenis col·lectius a les Illes Balears se situa al setembre en el 0,63%, similar al del conjunt nacional (0,56%). Aquestes dades són poc representatives, atès que només s'han subscrit vuit convenis durant els nou primers mesos de l'any a les Balears, mentre que l'any anterior durant el mateix període se'n registraren vint. Dels que se signen, sis convenis són d'empresa i afecten un total de 377 treballadors, i els dos restants corresponen a altres àmbits i afecten 12.150 treballadors. En el conjunt d'Espanya el nombre de convenis també presenta una forta caiguda respecte d'un any ençà, en concret d'un 16,2%. La

reforma laboral, aprovada mitjançant la Llei 3/2012, incideix en la negociació col·lectiva amb l'objectiu que sigui un instrument per adaptar les condicions de treball a la situació de l'empresa. És per això que dóna prioritat al conveni d'empresa davant el conveni sectorial. A més, la reforma laboral va incorporar el límit d'un any a la ultraactivitat, que fins aleshores prorrogava els convenis any rere any si les parts no el denunciaven. Amb aquesta mesura es pretén evitar que s'allarguin en el temps certes condicions de treball que abans de la reforma continuaven vigents fins a arribar a un acord.

Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE.

4

Accidents de treball

Taula 37. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	setembre 2012-agost 2013	12.692	↘	-3,3
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	setembre 2012-agost 2013	3.856,7	↘	-4,0
Accidents lleus	setembre 2012-agost 2013	3.835,5	↘	-3,9
Accidents greus	setembre 2012-agost 2013	20,4	↘	-17,9
Accidents mortals	setembre 2012-agost 2013	0,9	↘	-40,4
Indústria	setembre 2012-agost 2013	6.327,4	↘	-6,5
Construcció	setembre 2012-agost 2013	7.754,6	↘	-3,2
Serveis	setembre 2012-agost 2013	3.507,2	↘	-2,8
Mallorca ²	setembre 2012-agost 2013	4.036,1	↘	-3,7
Menorca ²	setembre 2012-agost 2013	4.186,2	→	0,9
Pitiüses ²	setembre 2012-agost 2013	4.929,1	↘	-5,5

Font: Direcció General de Treball i Salut Laboral, TGSS.

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes.

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social.

L'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball arriba a 3.856,7 incidències durant el període dels dotze mesos compresos entre setembre del 2012 i agost del 2013; és a dir, han patit un accident 3.857 treballadors per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte del mateix període de l'any anterior, l'índex d'incidència ha experimentat un descens del 3,3%, i es manté la tendència descendent que es va iniciar l'any 2008.

Del total d'accidents registrats fins a agost a les Balears, el 99,45% varen ser de caràcter lleu; el 0,53%, greus, i la resta (0,02%), mortals (3 accidents). Respecte de l'any anterior, es produeix un descens en tots els tipus d'accidents, més accentuat entre els mortals (-40,0%), que passen de 5 a 3 en aquest període. Els segueixen els de caràcter greu (-17,3%) i, finalment, els lleus (-3,2%).

LA SINISTRALITAT LABORAL CONTINUA AMB LA TENDÈNCIA DESCENDENT INICIADA EL 2008.

Dels accidents registrats durant el període de dotze mesos estudiat fins a l'agost del 2013, un total de 287 es produeixen en el sector agrícola (el 2,3% sobre el total); 1.241, en el sector industrial (el 9,8%); 1.701, en la construcció (el 13,4%), i els restants 9.463, en el sector dels serveis (el 74,6%). Tanmateix, els índexs d'incidència més elevats es produeixen en la construcció (7.754 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes) i en la indústria (6.327). La sinistralitat laboral es redueix en tots els sectors, sobretot en la indústria (-6,5%). La construcció experimenta un descens de l'índex d'incidència del 3,2% respecte d'un any ençà i, finalment, el sector dels serveis redueix la sinistralitat un 2,8%.

IV. DEMANDA

1 Preus

Taula 38. Variació interanual de l'IPC (setembre 2013)

	Variacions		Repercussió de l'IPC
	Interanual	Acumulada (gener-setembre)	Acumulada (gener-setembre)
Illes Balears			
Índex general	0,5	-0,1	-
Aliments, begudes no alcohòliques	2,8	1,8	0,30
Begudes alcohòliques i tabac	5,6	5,2	0,15
Vestit i calçat	0,2	-12,5	-0,90
Habitatge	-1,2	-0,7	-0,08
Parament de la llar	0,9	-1,2	-0,09
Medicina	1,0	0,6	0,02
Transport	-0,9	2,8	0,46
Comunicació	-5,9	-4,8	-0,20
Lleure i cultura	-1,3	-2,0	-0,14
Ensenyament	5,1	0,1	0,00
Hotels, cafès i restaurants	1,3	2,8	0,29
Altres béns i serveis	1,6	0,6	0,06
Inflació subjacent	0,8	-0,6	-

Font: INE.

Durant el mes de setembre, els preus pugen moderadament tant a les Illes Balears com a la majoria de comunitats autònomes. Aquest mes, a les Illes la variació interanual del seu principal indicador, l'índex de preus de consum (IPC), se situa en el 0,5%, 1,1 p. p menys que la taxa registrada al mes d'agost. Aquesta forta frenada interanual s'explica fonamentalment per la pujada de l'impost sobre el valor afegit (IVA) que es produí el setembre de l'any passat. A les Illes, la inflació mitjana acumulada durant els tres primers trimestres del 2013 mostra també una davallada del 0,1% respecte del mateix període del 2012. La repercussió negativa més forta d'aquesta taxa es produeix en el grup del vestit i calçat (-0,896), seguit del de comunicacions (-0,200). En canvi, el grup de transports (0,462) i el d'aliments o begudes no alcohòliques (0,297) compensen les repercussions negatives. A Espanya, la taxa interanual de l'IPC del setembre és del 0,3%, mentre que l'acumulada entre el gener i el setembre és del -0,4%.

LA VARIACIÓ INTERANUAL DE L'IPC ES FRENA FINS A SITUAR-SE EN EL 0,5%.

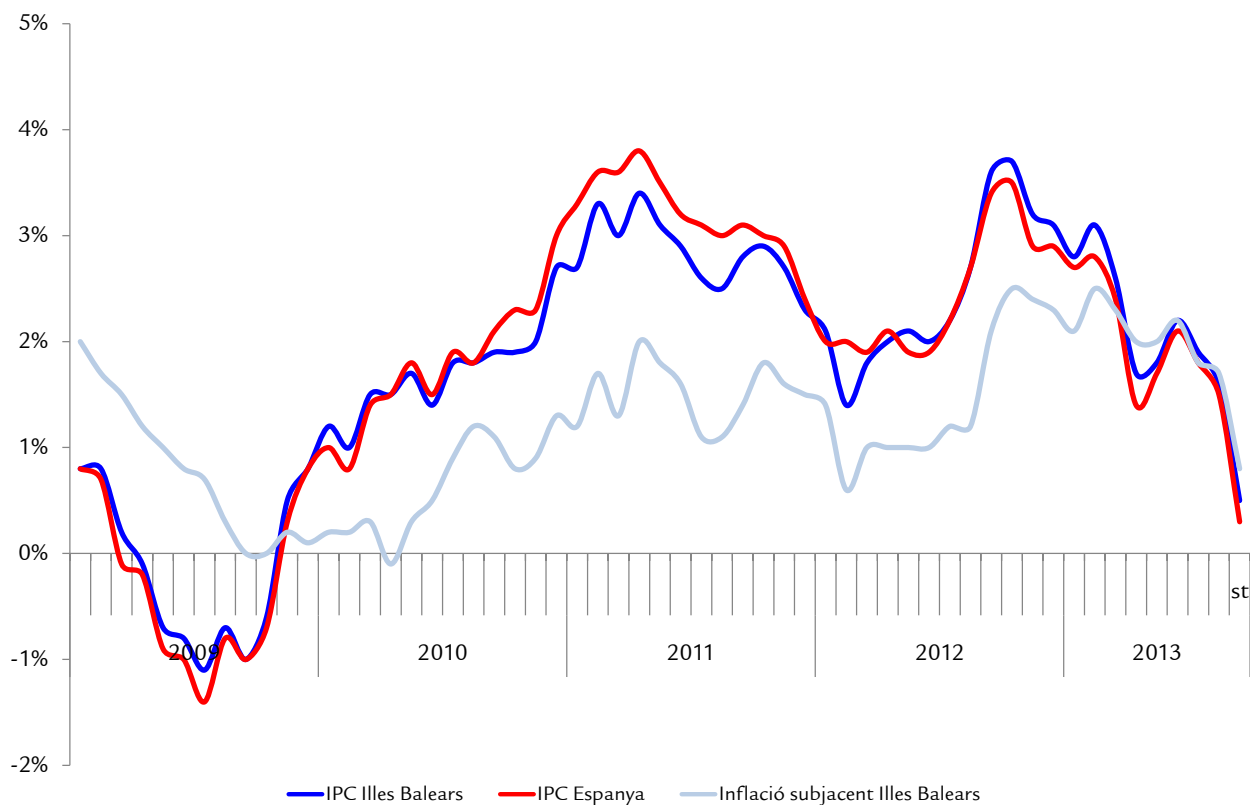
Continuant amb la pauta observada els darrers mesos, els grups de consum que més s'encareixen a les Illes durant el mes de setembre són el de begudes alcohòliques i tabac (5,6%), el d'ensenyament (5,1%) i el d'aliments i begudes no alcohòliques (2,8%). Per contra, es poden esmentar les davallades en els grups de comunicació (-5,9%), d'oci i cultura (-1,3%) i d'habitatge (-1,2%). Considerant el període comprès entre el gener i el setembre, el grup més inflacionista, amb una variació del 5,2% respecte del mateix període del 2012, és el de begudes alcohòliques i tabac, seguit dels grups de transports i d'hotels, cafès i restaurants, ambdós amb una taxa del 2,8%. La ponderació diferent d'aquests grups en el cistell d'anar a comprar fa que siguin els productes del grup del transport els que més han influït en l'evolució positiva de l'índex general, tal com s'ha vist en el paràgraf anterior. Quant als descensos en el nivell de preus, cal destacar que el grup de vestit i calçat registra el decreixement més fort (-12,5%).

Al mes de setembre, la taxa de variació interanual de la inflació subjacent a les Illes Balears torna superar la taxa de l'índex general per quarta vegada d'ençà del mes d'abril. En

el novè mes del 2013, la variació dels preus sense considerar els aliments no elaborats ni els productes energètics se situa en el 0,8%, nou dècimes per sota de la del mes d'agost. A Espanya, la variació interanual baixa vuit dècimes i queda també en el 0,8%. D'altra banda, la variació interanual de l'índex de preus de consum a impostos constants (IPC-IC) és del 0,3%.

A Espanya, la variació interanual de l'índex harmonitzat de preus de consum (IHPC) del mes de setembre és del 0,5%. La inflació interanual de la mitjana dels països de la zona euro és, d'acord amb aquest indicador, de l'1,1% i la del conjunt de la Unió Europea de l'1,3 %.

Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE.

2 Consum intern

Taula 39. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	86.692	→	0,2
Matriculació de turismes	setembre	1.307	↘	-10,0
Índex de vendes al detall ¹	agost	130,3	↗	5,7
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	60.767	→	-0,4
Matriculació de turismes	setembre	1.051	↘	-10,0
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	8.429	↘	-2,9
Matriculació de turismes	setembre	67	↘	-69,7
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	agost	17.497	→	1,4
Matriculació de turismes	setembre	189	↗	11,6

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia.

¹ Preus constants any 2005 (índex 2005=100).

D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, la renda nacional bruta presenta una lleugera baixada. Així, la renda del segon trimestre del 2013 arriba a 259.896 milions d'euros, un 0,4% inferior a la del mateix trimestre del 2012. Entre abril i juny, la despesa en **consum final** de les llars es contreu un 1,8% interanual, i la de les administracions públiques, un 2,7%. La despesa en consum final de tots els sectors minva un 2,0% interanual, set dècimes percentuals per sobre de la taxa interanual del trimestre anterior.

L'indicador de **confiança del consumidor** (ICC) corresponent al mes de setembre reafirma la tendència a l'alça seguida durant els tres mesos immediatament anteriors. L'ICC relatiu a Espanya registra una pujada d'1,2 punts respecte de la dada de l'índex del mes d'agost, i es produeix tant per la millora de la valoració de la situació actual (que augmenta 0,7 punts intermensuals) com per l'increment de les expectatives dels consumidors (1,7 punts). Tot i això, l'avanç més important es produeix en relació amb el mes de setembre del 2012, atès que l'ICC puja 25,6 punts, la qual cosa representa, expressat en taxa de variació interanual, un increment del 61,6%. Dels dos components de l'indicador, el balanç de la situació actual és el que mostra la progressió més significativa, atès que augmenta, en termes interanuals, un 91,2%. L'altra variable, l'índex d'expectatives, reflecteix també una millora important (47,0%), encara que més continguda que el de valoració, bàsicament a causa de la millor perspectiva mostrada pels consumidors quant a l'evolució de la situació econòmica i

de l'ocupació.

Les dades de **matriculació de vehicles** corresponents al mes de setembre suposen, després de mesos de contínues i fortes baixades, un repunt interanual positiu. Aquest augment pot tenir més recorregut en els propers mesos, gràcies a l'ampliació del Pla d'Impuls al Medi Ambient (PIMA aire) i a l'anunciada pròrroga del Programa d'Incentius al Vehicle Eficient (PIVE 4), amb una dotació de 70 milions d'euros. En el conjunt de l'arxipèlag es matriculen 1.829 vehicles, un 9,5% més que al setembre de l'any passat, dels quals 1.307 són turismes (un 18,4% més). Menorca encapçala la recuperació en termes percentuals i incrementa el nombre de matriculacions un 54,4% respecte al setembre de l'any passat. Tot i això, Mallorca és l'illa on es matriculen més vehicles, en total 1.432 (una taxa interanual del 5,7%), dels quals 1.051 són turismes, un 14,9% més. A Eivissa (273 vehicles) i a Formentera (19 vehicles) les matriculacions augmenten un 15,7% i un 58,3%, respectivament. Malgrat les dades positives del setembre, tenint en compte els resultats acumulats dels tres primers trimestres del 2013, s'observa una baixada general de matriculacions en totes les Illes, tot i estar en vigor els plans PIVE 2 i PIVE 3. En relació amb el mateix període del 2012, a les Illes es matriculen 3.820 unitats menys (-13,4%), i són destacables les fortes davallades de matriculacions a Menorca (-48,4%) i a Formentera (-49,3%).

AL SETEMBRE ES MATRICULEN UN 9,5% MÉS DE VEHICLES QUE L'ANY PASSAT.

Durant el mes d'agost, el total de compres realitzades al **comerç al detall** creix per cinquè mes consecutiu i la variació interanual se situa en el 3,2%. A Espanya, en canvi, la facturació es precipita fins al -4,2%.

Al mes de setembre, com ja s'ha indicat en l'apartat corresponent, la **demanda d'energia elèctrica** en el conjunt de l'arxipèlag augmenta un 0,1% en relació amb el mes de setembre del 2012. Això no obstant, considerant els tres primers trimestres del 2013, la demanda elèctrica total disminueix un 4,3% interanual en el conjunt de la comunitat autònoma. La davallada més significativa correspon a Formentera (-9,1%), mentre que a Eivissa es registra la baixada més moderada (-3,1%).

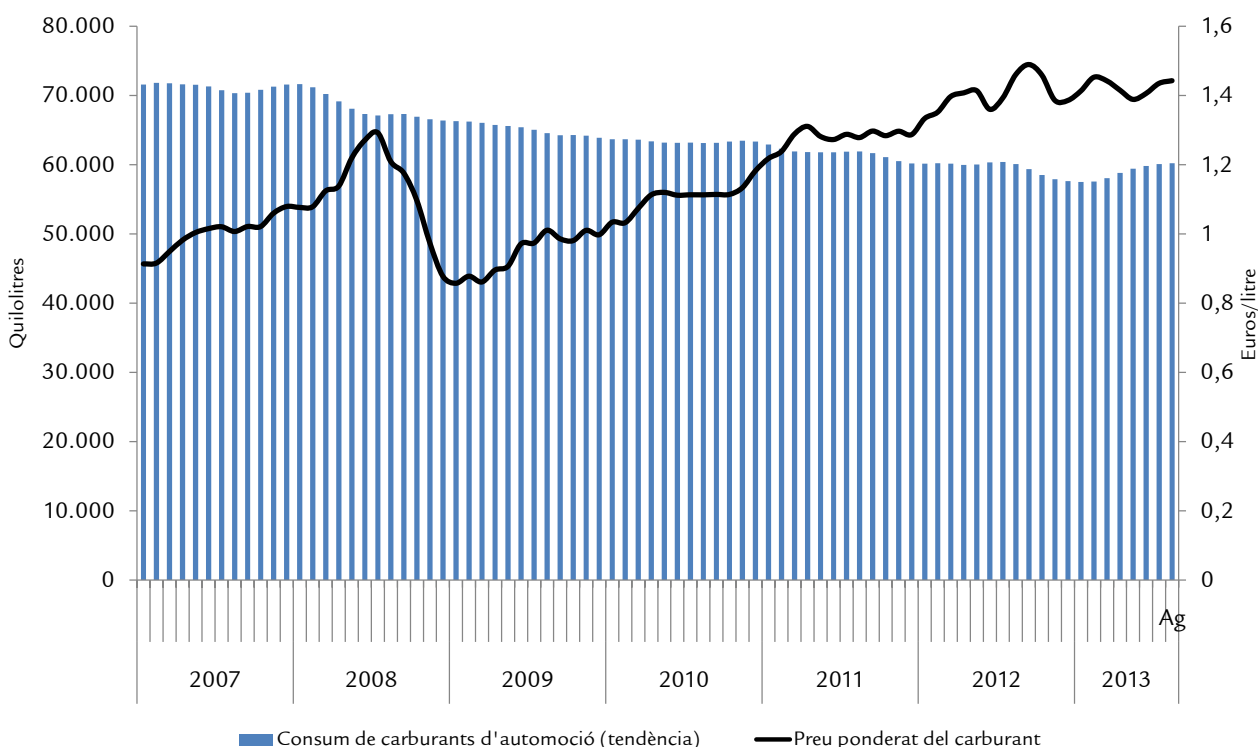
La demanda de **productes petrolífers** continua evolucionat a la baixa i reflecteix la contracció del consum. Al mes d'agost, considerant tots els productes petrolífers, a Espanya es torna a produir una forta caiguda i se'n consumeixen un 9,0% menys que durant el mes d'agost del 2012. D'altra banda, el carburant per a automoció, que inclou les benzines, el gasoil de tipus A i el biodièsel, representa gairebé la meitat

dels productes petrolífers consumits a tot l'Estat. La suma del consum d'aquests tipus de carburant arriba a 2,2 milions de tones, la qual cosa significa una disminució interanual del 4,2%. A les Illes Balears s'observa el mateix patró estatal i el consum de carburants per a automoció (397,6 Mt) també baixa considerablement i situa la variació interanual del mes d'agost en el -3,9%. Considerant el consum acumulat durant els dos primers quadrimestres del 2013, la disminució del consum és més moderada i els carburants d'automoció davallen un 2,8%. Més concretament, les benzines davallen un 3,5% respecte del mateix període de 2012, i el gasoil de tipus A, un 2,4%.

LA DEMANDA DE PRODUCTES PETROLÍFERS CONTINUA EVOLUCIONAT A LA BAIXA.

A les Illes Balears, el consum de carburant d'automoció, expressat en unitats de volum, arriba a 86.692 quilolitres al mes d'agost, un 3,3% menys que l'agost del 2012. Menorca és on el consum baixa més clarament (-5,7%), mentre que a Mallorca i a les Pitiüses es redueix, respectivament, un 3,2% i un 2,2 %.

Gràfic 18. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Font: CLH, Minetur i elaboració pròpia.

3 Consum de no residents

Taula 40. Consum dels residents a l'estranger

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Enquesta de despesa turística (Egatur)				
Despesa total (milions d'€)	gener-agost	7.943	↗	9,0
Despesa mitjana per persona (€)	gener-agost	953	➡	0,7
Despesa mitjana diària (€)	gener-agost	114	↗	3,9
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)				
Total	2n trim	782,0	↗	15,9
Alemanya	2n trim	218,2	↗	13,5
Regne Unit	2n trim	186,7	↗	14,8
Suïssa	2n trim	42,4	↗	17,3
França	2n trim	48,8	↗	21,0
Itàlia	2n trim	34,1	↗	14,0
Suècia	2n trim	27,7	↗	32,7
Àustria	2n trim	14,4	↗	12,8
Noruega	2n trim	24,7	↗	7,5
Holanda	2n trim	17,1	↗	20,6
Dinamarca	2n trim	14,1	↗	8,7
Bèlgica	2n trim	12,3	↗	25,5
Portugal	2n trim	9,4	↘	-2,2
Estats Units	2n trim	24,4	↗	19,4
Irlanda	2n trim	14,0	↗	11,9
Rússia	2n trim	12,9	↗	40,6
Resta	2n trim	80,7	↗	18,2

Fons: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

La **despesa turística** efectuada a les Illes Balears pels estrangers s'incrementa un 9,0% interanual en el total acumulat dels primers vuit mesos del 2013. A l'agost, el resultat és positiu gràcies a la bona evolució de la despesa del turisme alemany, el qual incrementa l'import desemborsat un 33% respecte del mateix període del 2012. El mateix succeeix amb el mercat emissor britànic, que incrementa un 10,1% l'import total de la despesa, segons les dades de l'Observatori del Turisme. Quant al turisme nacional, la despesa dels visitants espanyols durant els primers vuit mesos del 2013 ascendeix a 1.050 milions d'euros, un 15% menys que el 2012.

Fins al mes d'agost arriben a les Illes Balears 8,3 milions de turistes estrangers, segons dades de l'Enquesta de moviments turístics en fronteres (Frontur), un 8,3% més que l'any

anterior. Aquest increment del nombre de visitants, una mica inferior a la variació en la despesa turística efectuada, es tradueix en un resultat estable de la despesa mitjana per persona (0,7%), que fins a l'agost queda en 953 euros. En canvi, la despesa mitjana diària (114 €) s'incrementa (3,9%) fins al segon quadrimestre.

FINS AL SEGON QUADRIMESTRE LA DESPESA TURÍSTICA INTERNACIONAL S'INCREMENTA UN 9 %.

Les compres i les disposicions d'efectiu efectuades amb **targetes emeses a l'estranger** s'incrementen de manera significativa en el primer semestre del 2013. Així, l'import total corresponent als mesos d'abril a juny del 2013 augmenta un 15,9% interanual fins als 782 milions d'euros.

En el primer semestre de l'any s'acumula una despesa efectuada amb targeta de crèdit de gairebé 1.000 milions d'euros, un 17% més que en els primers sis mesos del 2012. La majoria d'operacions corresponen a compres (681,4 milions d'euros), mentre que els 315 milions restants són extraccions d'efectiu en caixers automàtics. La compra mitjana també ha augmentat respecte de l'any anterior, i passa de 121 euros el 2012 a 122 el 2013. Els principals mercats emissors de turisme de les Illes Balears, l'alemany i el britànic, incrementen la despesa efectuada mitjançant targeta de crèdit i presenten creixements interanuals en el segon trimestre del 13,5% i del 14,8%, respectivament. Augmenta significativament la despesa en compres i disposicions per a tots els països analitzats, i en especial per a mercats emissors tan importants

per a les Illes Balears com França, Itàlia, Suïssa i Bèlgica. L'únic que descendeix és el mercat portuguès, que cau un 2,2%. Cal destacar que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament coincideix amb l'origen del titular.

Les Illes Balears s'han convertit en la destinació estrella per a diversos operadors turístics. L'operador turístic TUI ha anunciat un augment del 7% en els vols a les Balears el 2014 a causa d'augment de reserves. L'arxipèlag s'ha convertit en la destinació principal de l'operador turístic alemany aquest 2013 per davant de Grècia i Turquia. Segons el grup empresarial, és necessari mantenir una disciplina en els preus per no trencar l'evolució positiva que s'ha aconseguit fins ara.

4 Recaptació fiscal

Taula 41. Recaptació Tributària a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ^t _{t-12} (%)	
Tributs totalment cedits				
Impost sobre Successions i Donacions	setembre	4.542	➔	0,8
Impost sobre Transmissions Patrimonials	setembre	14.719	➔	1,7
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	setembre	4.197	⬇️	-3,8
Taxa de joc	setembre	5.672	➔	0,6
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	agost	19.104	➔	-1,3
Impost sobre el Valor Afegit	agost	-17.668	⬆️	13,9
Imposts especials de fabricació	agost	4.530	⬆️	30,0
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	agost	82.984	⬆️	5,3
Impost sobre la Renda dels No Residents	agost	3.161	➔	1,2

Font: AEAT, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

Dades en milers d'euros.

El fet que algunes activitats econòmiques recuperin el dinamisme mentre que altres mantenen un to més aviat negatiu provoca que la recaptació fiscal a les Illes Balears presenti una evolució dispar per a les diferents figures tributàries. D'una banda, els impostos que corresponen exclusivament a la Comunitat Autònoma arriben a un import de 270 milions d'euros en els tres primers trimestres del 2013, amb increments significatius en la recaptació de l'impost sobre transmissions patrimonials i en el de successions i donacions, mentre que davalla la de l'impost sobre els actes jurídics documentats i de la taxa de joc. Més de la meitat dels ingressos de la Comunitat Autònoma provenen de la recaptació dels tributs de competència compartida amb l'Agència Tributària —IVA, IRPF i impostos a la fabricació—, que entre gener i setembre acumulen 1.244 milions d'euros. Aquest import representa un 3,8% més de recaptació respecte del mateix període del 2012.

Entre gener i agost del 2013 els comptes de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears presenten un superàvit pressupostari no financer de 190,6 milions d'euros, la qual cosa representa un 0,73% del PIB. Segons les dades del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, només sis comunitats autònomes aconseguixen uns ingressos no financers superiors a les despeses. A les Illes Balears, els ingressos corrents i de capital augmenten un 4,9% en els vuit primers mesos del 2013, mentre que les despeses no

financeres es redueixen un 0,1%.

FINA A L'AGOST S'ACONSEGUEIX UN SUPERÀVIT PRESSUPOSTARI DEL 0,73% DEL PIB.

La recaptació fins a l'agost de l'impost sobre el valor afegit arriba a 411 milions d'euros a les Illes Balears, una cinquena part més que fa un any. Aquest augment en la recaptació reflecteix l'increment dels tipus de l'IVA que tingué lloc el setembre de l'any passat, quan el tipus general passà del 18% al 21%. Al mes d'agost resulta habitual que l'IVA deducible declarat per les empreses amb seu a les Balears sigui superior a l'IVA meritat, amb la qual cosa el còmput mensual queda en negatiu. A més, cal recordar que aquest import no necessàriament coincideix amb els ingressos que corresponen al Govern de les Illes Balears per aquest concepte, els quals es calculen posteriorment en funció del consum efectivament fet a cada territori. Les retencions a compte de l'impost de la renda sobre les persones físiques sumen entre gener i agost un total de 816 milions d'euros, cosa que significa una variació interanual del -4,1%. Tot i que es tracta d'una davallada significativa, encara és menys negativa que les registrades els mesos anteriors. Els impostos especials de fabricació recapten 16,5 milions d'euros en els vuit primers mesos de l'any, mentre que en els mateixos mesos del 2012 només s'arribà a 6,8 milions.

L'**impost sobre transmissions patrimonials** és la figura impositiva més important en termes de recaptació, ja que representa més de la meitat dels tributs de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma. Entre gener i setembre l'import ingressat supera els 155,6 milions d'euros, un 13,3% més que un any ençà. L'**impost de successions i donacions** també manté una evolució a l'alça, i fins al setembre acumula gairebé 50 milions d'euros de recaptació. Atès que en els nou primers mesos del 2012 no arribà a 40 milions, la recaptació per aquest impost s'incrementa un 24,4%. En canvi, l'impost sobre **actes jurídics documentats** manté les caigudes en els darrers mesos i d'ençà del gener es recapta un 10% menys fins a situar-se en 42,8 milions d'euros. La **taxa de joc**, que entre gener i setembre representa un import de 22,2 milions d'euros, presenta una taxa interanual del -4,1%. Malgrat això, la tendència a llarg termini d'aquesta figura impositiva

es manté estable. Finalment, cal comentar que s'ha cancel·lat definitivament la introducció de noves figures impositives en el sistema tributari balear.

Pel que fa als tributs que són competència exclusiva de l'Estat, l'**impost sobre societats** presentat per les empreses amb seu a les Illes Balears es redueix a la meitat en els vuit primers mesos de l'any. Les declaracions a compte efectuades en el conjunt de l'Estat també mostren una reducció important (-21,5%). Un altre dels tributs no cedits a la Comunitat Autònoma és l'**impost sobre la renda de no residents**. Fins al mes d'agost es recullen a les Illes Balears 34,4 milions d'euros, xifra que suposa un increment d'un 7,8% interanual.

5 Inversió

Taula 42. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Societats mercantils creades	agost	158	↗	8,1
Augment net de capital (milers d'€) ¹	agost	57.675	↘	-4,4
Centres de treball inscrits a la SS	setembre	41.910	→	-0,3
Mallorca	setembre	30.829	→	-0,3
Menorca	setembre	3.731	↗	2,3
Eivissa	setembre	6.736	↗	3,1
Formentera	setembre	614	↗	3,1
Import de noves hipoteques (milions d'€)	juliol	97,8	↘	-28,2
Mallorca	juliol	70	↘	-20,3
Menorca	juliol	4,9	↘	-48,5
Pitiüses	juliol	23	↘	-29,2
Dipòsits (milions d'€)	2n trim	19.611,0	↗	7,0
Crèdits (milions d'€)	2n trim	38.108	↘	-13,3
Matriculació de vehicles de càrrega ²	setembre	129	↗	25,3
Matriculació de vehicles de lloguer	maig	32	↘	-85,4
Inversió estrangera (milions d'€)	2n trim	438,5	→	0,7

Font: ANFAC, BE, DGT, INE, MINETUR, OTIB, elaboració pròpia.

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials.

El setembre del 2013 hi havia a les Illes Balears 41.911 **centres de treball** inscrits al règim general de la Seguretat Social. En relació amb el setembre de l'any passat, la xifra representa una reducció del 0,6% de comptes de cotització. Eivissa registra una pujada interanual d'un 0,8% mentre que Formentera, amb un -3,0%, evidencia la baixada més important. Mallorca i Menorca també redueixen els comptes de cotització un 0,7% i un 2,0%, respectivament. Considerant tots els règims de la Seguretat Social, el nombre de comptes de cotització en el conjunt de la comunitat autònoma augmenta lleugerament (1,3%) a causa fonamentalment de la inclusió de nous treballadors al sistema especial per a empleats de la llar (un 7,1% en el conjunt de l'arxipèlag i, molt significativament, un 82,0% a Menorca).

A les Illes Balears, les dades provisionals de **constitució d'hipoteques** corresponents al mes de juliol del 2013 demostren que el mercat hipotecari continua profundament afectat per l'actual situació econòmica. Aquest mes el nombre d'hipoteques contractades, rústiques i urbanes, és de 742, la qual cosa representa una davallada del 54,2% respecte del mes de juliol del 2012. Per tipus de finca, només

el nombre de solars hipotecats mostra una lleu recuperació (8,7%). Així mateix, l'import total contractat (97,8 milions d'euros) es redueix interanualment en més d'una tercera part (-37,9%). En el cas concret dels habitatges, al mes de juliol se subscriuen 420 hipoteques (un -51,2%) en el conjunt de l'arxipèlag, una de les xifres més baixes dels darrers anys. Tenint en compte els resultats acumulats dels primers set mesos de l'any, el nombre d'hipoteques arriba a 6.549 constitucions, un -30,5% respecte del mateix període del 2012. El total contractat durant aquests set mesos és de 850,7 milions d'euros i suposa una reducció interanual del 23,2%.

Durant el segon trimestre de 2013, a l'igual del trimestre anterior, l'import dels **crèdits** concedits a les Illes Balears, tant a les administracions públiques com a les empreses i les llars, torna a baixar de manera important. El total de crèdit concedit és de 38.107,6 milions d'euros, la qual cosa representa una disminució interanual del 12,8%. El finançament de les administracions públiques -3.075,8 milions d'euros- davalla gairebé un 10% respecte del segon trimestre del 2012 i representa el 8,1% de la quantitat total

dels crèdits atorgats, la proporció més alta d'ençà del tercer trimestre de 1996. El 91,9% restant, que és de 35.031,8 milions d'euros, correspon a crèdits concedits al sector privat i suposa una davallada interanual del 13,0%, la més forta dels darrers vint-i-cinc anys, juntament amb la del trimestre anterior (-13,4%). En el conjunt de l'Estat s'observa la mateixa tendència: la dada referida al juny del 2013 comptabilitza 1.550,2 milers de milions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat. Aquesta xifra suposa un descens interanual també del 13,0%. A Espanya, durant el segon trimestre d'enguany, la meitat dels crèdits concedits al sector privat es dedica a finançar activitats productives, en total 730,8 mil milions d'euros, que suposen una reducció del 20,0% en relació amb el mateix trimestre de l'any passat. Tots els sectors econòmics es ressenten de la manca de crèdit, però destaquen els forts retrocessos en el finançament d'activitats immobiliàries (-30,8%), de mediació financera (-30,3%) i de construcció (-30,1%). El crèdit a la indústria i als transports i les comunicacions disminueix, respectivament, un 11,3% i un 11,0%. Els sectors que millor responen a l'estretor del crèdit són el comerç (-6,1%) i l'hostaleria (-7,1%).

L'IMPORT DELS CRÈDITS CONCEDITS A LES ILLES BALEARS DISMINUEIX UN 12,8%.

Durant el segon trimestre del 2013, tant a Espanya com a les Illes Balears els imports dels **dipòsits** esdevenen el contrapunt dels crèdits. A les Illes, els dipòsits de les administracions públiques i d'altres sectors residents sumen 19.611 milions d'euros i representen un augment d'un 7,6% respecte del mateix trimestre del 2012. A Espanya, l'import total dels dipòsits és de més d'1,2 bilions d'euros. La taxa interanual del segon trimestre del 2013 creix un 4,6% i duplica la variació registrada en el primer trimestre.

Durant el segon trimestre del 2013 la **inversió estrangera** a les Illes Balears, com ja va ocórrer en el trimestre anterior, creix excepcionalment i arriba a 438,5 milions d'euros, la xifra més elevada dels darrers anys i un 1.324,6% més que en el segon trimestre de l'any 2012. El gruix del capital invertit,

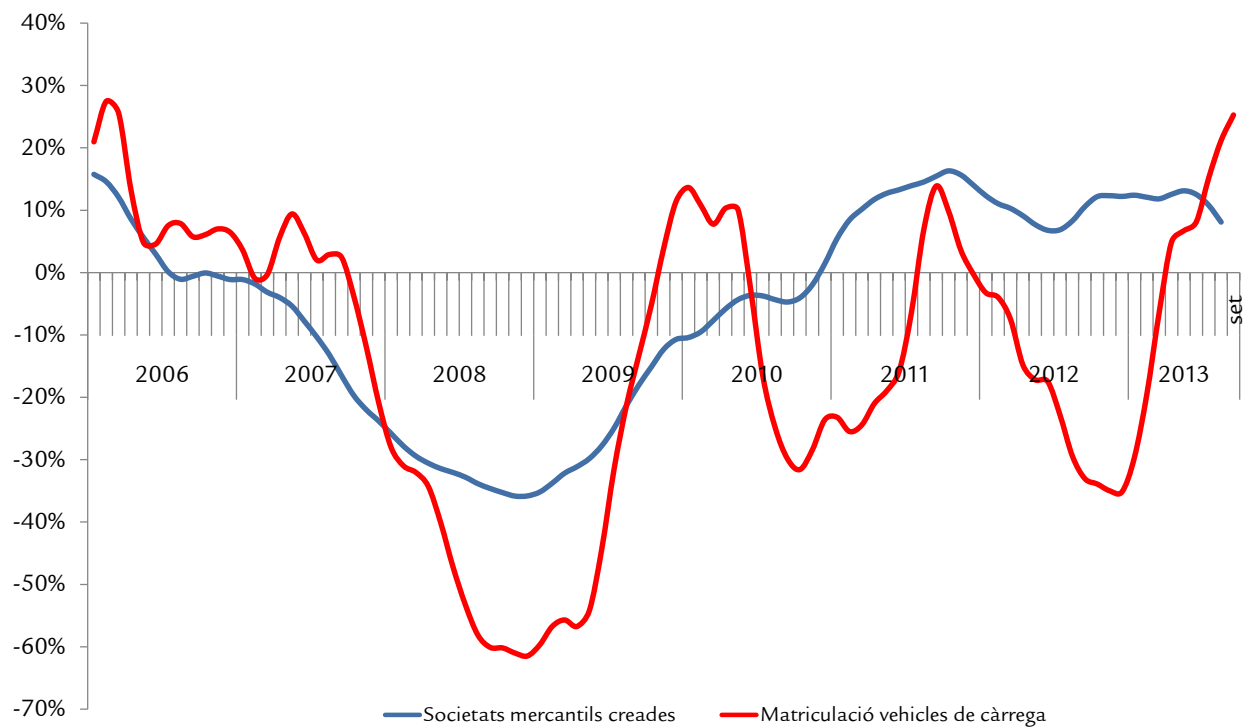
el 94,2% del total del trimestre, és de procedència francesa i es destina a activitats del sector de les assegurances i els fons de pensions. Encara que la inversió en la resta de sectors té caràcter testimonial, és considerable la que ha tingut lloc en la construcció d'edificis i en activitats immobiliàries. A Espanya, l'import de les inversions estrangeres en el segon trimestre de l'any és de gairebé 4.500 milions d'euros, que és un 51,2% més que en el mateix període de l'any 2012. Els sectors econòmics destinataris de les inversions són principalment el d'assegurances i fons de pensions, serveis financers, construcció d'edificis, metal·lúrgia i serveis d'allotjament. Finalment, les inversions espanyoles a l'estranger sumen 2.973,8 milions d'euros —bàsicament concentrades en serveis financers i en enginyeria civil i construcció i manteniment d'edificis— i representen un augment interanual d'un 12,4%.

LA INVERSIÓ ESTRANGERA A LES ILLES BALEARS CREIX EXCEPCIONALMENT I ARriba A 438,5 MILIONS D'EUROS.

Al mes d'agost, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears alenteix el fort ritme dels mesos anteriors i arriba a 158, xifra que representa un 3,3% més que les constituïdes l'agost del 2012. El nombre de societats dissoltes és de 44, un 13,7% menys que un any abans. Al llarg dels primers vuit mesos del 2013, es creen en total 1.970 societats, que és un 11,8% més que durant el mateix període del 2012. Cal destacar que fins a l'agost es constitueixen vuit societats anònimes noves a les Illes Balears, el nombre més elevat d'ençà del 2009. Tot i això, el capital subscrit es redueix de manera sensible, concretament un 29,5%. Espanya tanca l'agost també amb un increment més moderat (3,9%) i arriba a 5.679 societats constituïdes.

El setembre del 2013, el darrer mes amb dades disponibles, es produeix una recuperació en la matriculació de **vehicles de càrrega**, fins i tot més marcada que en el cas dels turismes. La matriculació de camions, furgonetes i altres vehicles de càrrega augmenta un 20,6% a les Illes Balears. Tenint en compte el total acumulat en el període comprès entre gener i setembre, la matriculació augmenta un 2,2% (1.557 vehicles).

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: DGT, INE, elaboració pròpia.

V. MEDI AMBIENT

Introducció

L'economia de qualsevol país parteix de la utilització de diversos recursos naturals (matèries primeres com ara biomassa, minerals i energia) i de mitjans naturals (com ara l'aigua, l'aire i el sòl) en els processos productius. Aquests processos donen lloc als productes que després són consumits o exportats, i també a residus sòlids urbans, aigües residuals, emissions de gasos, etc. Tenint en compte el fort impacte ambiental del consum en els països europeus i en les economies desenvolupades, com també l'expansió de les economies emergents, resulta imprescindible fer un ús sostenible dels recursos per aconseguir la prosperitat de les societats humanes a llarg termini.

La necessitat d'obtenir informació en relació amb els recursos naturals i amb la producció de béns i serveis, i d'organitzar-la per mostrar les interrelacions, ha donat lloc a l'Anàlisi de fluxos de materials (AFM). Aquesta operació estadística forma part del Sistema de Comptabilitat Ambiental i Econòmica Integrada, que proporciona una descripció de les interrelacions entre el medi ambient i l'economia. La base de l'AFM es troba en el principi d'equilibri dels materials. Així, les entrades a un sistema econòmic han de ser iguals a les sortides més l'acumulació de materials en el sistema. L'acumulació de materials es pot produir en béns duradors,

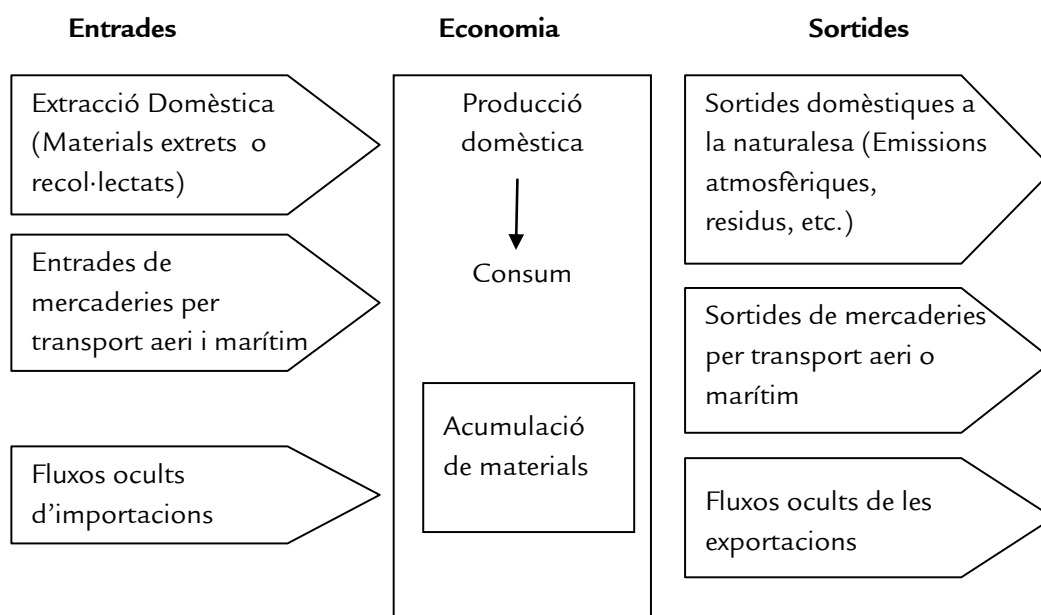
com ara edificis, automòbils o infraestructures, entre d'altres, els quals abans o després retornen al medi natural.¹

L'Estratègia temàtica sobre l'ús sostenible dels recursos naturals de la Comissió Europea segueix les directrius del 6è Programa d'Accions Mediambientals (2002-2012) de la Unió Europea, que té per objectiu assegurar que el consum de recursos i els impactes associats no excedeixen de la capacitat de càrrega del medi ambient, dissociant el creixement econòmic de l'ús dels recursos naturals. Així mateix, l'OCDE adoptà el 2004 una primera recomanació sobre fluxos de materials i productivitat dels recursos i continua treballant en aquest sentit.

Per mesurar les necessitats de materials de l'economia a Espanya, l'Institut Nacional d'Estadística segueix la metodologia de l'Eurostat "Economy-wide material flow accounts and derived indicators" i les exigències del Reglament del Parlament Europeu i del Consell de la Unió Europea sobre comptes europeus mediambientals. Aquestes directrius reflecteixen els avenços en harmonització dels comptes de fluxos de materials de les Nacions Unides i de l'OCDE.

Fluxos de materials en l'economia

Gràfic 20. Esquema general de fluxos de materials en l'economia a les Illes Balears

Font: Comptes de fluxos de materials. "Sèrie 1995-2010. Base 2010". INE i elaboració pròpia.

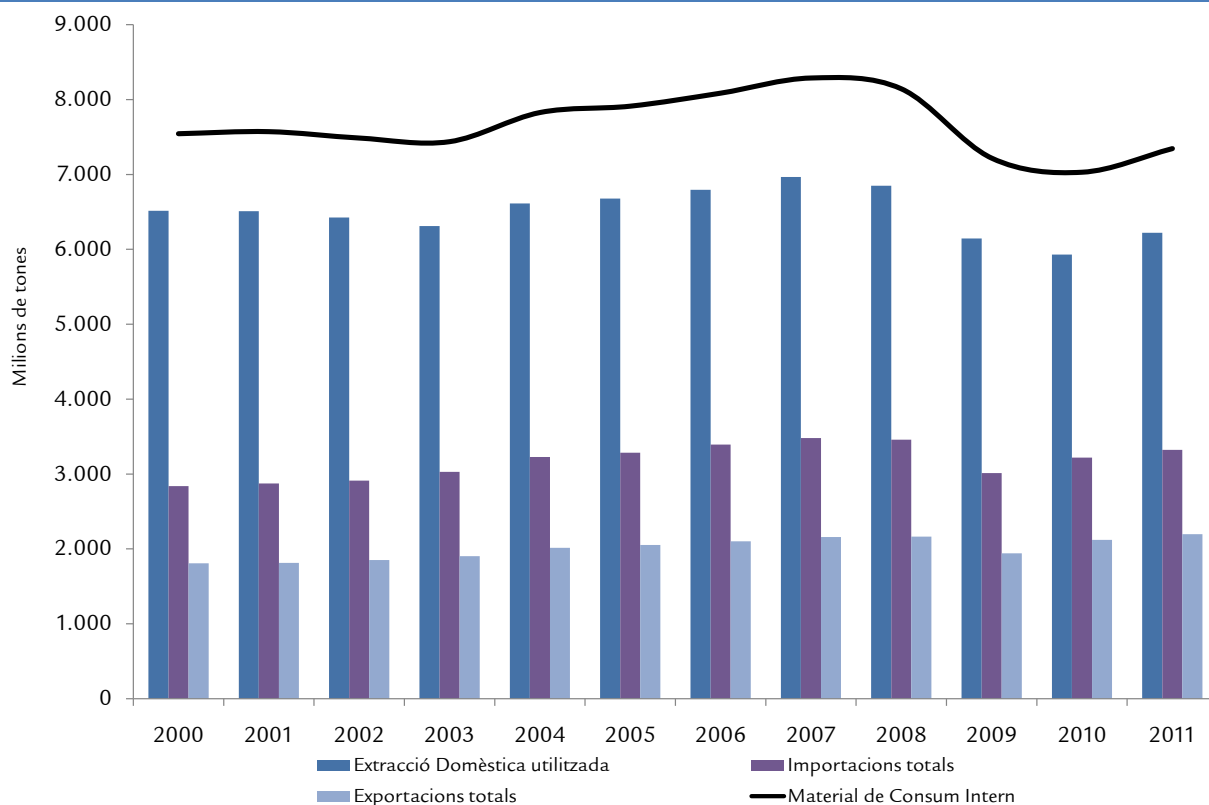
¹ REIG, E. *La sostenibilidad del crecimiento económico en España*. Capítol 4: "Uso de recursos naturales y flujo de materiales".

L'esquema general de fluxos de materials en l'economia a les Illes Balears està representat en el gràfic 20. S'ha de dir que, com que es tracta d'un arxipèlag, es consideren com a importacions totes les entrades de mercaderies per transport aeri i marítim, que inclouen tant les procedents de la Península com de duanes, i el mateix passa amb les exportacions. Per analitzar els fluxos de materials a les Illes Balears es recullen les dades de l'extracció domèstica, les necessitats de l'exterior (importacions) i les sortides a l'exterior de materials (exportacions). L'extracció domèstica i les importacions formen l'*input* directe de materials (DMI), és a dir, els materials que entren a l'economia per usar-se en el procés productiu o en consum final. Si a l'*input* directe de materials s'hi resten les exportacions, s'obté el consum domèstic de materials (DMC), que mesura la quantitat total de materials usats internament per l'economia, amb exclusió dels fluxos indirectes.

És difícil aconseguir un balanç complet de materials de l'economia, atès que no totes les entrades i les sortides

disposen d'un seguiment sistemàtic. Així, no es disposa de dades per analitzar els fluxos ocults corresponents a les Illes Balears per a l'extracció domèstica, ni per al trànsit de mercaderies fora de l'arxipèlag. Els fluxos ocults són aquells que es mobilitzen de manera intencionada i per mitjans tecnològics, que no es consideren adients i no estan destinats a ser utilitzats en l'economia. En són exemples la terra excavada durant la construcció, els sediments a causa del dragatge del port, la biomassa no usada de cultius o el sòl agrícola erosionat. D'altra banda, les sortides domèstiques a la naturalesa no seran objecte d'aquesta anàlisi dels fluxos de materials a les Illes Balears. Es tracta de materials alliberats al medi ambient després d'haver estat utilitzats en l'economia, com ara emissions a l'atmosfera, residus dipositats en abocadors, vessaments a les aigües, dissipació de productes (a conseqüència de l'ús de fertilitzants orgànics o minerals, llots, composts, pesticides, llavors, sal, dissolvents...), pèrdues dissipades de materials (a causa d'abrasió, corrosió, erosió i fugues), entre d'altres.²

Gràfic 21. Evolució dels fluxos de materials i del consum intern a la UE-27

Font: Eurostat.

A la Unió Europea (UE-27), l'evolució de les extraccions domèstiques i de les importacions des de l'any 2000 al 2011 es mantingueren en nivells similars. En ambdós casos es va produir un augment durant els anys 2006, 2007 i 2008, va caure el 2009 i el 2010, i el 2011 mostrà una lleugera

recuperació. Quant a les exportacions, de l'any 2000 al 2011 s'incrementaren un 21,5%. L'any 2011, a la UE-27, l'extracció domèstica (DE) representà 6.221 milions de tones, les importacions arribaren a 3.322 milions de tones, i les exportacions, a 2.197 milions de tones. El consum domèstic

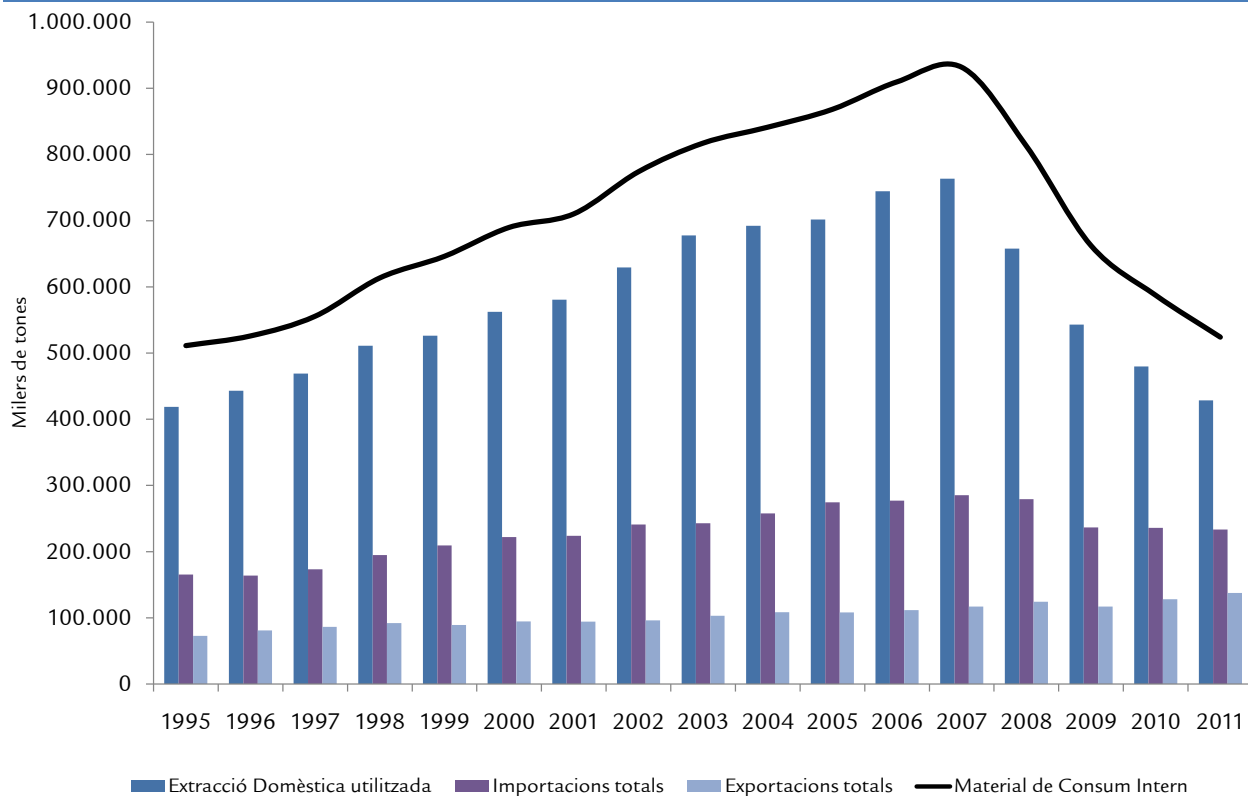
² INE. *Cuentas de flujos de materiales. Serie 1995-2008. Base 2010.*

de material (DMC), que és el resultat de sumar l'extracció domèstica a les importacions i restar les exportacions, arribà a la xifra total de 7.346 milions de tones.

Pel que fa a la zona euro (UE-15), la tendència de les variables anteriors és molt semblant, si bé es nota més l'efecte de la crisi

econòmica, atès que l'extracció domèstica i el consum intern de materials baixen més, i les importacions i les exportacions augmenten menys que a la UE-27 en termes relatius. El 2011 l'extracció domèstica suposà un valor de 524 milions de tones, un 12,5% menys que el 2000.

Gràfic 22. Evolució dels fluxos de materials i del consum intern a Espanya

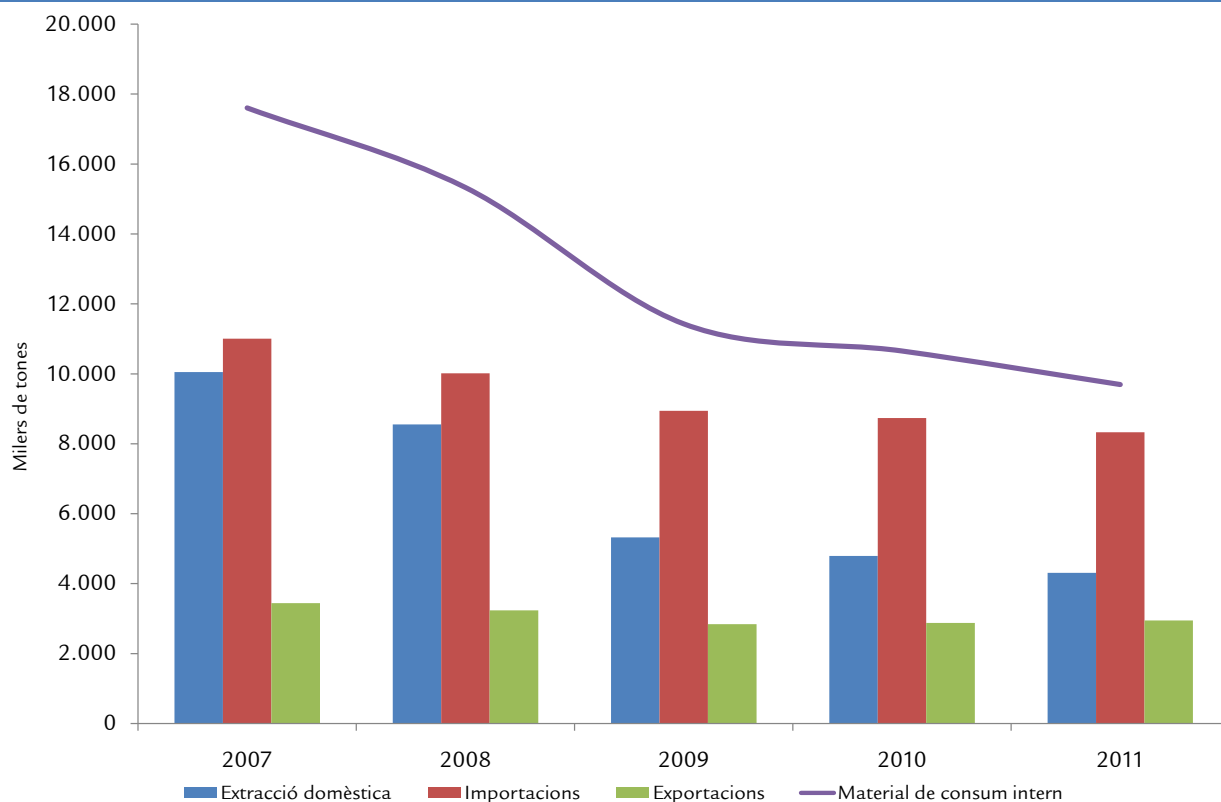

Font: Eurostat.

L'evolució del consum de materials a Espanya es mostra en el gràfic 22. La sèrie homogènia d'Espanya de les necessitats de materials de l'economia des del 1995 al 2011 permet veure l'evolució en una perspectiva a llarg termini. Des del 1995 al 2007 l'extracció domèstica i les importacions experimentaren una alça intensa i assoliren una taxa de variació entre ambdós anys del 82,3% i del 72,5%, respectivament. A partir del 2007 l'extracció domèstica caigué fins a nivells del 1995 i les importacions també davallaren, si bé no tant. El pes de les exportacions va créixer un 89,5% des del 1995 fins

al 2011. En volum, l'any 2011 l'extracció domèstica va ser de 429 milions de tones; les importacions, de 233 milions de tones, i les exportacions, de 138 milions de tones, i, per tant, el consum domèstic de material quedà en 524 milions de tones. Aquest gràfic mostra com la crisi ha afectat més els fluxos de materials a Espanya que a la Unió Europea. El fet que des del 1995 al 2011 les exportacions (89,5%) i les importacions (41,1%) cresquessin més que el seu consum intern de materials (2,5%) reflecteix la creixent globalització de l'economia.

Gràfic 23. Evolució dels fluxos de materials i del consum intern a les Illes Balears

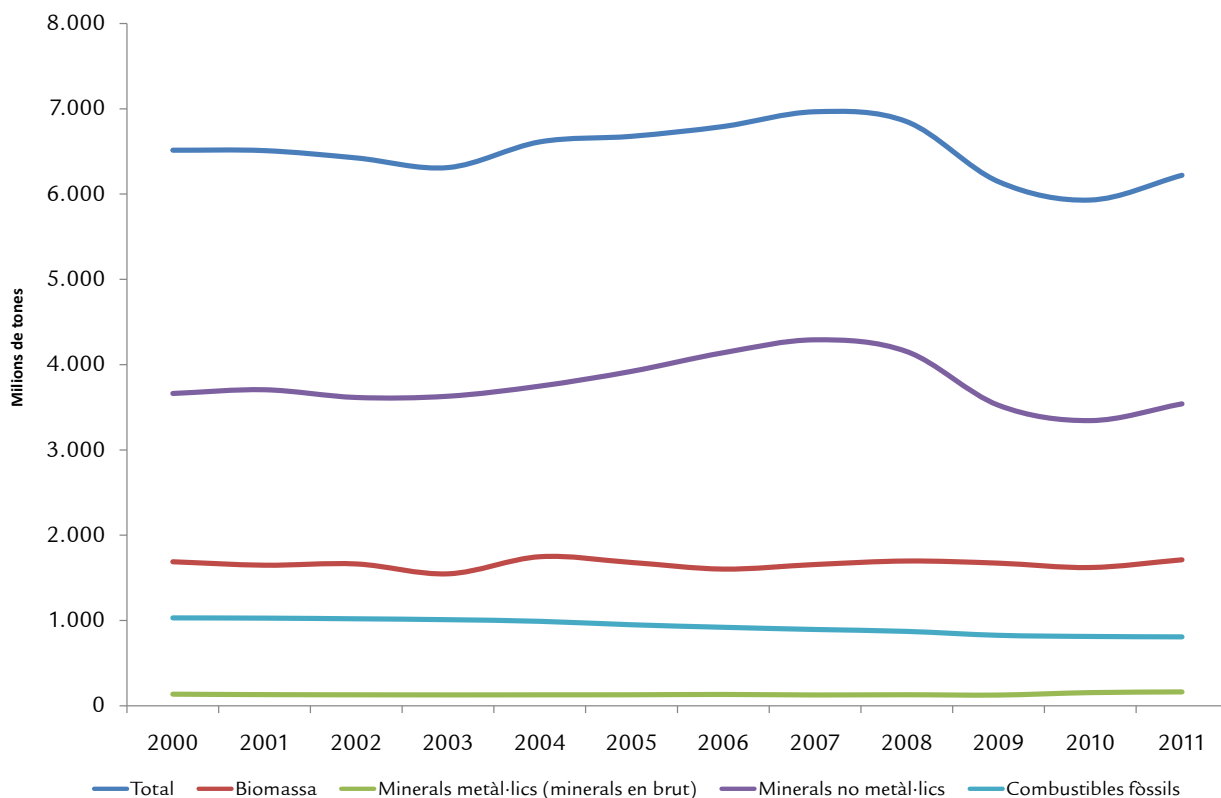
Font: Semilla (Serveis de Millora Agrària), Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl (Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic), AENA (Aeroports Espanyols i Navegació Aèria), "Estadístiques Minerals Anuals" (Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme), "Estadístiques anuals de caça" (Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient), Autoritat portuària de les Balears (APB).

Del 2007 al 2011 les necessitats de materials de l'economia de les Illes Balears experimentaren una intensa disminució, principalment a causa de la crisi de la construcció. El material de consum intern va caure un 45,0% a causa de la reducció d'un 57,1% de l'extracció domèstica, del descens d'un 24,3% en importacions i de la menor disminució de les tones exportades, amb un -14,5%. El gràfic 23 mostra l'evolució dels fluxos de materials a les Illes Balears des del 2007 fins al darrer període disponible. Cal destacar que en el

cas de les Illes Balears les importacions superaren l'extracció domèstica, atesa la mateixa naturalesa del territori, cosa que no passà a la Unió Europea o a Espanya. En volum, l'any 2011 l'extracció domèstica suposà 4.308 milers de tones; les importacions, 8.327 milers de tones; les exportacions, 2.944 milers de tones, i, finalment, el consum domèstic de material arribà a 9.691 milers de tones.

EL CONSUM DOMÈSTIC DE MATERIAL S'HA REDUÏT GAIREBÉ A LA MEITAT DES DEL 2007.

Gràfic 24. Evolució de l'extracció domèstica i dels seus components a la UE-27

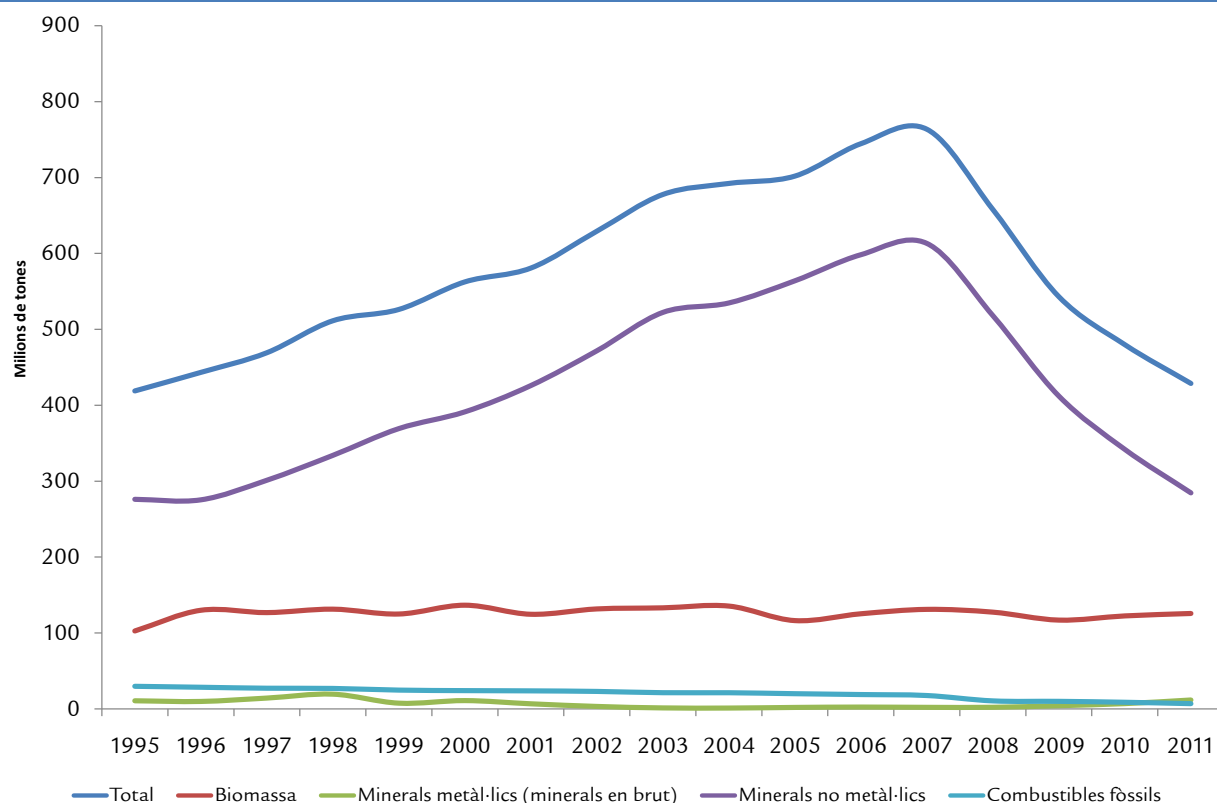

Font: Eurostat.

A la Unió Europea el consum de materials prové principalment de l'extracció domèstica, que està composta per les matèries primeres que s'extreuen del medi ambient del territori que s'analitza, i entren en l'economia per ser usades en el procés productiu o en el consum final. La part més important de l'extracció total són els minerals no metàl·lics, seguits de la biomassa, els combustibles fòssils i els minerals metàl·lics.

El 2011, la participació de cadascun d'aquests components en la UE-27 va ser del 56,9% per als minerals no metàl·lics, del 27,5% per a la biomassa, del 13,0% per als combustibles fòssils i del 2,6% per als minerals metàl·lics. A la zona euro la proporció va ser similar: el 57,6% de minerals no metàl·lics, el 29,0% de biomassa, l'11,0% de combustibles fòssils i el 2,4% de minerals metàl·lics.

Gràfic 25. Evolució de l'extracció domèstica a Espanya

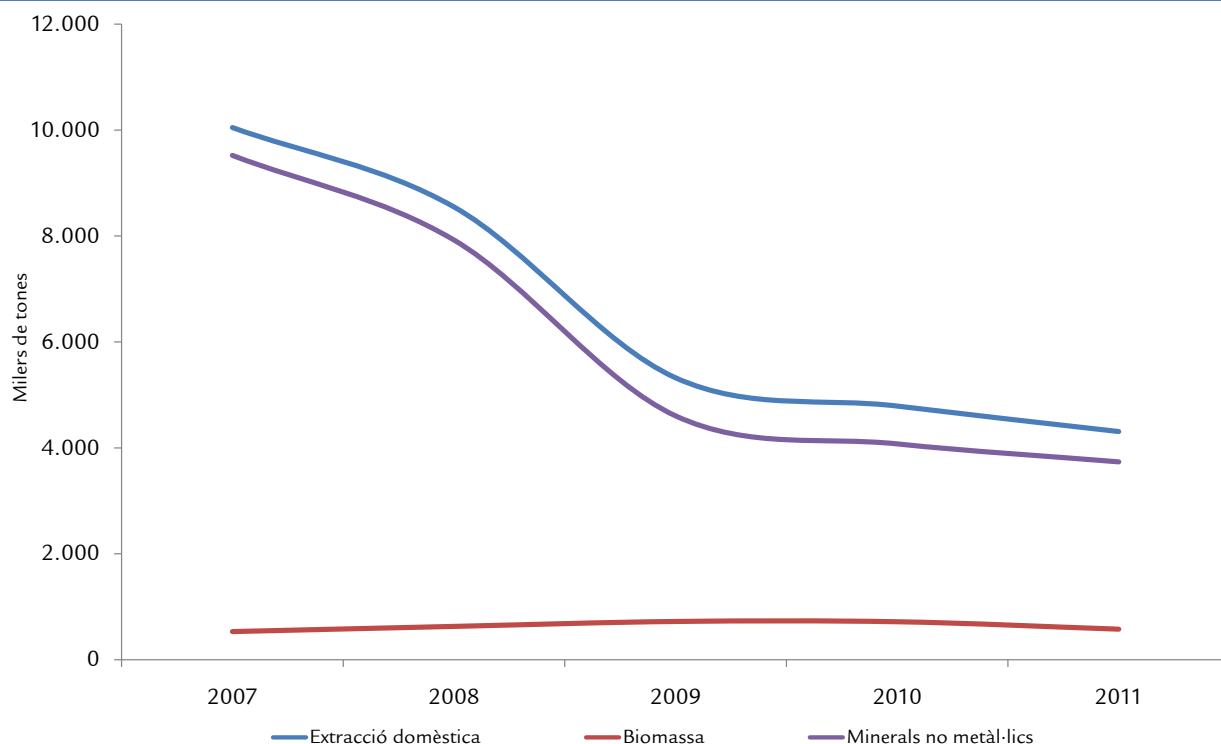

Font: Eurostat.

Del 1995 al 2007 l'evolució de l'extracció domèstica a Espanya s'incrementà un 82,3% (assolí el màxim de 763.551 milers de tones el 2007), i va descendir els quatre anys següents fins a 428.626 milers de tones el 2011, nivell similar al del 2005. L'any 2011 la proporció dels components de l'extracció domèstica va ser aquesta: el 66,4% de minerals no metàl·lics,

el 29,3% de biomassa, l'1,6% de combustibles fòssils i el 2,7% de minerals metàl·lics. A Espanya el component amb més pes també varen ser els minerals no metàl·lics, encara que amb una proporció més elevada que a Europa, i destaca el fortíssim creixement dels minerals no metàl·lics, que entre el 1995 i el 2007 fou del 122,1%.

Gràfic 26. Evolució de l'extracció domèstica i dels seus components a les Illes Balears

Font: Semilla (Serveis de Millora Agrària), Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl (Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic), AENA (Aeroports Espanyols i Navegació Aèria), "Estadístiques Minerals Anuals" (Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme), "Estadístiques anuals de caça" (Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient).

Nota: A les Illes Balears no hi ha extracció domèstica de minerals metàl·lics ni de combustibles fòssils.

A les Illes Balears l'extracció domèstica és inferior a les importacions (un 93,3% el 2011), atès el grau de dependència de materials de l'exterior. A més s'ha de tenir en compte que en l'extracció domèstica només es consideren la biomassa i els minerals no metàl·lics, atès que a les Illes Balears no s'extreuen ni minerals metàl·lics ni combustibles fòssils. El gràfic 26 reflecteix la caiguda de l'activitat de la construcció,

igual que succeïa a Espanya. Aquest fet provocà una forta disminució de l'extracció de minerals no metàl·lics (un 60,8% des del 2007 fins al 2011). El 2011 la biomassa va créixer un 8,8% respecte del 2007.

A LES ILLES BALEARS S'INCREMENTA LA DEPENDÈNCIA DE MATERIALS DE L'EXTERIOR.

Taula 43. Extracció domèstica a les Illes Balears

Any	2007	2008	2009	2010	2011	Pes a l'ED en el 2011
Extracció domèstica (ED)	10.048.906,5	8.550.039,6	5.323.500,8	4.789.604,6	4.309.582,8	100,0
1. BIOMASSA	529.086,5	627.992,6	721.813,8	716.807,6	576.227,8	13,4
1.1. Cultius primaris	273.488,5	290.228,3	269.833,4	239.036,3	243.954,0	5,7
1.1.1. Cereals	99.420,0	120.058,9	109.251,9	88.968,1	77.694,0	1,8
1.1.2. Arrels i tubercles	51.350,0	54.230,0	55.218,0	40.436,0	55.651,0	1,3
1.1.3. Cultius sucrers	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.4. Lleguminoses	1.582,5	2.088,4	1.983,5	2.004,2	2.224,0	0,1
1.1.5. Fruits secs	15.120,0	13.611,0	5.552,0	6.104,0	7.320,0	0,2
1.1.6. Cultius oleaginosos	1.491,0	1.670,0	1.964,0	2.464,0	2.803,0	0,1
1.1.7. Hortalisses	68.354,0	64.546,0	66.678,0	70.347,0	65.416,0	1,5
1.1.8. Fruïtes	24.685,0	23.674,0	18.668,0	17.860,0	23.620,0	0,5
1.1.9. Fibres	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.10. Altres cultius	11.486,0	10.350,0	10.518,0	10.853,0	9.226,0	0,2
1.2. Residus de cultius usats, cultius farratgers i biomassa pastada	237.562,1	324.022,8	437.626,3	461.325,8	314.793,2	7,3
1.2.1. Residus de cultius usats (palla)	41.512,0	50.316,4	45.559,8	37.398,9	32.550,2	0,8
1.2.2. Cultius farratgers i biomassa pastada	196.050,1	273.706,3	392.066,5	423.926,9	282.243,0	6,5
1.3. Fusta	14.201,9	9.793,8	10.258,4	12.247,5	13.207,1	0,3
1.3.1. Fusta en brut	6.335,3	4.369,1	4.714,5	5.609,9	5.955,5	0,1
1.3.2. Llenya i altres extraccions	7.866,6	5.424,6	5.543,9	6.637,6	7.251,6	0,2
1.4. Captura de peixos, plantes / animals aquàtics, caça i recol·lecció	3.834,0	3.947,8	4.095,7	4.198,0	4.273,5	0,1
1.4.1. Peixos capturats	2.398,5	2.471,0	2.524,0	2.497,9	2.648,1	0,1
1.4.2. Resta d'animals i plantes aquàtics	688,2	760,5	698,9	842,1	781,9	0,0
1.4.3. Caça i recol·lecció ⁽¹⁾	747,3	716,4	872,8	858,0	843,5	0,0
2. MINERALS METÀL·LICS (mineral en brut)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. MINERALS NO METÀL·LICS	9.519.820,0	7.922.047,0	4.601.687,0	4.072.797,0	3.733.355,0	86,6
3.1. Pedres de construcció o ornamentals (excl. Pissarra)	1.276.162,0	946.757,0	606.474,0	513.589,0	207.627,0	4,8
3.1.1. Gres	503.637,0	348.641,0	338.066,0	250.528,0	196.887,0	4,6
3.1.5. Margues	772.525,0	598.116,0	268.408,0	263.061,0	10.740,0	0,2
3.2-3.4. Creta, dolomia, pissarra i minerals per fertilitzants i químics	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.5. Sal	46.871,0	51.052,0	36.161,0	54.284,0	48.008,0	1,1
3.6. Pedra calcària i guix	7.755.526,0	6.491.821,0	3.761.001,0	3.417.778,0	3.460.100,0	80,3
3.6.1. Pedra calcària	7.691.926,0	6.454.060,0	3.741.217,0	3.405.571,0	3.445.217,0	79,9
3.6.2. Guix	63.600,0	37.761,0	19.784,0	12.207,0	14.883,0	0,3
3.7. Argila i caolí	393.281,0	384.437,0	159.861,0	76.201,0	7.850,0	0,2
3.8. Arenes i grava	47.980,0	47.980,0	38.190,0	10.945,0	9.770,0	0,2
3.9-3.10. Altres minerals i terra excavada, només si és usada	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. COMBUSTIBLES FÒSSILS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Font: Semilla (Serveis de Millora Agrària), Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl (Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic), AENA (Aeroports Espanyols i Navegació Aèria), "Estadístiques Minerals Anuals" (Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme), "Estadístiques anuals de caça" (Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient).

Unitat: tones.

¹ Per a la dada de caça de l'any 2011 s'ha fet una estimació suposant que és manté la taxa de creixement de l'any anterior.

La descomposició de l'extracció domèstica per a les Illes Balears per al període 2007-2011 es reflecteix en la taula 43. Com ja s'ha comentat abans, no s'extreuen ni minerals metàl·lics ni combustibles fòssils. El pes més important correspon als minerals no metàl·lics, que l'any 2011 representaren el 86,6% del total. Va correspondre a la biomassa el 13,4% restant. Entre els minerals no metàl·lics, l'extracció de pedra calcària i guix és la més voluminosa, amb un total de 7,8 milions de tones el 2007 i de 3,5 milions de tones el 2011. També s'extreuen pedres de construcció o ornamentals (1,3 milions de tones el 2007 i 0,2 milions de tones el 2011). Destaca l'extracció de materials destinats a activitats relacionades amb la construcció: pedres de construcció o ornamentals (gres i margues), pedra calcària i guix, argila i caolí i arenes i grava, que el 2007 assolí la xifra de 9,5 milions de tones. La biomassa augmentà des del 2007 fins el 2009 un 36,4% i caigué un 20,3% del 2009 al 2011, quan se situà en un nivell similar d'extracció al del 2007 (575 mil tones). Quant a la biomassa, els components que tingueren més participació en l'extracció domèstica el 2011 varen ser els farratges, els cereals, les hortalisses, i les arrels i els tubercles.

Indicadors de fluxos de materials

Els comptes de fluxos de materials mostren les entrades físiques de materials en el sistema econòmic i les sortides a altres economies o al medi natural en unitats físiques (tones).

Aquests comptes presenten un conjunt d'indicadors sobre els recursos naturals que permeten analitzar la productivitat dels recursos, l'ecoeficiència, la seva relació amb el PIB i altres indicadors econòmics i d'ocupació. A més, s'han elaborat indicadors d'intensitat energètica de materials, dels estils de vida amb la grandària de la població i altres indicadors demogràfics, prenent com a referència el manual de l'INE *Cuentas de flujos de materiales. Serie 1995-2010. Base 2010*.

L'extracció domèstica a les Illes Balears en tones va descendir un 57,12% des del 2007 al 2011, i l'entrada de material directe a l'economia (l'extracció domèstica més les importacions) també va descendir un 40,0% durant el mateix període. Pel que fa al consum de material directe per habitant, s'observa una diferència respecte de la Unió Europea, atès que Espanya i les Illes Balears parteixen d'un consum superior, tot i que cauen més del que ho ha fet la Unió Europea, a causa de la intensitat de la crisi de la construcció.

La intensitat material de l'economia és el resultat de dividir el consum material directe pel PIB. Aquesta ràtio va donar el 2008 un consum de 0,56 tones per a les Illes Balears per produir un miler d'euros, xifra que el 2011 va caure fins a 0,36 tones per miler d'euros. Així les coses, en aquest període va disminuir la intensitat material de l'economia balear. Per tant, la productivitat de l'economia de les Illes Balears va augmentant: passà d'1,77 milers d'euros per tona el 2008 a 2,75 milers d'euros per tona el 2011.

Taula 44. Indicadors dels fluxes de materials per a les Illes Balears

	2007	2008	2009	2010	2011	Variació 2011 s/2007
INDICADORS EXTENSUS						
ED Extracció Domèstica (tones)	10.048.906,5	8.550.039,6	5.323.500,8	4.789.604,6	4.308.739,3	-57,1
Imports	11.002.980,3	10.013.109,9	8.944.610,0	8.736.928,0	8.327.952,7	-24,3
Exports	3.444.481,7	3.233.142,5	2.839.238,8	2.874.382,1	2.944.710,7	-14,5
DMI Input Material Directe = DE + Imports (tones)	21.051.886,8	18.563.149,5	14.268.110,8	13.526.532,7	12.636.691,9	-40,0
DMC Consum Material directe = DMI - Exports (tones)	17.607.405,1	15.330.007,0	11.428.872,0	10.652.150,6	9.691.981,2	-45,0
PTB Balanç comercial físic (Imports-Exports) (tones)	7.558.498,6	6.779.967,4	6.105.371,2	5.862.546,0	5.383.241,9	-28,8
Població (Padró)	1.030.650,0	1.072.844,0	1.095.426,0	1.106.049,0	1.113.114,0	8,0
INDICADORS INTENSUS						
Intensitat material = DMC Consum Material Directe/PIB (tones/milers d'euros)		0,56	0,44	0,41	0,36	
Productivitat material = PIB/DMC (milers d'euros/tones)		1,77	2,29	2,44	2,75	
Intensitat d'àrea = DMC/àrea del territori (tones/hectàrea)	35,32	30,75	22,93	21,37	19,44	-44,96
Dependència de l'economia física del material domèstic extret = DE/DMC	0,57	0,56	0,47	0,45	0,44	
Intensitat de les importacions front al consum intern = Imports/DMC	0,62	0,65	0,78	0,82	0,86	
Intensitat de les exportacions front al consum intern = Exports/DMC	0,20	0,21	0,25	0,27	0,30	
DMC Consum Material directe/ Població padró (tones/persona)	17,08	14,29	10,43	9,63	8,71	-49,03
DMC Consum Material directe/població 1 de gener eurostat (tones/persona)						
a la Unió Europea (27 països)	16,73	16,36	14,45	14,03	14,62	
a Espanya	20,95	17,95	14,46	12,77	11,36	

Font: Semilla (Servei de Millora Agrària), Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sol (Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic), Ports de les Illes Balears, AENA (Aeroports Espanyols i Navegació Aèria), "Estadístiques Mineres Anuals" (Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme), "Estadístiques anuals de caça" (Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient), Ibestat.

Taula 45. Evolució del trànsit de mercaderies a les Illes Balears (per avió i vaixell)

	2007	2008	2009	2010	2011	Variació 2011 s/2007
Importacions	11.002.980,3	10.013.109,9	8.944.610,0	8.736.928,0	8.327.952,7	-24,3
Transport marítim	10.982.981,2	9.994.470,6	8.929.449,5	8.721.943,0	8.314.391,6	-24,3
Transport aeri	19.999,1	18.639,3	15.160,5	14.985,1	13.561,1	-32,2
Exportacions	3.444.481,7	3.233.142,5	2.839.238,8	2.874.382,1	2.944.710,7	-14,5
Transport marítim	3.433.669,8	3.223.213,2	2.831.547,8	2.866.678,4	2.937.668,6	-14,4
Transport aeri	10.811,9	9.929,2	7.691,0	7.703,7	7.042,1	-34,9

Font: AENA i Ports de Balears.

Unitat: tones.

Evolució del trànsit de les mercaderies a les Illes Balears

La intensitat de les importacions en relació amb el consum intern es va incrementar de 0,62 el 2007 a 0,86 el 2011. Aquest fet deixa palesa la dependència de l'economia de les Illes Balears de l'exterior. La intensitat de les exportacions en relació amb el consum intern també augmentà i quedà en 0,30 el 2011, mentre que el 2007 era de 0,20. El 2011 entraren un total de 8.328 milers de tones de mercaderies i

en sortiren 2.945. El 2011 el volum de mercaderies entrades per vaixell va ser de 8.314 milers de tones, i per via aèria va ser de 13 milers de tones. Les sortides de mercaderies per vaixell sumaren 2.937 milers de tones el 2011, i per transport aeri, foren 7 milers tones. Del 2007 al 2011 tant les importacions com les exportacions disminuïren considerablement (un -24,31% i un -14,5%, respectivament).

El 2011 ENTRAREN 8,3 MILIONS DE TONES DE MERCADERIES A LES ILLES BALEARS I EN SORTIREN 2,9.

VI. MONOGRAFIA

Índex de Qualitat en el Treball: actualització dels resultats de l'any 2011

Maria del Mar Ribas Mas
Observatori del Treball de les Illes Balears

L'any 2004, el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, amb el suport de la Conselleria de Treball i Formació del Govern de les Illes Balears i amb l'assessorament de la Universitat de Barcelona, va presentar l'estudi *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*.¹ Aquesta publicació pretén analitzar la situació del mercat de treball a partir d'un concepte multidimensional que implica considerar aspectes com les característiques del lloc de treball, el perfil del treballador en relació amb la feina que fa, l'avaluació subjectiva que el treballador fa de la seva feina o les característiques de l'entorn laboral. L'estudi es va elaborar seguint la metodologia proposada per la Comissió Europea per construir un indicador sintètic que permetés valorar la posició de totes les regions europees pel que fa a la qualitat del treball. Així mateix, l'estudi va seguir el criteri d'incloure només els indicadors que de manera homogènia i a partir de les estadístiques oficials es publiquen amb informació suficient, fiable, comparable i periòdica per al conjunt de totes les comunitats autònomes. D'aquesta manera, s'avança un índex sintètic de qualitat del mercat de treball a les Balears i a la resta de comunitats autònomes referit als anys 1995 i 2001. Posteriorment, en les successives memòries anuals del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, en el capítol referent al mercat de treball, es varen anar presentant les estimacions actualitzades d'aquest índex.

Transcorreguts cinc anys des de l'aprovació del Dictamen núm. 9/2003 del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, es va decidir revisar els criteris que s'havien definit per estimar l'índex sintètic i adaptar-los millor a la nova situació

del mercat de treball de les Illes Balears. La revisió, editada l'any 2009,² es justifica per les intenses transformacions demogràfiques, socials i laborals que s'observen a les Illes Balears i a Espanya des del 2003, i cobren rellevància especialment per la incidència de la crisi econòmica internacional, que ha provocat canvis significatius en la posició relativa de les Balears respecte a la resta de comunitats autònomes en aquest aspecte.

L'índex de qualitat del treball (IQT) es basa en una bateria d'indicadors (39) que pretenen mesurar vuit dimensions de la situació laboral de totes les comunitats autònomes, atès que la base d'aquest estudi és l'anàlisi comparativa. L'objectiu és disposar d'una valoració més àmplia de la situació del mercat de treball. Cal recordar que els indicadors laborals estàndards se centren a valorar les regions amb uns nivells d'ocupació més alts i més baixos d'atur, i amb un nivell de renda i benestar més elevat. L'elaboració de l'IQT ha de permetre ampliar aquesta visió parcial considerant de manera conjunta altres característiques del mercat de treball que poden ser especialment rellevants, com ara la sinistralitat laboral, la conflictivitat o la no-discriminació per raons de sexe o edat, entre d'altres. A partir d'aquesta bateria d'indicadors s'analitzen conceptes com ara flexibilització, temporalitat, desigualtat de gènere, exclusió de col·lectius específics, riscos laborals, condicions de vida, etc.

¹ PARELLADA, M.; GARCIA, G. *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, SOIB, 2004. El CES va emetre el Dictamen 9/2003 sobre aquesta matèria.

² Estudi elaborat l'any 2008 i publicat el 2009 a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES 2007 i aprovat per la Comissió Permanent, en què es duu a terme l'actualització del primer estudi del CES sobre l'IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i SOIB, 2004. Vegeu: PARELLADA, M.; PUIGROS, A.; RIBAS, M. *Indicadors de qualitat del treball*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2008.

Taula 46. Indicadors de qualitat del treball

Dimensions	Indicadors
1. Condicions del lloc de treball	a) Grau de satisfacció en el lloc de treball
	b) Índex d'incidència dels accidents de treball
	c) Jornades perdudes en accidents laborals
	d) Nivell d'estrès en el lloc de treball
	e) Taxa de parcialitat involuntària
	f) Taxa de temporalitat
	g) Percentatge d'ocupació indefinida discontinua
	h) Índex de rotació (contractes/persones contractades)
2. Relacions laborals	a) Jornades perdudes en vagues
	b) Cobertura dels convenis col·lectius
3. Qualificació, habilitats i aprenentatge	a) Ocupats amb estudis superiors
	b) Índex de desajustament
	c) Ocupats que segueixen algun tipus de formació
	d) Persones que han abandonat l'ensenyament prematurament (18-24 anys)
4. Accés i participació en el mercat de treball	a) Aturats que no han treballat abans
	b) Taxa d'activitat
	c) Taxa d'ocupació de la població de 30 a 54 anys
	d) Taxa d'atur de la població de 30 a 54 anys
5. Igualtat de gènere	a) Desigualtat salarial segons el sexe
	b) Ràtio de parcialitat involuntària segons el sexe
	c) Ràtio de la taxa d'ocupació segons el sexe
	d) Ràtio de la taxa d'atur segons el sexe
	e) Ràtio d'aturats que no han treballat abans segons el sexe
	f) Ràtio de la taxa de temporalitat segons el sexe
	g) Ràtio d'atur de llarga durada segons el sexe
	h) Índex de Duncan (ràtio de segregació sectorial)
	i) Ràtio d'ocupats en el grup de directius segons el sexe
6. Cohesió social i mercat de treball	a) Taxa d'atur població estrangera
	b) Taxa d'atur juvenil (30 anys)
	c) Taxa d'ocupació juvenil (30 anys)
	d) Taxa d'ocupació > 55 anys
7. Salaris i productivitat	a) Remuneració salarial
	b) PIB per ocupat
	c) Ocupats en sectors d'alta tecnologia
	d) Augment salarial pactat (deflactat per l'IPC)
8. Benestar i protecció social	a) PIB per càpita
	b) Ràtio de dependència
	c) Taxa neta de cobertura de les prestacions d'atur
	e) Percentatge de persones situades per sota el llindar de pobresa

Font: PARELLADA M.; PUIGROS A.; RIBAS M.; Indicadors de qualitat del treball 2008, *Consell Econòmic i Social*.

La metodologia de càlcul consisteix a obtenir una ordenació de les diverses comunitats per a cadascuna de les dimensions definides. Cal dir que dins cada dimensió es considera que totes les variables tenen la mateixa ponderació. D'aquesta manera s'obté un rànquing de les comunitats segons cada una de les vuit dimensions considerades.

La construcció d'un índex agregat té com a punt fonamental les ponderacions que es donen a cada grup. Per això, es va optar per presentar diversos escenaris, que varen ser debatuts

i consensuats amb els integrants de la Comissió de Treball del Consell Econòmic i Social de les Illes Balears. Els escenaris establerts a partir de la diferent estructura de ponderacions atorgada a cada una de les vuit dimensions definides són aquests:

- Base: totes les dimensions tenen el mateix pes en la construcció de l'índex.
- Tradicional: els blocs sobre accés i participació en el mercat de treball i sobre salaris i productivitat tenen una

ponderació major en la construcció de l'índex agregat.

- Intermedi: en aquest cas es dona una major ponderació a les dimensions sobre qualificació, habilitats i aprenentatge; accés i participació en el mercat de treball; igualtat de

gènere, i salaris i productivitat.

- Innovador: es tracta de l'escenari en què s'atorga més importància a les dimensions de la igualtat de gènere i de qualificació, habilitats i aprenentatge.

Taula 47. Ponderacions establertes en els diversos escenaris de l'IQT

Dimensió	Base	Tradicional	Intermedi	Innovador
1. Condicions del lloc de treball	12,5	10	10	10
2. Relacions laborals	12,5	10	10	10
3. Qualificació, habilitats i aprenentatge	12,5	10	15	20
4. Accés i participació en el mercat de treball	12,5	20	15	10
5. Igualtat de gènere	12,5	10	15	20
6. Cohesió social i mercat de treball	12,5	10	10	10
7. Salaris i productivitat	12,5	20	15	10
8. Benestar i protecció social	12,5	10	10	10

Font: PARELLADA, M.; PUIGROS, A.; RIBAS, M. Indicadors de qualitat del treball 2008, *Consell Econòmic i Social*.

Així, doncs, una vegada obtingut el rànquing de comunitats autònomes en cadascuna de les dimensions que s'han considerat, s'han aplicat les ponderacions que s'han esmentat per obtenir una nova ordenació de les regions que correspon, finalment, a l'ordre segons la mesura de qualitat del treball definida. A la taula 48 es poden observar els resultats obtinguts en el darrer estudi de l'IQT corresponents als anys 2001 i 2006, com també les actualitzacions anuals fetes per a la memòria del CES, amb els resultats corresponents als anys 2007, 2008, 2009 i 2010. També s'hi afegixen les actualitzacions que s'han fet per a aquesta monografia, amb els resultats corresponents a l'any 2011.

Cal destacar que els resultats finals no són una variable quantitativa, sinó que el rànquing que s'obté amb aquesta metodologia és una ordenació de les comunitats autònomes segons la seva qualitat del mercat de treball. És a dir, el resultat final permet conèixer quina és la regió que mostra més qualitat del mercat de treball segons els indicadors seleccionats i les ponderacions establertes per a cada dimensió, però en cap cas es poden interpretar com la diferència que separa

aquesta regió de la segona en el rànquing. Resulta interessant també l'evolució temporal de l'IQT i observar les posicions relatives que ocupen les Balears respecte a la resta de comunitats autònomes. Per això des del CES es va fer l'esforç d'actualitzar la bateria d'indicadors i elaborar l'índex sintètic anualment en les seves memòries. Els resultats del 2011 han estat actualitzats per l'equip de l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB).

La primera conclusió que es pot extreure a partir dels resultats del 2011 és que la posició de les Illes Balears ha millorat respecte al 2010, quan es va produir un empitjorament en tots els escenaris possibles (base, tradicional, intermedi i innovador). Així, durant el 2011 les Balears passen a ocupar la cinquena posició en els escenaris base i innovador, i la sisena, en els escenaris tradicional i intermedi. Tanmateix, si es compara l'evolució des del 2001 s'observa la pèrdua contínua de posicions relatives que han patit les Illes en l'IQT, en què han deixat d'ocupar les primeres posicions del rànquing per comunitats autònomes per passar a posicions més endarrerides.

Taula 48. Rànquing de l'IQT de les comunitats autònomes segons les ponderacions establertes (2001, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 i 2011)

	Base						Tradicional						Intermedi						Innovador									
	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2001	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	14	17	17	15	17	17	14	16	17	17	15	17	16	14	16	17	17	15	17	16	14	12	17	17	15	17	17	14
Andalusia	4	5	3	2	3	2	4	4	5	2	3	3	2	4	4	5	3	3	2	4	4	4	5	3	2	3	2	3
Aragó	15	14	9	9	11	11	9	14	13	9	11	11	10	10	14	12	10	10	10	9	9	14	14	10	8	11	11	9
Illes Balears	2	3	4	4	5	7	5	2	4	5	5	6	8	6	3	3	5	5	6	8	6	2	3	4	5	5	7	5
Canàries	8	11	11	11	13	10	13	9	14	14	13	13	12	13	9	14	13	12	13	11	13	7	11	11	11	13	9	13
Cantàbria	12	13	8	8	9	6	7	12	12	8	8	10	7	8	12	11	8	9	9	7	8	15	12	7	10	9	6	6
Castella-la Manxa	11	10	15	17	16	15	15	11	10	15	17	15	15	16	11	13	16	17	15	15	16	11	10	16	17	16	15	15
Castella i Lleó	16	15	13	14	10	14	10	15	15	10	14	9	14	9	15	15	11	14	11	14	10	16	15	12	14	10	14	10
Catalunya	1	2	2	5	2	4	2	1	2	3	4	2	5	2	1	2	2	4	2	4	2	1	2	2	3	2	5	2
Com. Valenciana	7	8	14	6	12	9	11	7	8	13	7	12	9	11	7	8	14	7	12	9	12	8	8	14	6	12	10	12
Extremadura	17	16	16	16	15	16	17	17	16	16	16	16	17	17	17	16	15	16	16	17	17	17	16	15	16	15	16	17
Galícia	13	9	12	10	7	12	12	13	9	11	10	7	11	12	13	9	9	8	7	12	11	13	9	9	9	6	12	11
Madrid	5	1	1	1	1	3	1	5	1	1	1	1	3	1	5	1	1	1	1	3	1	5	1	1	1	1	3	1
Múrcia	10	12	10	13	14	13	16	10	11	12	12	14	13	15	10	10	12	13	14	13	15	10	13	13	13	14	13	16
Navarra	3	4	5	3	4	1	3	3	3	4	2	4	1	3	2	4	4	2	4	1	3	3	4	5	4	4	1	4
País Basc	9	6	7	7	6	8	6	8	6	6	6	5	6	5	8	7	6	6	5	6	5	9	6	8	7	7	8	7
La Rioja	6	7	6	12	8	5	8	6	7	7	9	8	4	7	6	6	7	11	8	5	7	6	7	6	12	8	4	8

L'anàlisi que es fa amb les dades del 2011³ permet oferir algunes conclusions rellevants que estan en la línia de poder identificar els punts forts de la regió i també aquells aspectes respecte dels quals les Balears mostren una situació més feble. Aquests darrers identificarien les àrees a què cal dedicar més recursos i esforços amb vista a aconseguir un mercat de treball de més qualitat.

Respecte al 2010 és interessant analitzar les variacions en relació amb la resta de comunitats autònomes quant a les diferents dimensions de l'IQT:

- Les Illes Balears remunten posicions relatives sobretot en la dimensió 1 (condicions del lloc de treball), en què les Balears passen d'ocupar la tretzena posició el 2010 a la novena el 2011.⁴ Milloren sobretot en la taxa de parcialitat involuntària (es passa del vuitè al segon lloc del rànquing) i en l'índex de rotació (es passa del quart al segon). En canvi, perden posicions dins aquesta dimensió en altres ítems, com ara les jornades perdudes en accidents laborals (es passa de la primera posició a la sisena) i la taxa de temporalitat (de la setena a la dotzena).
- Les Illes guanyen també tres posicions en la dimensió 7 (salari i productivitat) (s'avança de la tretzena a la desena), avançament precedit d'una escalada que es va produir el 2010 en què les Illes varen passar de la setena a la tretzena posició. Les variables explicatives d'aquest canvi són el PIB per ocupat (es passa de la novena posició a la setena) i l'augment salarial pactat (millora de la posició catorzena a la tretzena).
- Les Illes Balears també guanyen dues posicions en la dimensió 6 (cohesió social i mercat de treball), en la qual passen del setè lloc al cinquè. Així, les Illes han millorat i, per tant, han escalat posicions relatives en els indicadors de la taxa d'atur de la població estrangera (es passa de l'onzè lloc al quart) i de la taxa d'ocupació de les persones més grans 55 anys (es passa del segon lloc al primer).
- També cal esmentar la dimensió 8 (benestar i protecció social), en què les Illes recuperen la quarta posició del rànquing que havien perdut l'any anterior. L'explicació d'aquest canvi de posició es troba en el percentatge de persones situades sota el llindar de la pobresa (es passa de l'onzè lloc al setè), mentre que la resta d'indicadors es mantenen en la mateixa posició de l'any anterior, tret de la ràtio de dependència, respecte de la qual les Balears per-

den una posició relativa (passen de la tercera a la quarta posició).

- Finalment, cal comentar que les Illes Balears mantenen la primera posició del rànquing en la dimensió 5 (igualtat de gènere). S'aprecia una notable millora en la posició de l'indicador sobre la ràtio d'ocupats en el grup de directius (es passa de la dissetena posició a la tercera) i es guanya una posició en la ràtio d'atur de llarga durada (es passa de la tercera posició a la segona). En canvi, les Balears perden posicions en altres indicadors, com ara l'índex de Duncan o la ràtio de segregació sectorial (es passa de la quarta posició a la sisena).

D'altra banda, cal també esmentar les dimensions en què l'any 2011 les Illes Balears empitjoren la seva posició relativa respecte als resultats del 2010:

- Les Illes Balears han perdut la primera posició en la dimensió 2 (relacions laborals), que havien recuperat l'any 2009 i mantingut el 2010, i passen a ocupar la segona. Així, les Illes passen de la primera posició a la segona pel que fa a jornades perdudes en vagues i de la primera a la tercera en la cobertura de convenis col·lectius.
- A més, en la dimensió 4 (accés i participació en el mercat de treball), les Balears han baixat de la quarta a la cinquena posició del rànquing. Això es deu al fet de perdre una posició tant en la taxa d'activitat (es passa de la segona a la tercera) com en la taxa d'ocupació de les persones d'entre 30 i 54 anys (es passa de la novena a la desena posició).
- Finalment, s'ha d'insistir en el fet que les Balears continuen, com els anys 2008, 2009 i 2010, a la cua de l'Estat en la dimensió 3 (qualificació, habilitats i aprenentatge). Les variables explicatives es troben en el manteniment de la més baixa proporció d'ocupats amb estudis superiors (es mantenen en el lloc dissetè) de l'Estat i en els ocupats que segueixen algun tipus de formació (es mantenen en el lloc catorzè). Ara bé, les Illes han millorat la seva posició relativa pel que fa a l'índex de desajustament (s'avança de la quinzena a l'onzena) i deixen d'ocupar el darrer lloc de l'Estat pel que fa al major percentatge de joves d'entre 18 i 24 anys que han abandonat l'ensenyament de manera prematura (es passa del dissetè al tretzè).

³ S'ha d'advertir que, atès el grau de complexitat per confeccionar l'IQT (que té més de trenta variables, cadascuna de les quals es recolza sobre una estadística oficial independent, distinta, i sobre programacions del pla estadístic nacional diferents), s'utilitzen les dades que estan totalment tancades en tots els indicadors i àmbits que afecta l'índex. Per aquest motiu, hi ha un any d'endarreriment quant als aspectes quantitius. Això no obstant, l'índex reflecteix la tendència estructural del mercat de treball i s'ha d'entendre únicament en aquests termes.

⁴ En l'actualització dels indicadors del 2011 s'han hagut d'ometre dos indicadors de la dimensió 1: grau de satisfacció en el lloc de treball i nivell d'estrès en el lloc de treball, ambdós fruit de l'Enquesta de qualitat de vida en el treball del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, atès que per motius pressupostaris es va deixar d'elaborar a partir del 2011.

Taula 49. Rànquing de l'IQT de les comunitats autònomes segons les dimensions establertes (2011)

DIMENSIÓ 1: CONDICIONS DEL LLOC DE TREBALL

	a	b	c	d	e	f	g	h	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	..	7	17	..	16	16	14	16	14,3	17
Aragó	..	3	3	..	9	7	11	10	7,2	5
Astúries	..	16	2	..	4	8	1	7	6,3	2
Illes Balears	..	17	6	..	2	12	17	2	9,3	9
Canàries	..	15	1	..	14	14	12	1	9,5	10
Cantàbria	..	4	9	..	1	4	2	9	4,8	1
Castella-la Manxa	..	14	13	..	5	11	9	6	9,7	12
Castella i Lleó	..	8	16	..	8	5	3	12	8,7	7
Catalunya	..	9	5	..	3	3	7	13	6,7	4
Com. Valenciana	..	2	12	..	17	13	15	3	10,3	13
Extremadura	..	1	14	..	15	17	6	15	11,3	15
Galícia	..	12	7	..	10	9	10	4	8,7	8
Madrid	..	5	15	..	7	1	5	5	6,3	3
Múrcia	..	6	10	..	13	15	16	8	11,3	16
Navarra	..	10	11	..	11	10	13	11	11,0	14
País Basc	..	13	8	..	12	6	4	14	9,5	11
La Rioja	..	11	4	..	6	2	8	17	8,0	6

Nota: vegeu la taula 46 per les equivalències de cada indicador.

DIMENSIÓ 2: RELACIONS LABORALS

	a	b	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	7	4	5,5	3
Aragó	12	8	10,0	11
Astúries	13	7	10,0	12
Illes Balears	2	3	2,5	2
Canàries	5	11	8,0	6
Cantàbria	9	5	7,0	5
Castella-la Manxa	8	9	8,5	9
Castella i Lleó	3	13	8,0	7
Catalunya	15	1	8,0	8
Com. Valenciana	6	6	6,0	4
Extremadura	1	2	1,5	1
Galícia	11	15	13,0	14
Madrid	10	12	11,0	13
Múrcia	14	16	15,0	16
Navarra	17	10	13,5	15
País Basc	16	17	16,5	17
La Rioja	4	14	9,0	10

DIMENSIÓ 3: QUALIFICACIÓ, HABILITATS I APRENENTATGE

	a	b	c	d	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	12	14	10	17	13,3	15
Aragó	6	12	4	7	7,3	5
Astúries	4	15	15	6	10,0	10
Illes Balears	17	11	14	13	13,8	17
Canàries	16	9	12	15	13,0	14
Cantàbria	5	8	17	5	8,8	8
Castella-la Manxa	13	3	13	16	11,3	13
Castella i Lleó	8	10	7	9	8,5	7
Catalunya	9	4	16	8	9,3	9
Com. Valenciana	11	17	5	10	10,8	12
Extremadura	15	13	3	11	10,5	11
Galícia	10	7	11	4	8,0	6
Madrid	2	5	6	3	4,0	3
Múrcia	14	16	9	14	13,3	16
Navarra	3	2	1	1	1,8	1
País Basc	1	6	2	2	2,8	2
La Rioja	7	1	8	12	7,0	4

DIMENSIÓ 4: ACCÉS I PARTICIPACIÓ EN EL MERCAT DE TREBALL

	a	b	c	d	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	6	14	17	17	13,5	16
Aragó	3	6	5	7	5,3	3
Astúries	13	17	11	8	12,3	13
Illes Balears	1	3	10	11	6,3	5
Canàries	11	8	16	16	12,8	14
Cantàbria	7	15	8	3	8,3	9
Castella-la Manxa	16	11	12	12	12,8	15
Castella i Lleó	9	12	7	4	8,0	8
Catalunya	14	1	6	10	7,8	6
Com. Valenciana	2	9	13	14	9,5	11
Extremadura	15	16	15	13	14,8	17
Galícia	5	13	9	9	9,0	10
Madrid	12	2	3	5	5,5	4
Múrcia	4	10	14	15	10,8	12
Navarra	8	5	2	2	4,3	1
País Basc	10	7	1	1	4,8	2
La Rioja	17	4	4	6	7,8	7

DIMENSIÓ 5: IGUALTAT DE GÈNERE

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	9	5	15	13	12	3	13	3	10	9,2	9
Aragó	13	8	12	9	10	7	6	14	6	9,4	10
Astúries	16	15	7	4	1	15	7	10	1	8,4	6
Illes Balears	3	2	1	3	7	2	2	6	3	3,2	1
Canàries	2	1	4	5	15	9	1	1	9	5,2	2
Cantàbria	15	16	10	1	13	12	5	5	14	10,1	11
Castella-la Manxa	4	17	16	17	16	6	16	15	7	12,7	17
Castella i Lleó	7	11	14	15	3	16	12	12	5	10,6	13
Catalunya	14	9	2	2	6	11	8	8	15	8,3	5
Com. Valenciana	12	6	9	8	11	4	3	7	12	8,0	4
Extremadura	1	14	17	16	5	10	17	9	17	11,8	16
Galícia	8	10	8	11	9	13	11	4	8	9,1	8
Madrid	5	3	3	6	14	5	14	2	2	6,0	3
Múrcia	10	4	13	7	8	1	9	13	13	8,7	7
Navarra	17	13	6	12	4	14	4	16	11	10,8	14
País Basc	11	7	5	14	17	17	15	11	4	11,2	15
La Rioja	6	12	11	10	2	8	10	17	16	10,2	12

DIMENSIÓ 6: COHESIÓ SOCIAL I MERCAT DE TREBALL

	a	b	c	d	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	16	16	17	16	16,3	17
Aragó	11	7	7	5	7,5	7
Astúries	10	10	14	15	12,3	13
Illes Balears	4	11	5	1	5,3	5
Canàries	7	17	16	7	11,8	12
Cantàbria	5	4	11	9	7,3	6
Castella-la Manxa	8	12	10	14	11,0	11
Castella i Lleó	6	8	9	11	8,5	9
Catalunya	9	6	1	3	4,8	4
Com. Valenciana	15	14	12	10	12,8	14
Extremadura	17	15	15	17	16,0	16
Galícia	13	5	8	12	9,5	10
Madrid	1	3	3	2	2,3	1
Múrcia	14	13	13	13	13,3	15
Navarra	3	1	2	8	3,5	2
País Basc	2	2	4	6	3,5	3
La Rioja	12	9	6	4	7,8	8

DIMENSIÓ 7: SALARIS I PRODUCTIVITAT

	a	b	c	d	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	10	14	13	8	11,3	13
Aragó	6	5	3	13	6,8	5
Astúries	5	8	11	9	8,3	6
Illes Balears	12	7	15	3	9,3	10
Canàries	17	11	17	12	14,3	16
Cantàbria	9	10	6	11	9,0	9
Castella-la Manxa	13	16	12	15	14,0	14
Castella i Lleó	8	9	8	10	8,8	8
Catalunya	4	4	5	4	4,3	4
Com. Valenciana	14	12	9	7	10,5	11
Extremadura	16	17	16	17	16,5	17
Galícia	15	13	10	6	11,0	12
Madrid	2	3	4	5	3,5	3
Múrcia	11	15	14	16	14,0	15
Navarra	3	2	2	1	2,0	2
País Basc	1	1	1	2	1,3	1
La Rioja	7	6	7	14	8,5	7

DIMENSIÓ 8: BENESTAR I PROTECCIÓ SOCIAL

	a	b	c	d	Indicador	Lloc rànk
Andalusia	16	16	12	14	14,5	15
Aragó	5	7	7	5	6,0	5
Astúries	10	15	11	2	9,5	8
Illes Balears	7	4	1	7	4,8	4
Canàries	13	14	9	17	13,3	14
Cantàbria	8	8	15	10	10,3	9
Castella-la Manxa	15	13	16	15	14,8	16
Castella i Lleó	9	10	14	11	11,0	13
Catalunya	4	5	2	6	4,3	3
Com. Valenciana	12	12	8	9	10,3	10
Extremadura	17	17	10	16	15,0	17
Galícia	11	11	13	8	10,8	12
Madrid	2	1	6	4	3,3	2
Múrcia	14	9	5	13	10,3	11
Navarra	3	2	3	1	2,3	1
País Basc	1	3	17	3	6,0	6
La Rioja	6	6	4	12	7,0	7

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Gràfic 5. Evolució i ràtio sobre PIB del deute a Espanya

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció

Gràfic 9. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears Acumulat gener-agost (Índex 2004=100)

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries (agost)

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Gràfic 15. Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Setembre 2013

Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Gràfic 18. Consum i preu dels carburants de l'automoció (benzina 95 i gasoil A) a les Illes Balears

Gràfic 19. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Gràfic 20. Esquema general de fluxos de materials a l'economia a les Illes Balears

Gràfic 21. Evolució dels fluxos de materials i del consum intern a la UE-27

Gràfic 22. Evolució dels fluxos de materials i del consum intern a Espanya

Gràfic 23. Evolució dels fluxos de materials i del consum intern a les Illes Balears

Gràfic 24. Evolució de l'extracció domèstica i dels seus components a la UE-27

Gràfic 25. Evolució de l'extracció domèstica a Espanya

Gràfic 26. Evolució de l'extracció domèstica i dels seus components a les Illes Balears

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia balear
- Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2014
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca
- Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de la ramaderia
- Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer
- Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2n trimestre
- Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears
- Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears
- Taula 17. Indicadors de la construcció
- Taula 18. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears
- Taula 20. Indicadors dels serveis
- Taula 21. Indicadors del comerç
- Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 23. Establiments turístics per illes
- Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència
- Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol
- Taula 27. Passatgers arribats per via marítima
- Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
- Taula 29. Indicadors de mediació financera
- Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge
- Taula 32. Ocupats en altres serveis
- Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)
- Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
- Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes
- Taula 36. Cost i jornada laboral
- Taula 37. Accidents de treball
- Taula 38. Variació interanual de l'IPC (setembre 2013)
- Taula 39. Indicadors de consum
- Taula 40. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 41. Recaptació Tributària a les Illes Balears
- Taula 42. Indicadors d'inversió
- Taula 43. Extracció domèstica a les Illes Balears
- Taula 44. Indicadors dels fluxes de materials per a les Illes Balears
- Taula 45. Evolució del trànsit de mercaderies a les Illes Balears (per avió i vaixell)
- Taula 46. Indicadors de qualitat del treball
- Taula 47. Ponderacions establertes en els diversos escenaris de l'IQT
- Taula 48. Rànquing de l'IQT de les comunitats autònomes segons les ponderacions establertes (2001, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010 i 2011)
- Taula 49. Rànquing de l'IQT de les comunitats autònomes segons les dimensions establertes (2011)

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

El percentatge de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 21 d'octubre de 2013

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGEE: Direcció General d'Economia i Estadístiques.

DGMNEACC: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

Eurostat. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Competitivitat

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei Estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

Ports de Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

Direcció General de Recursos Hídrics

DGMNEACC: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

EMT: Empresa Municipal de Transports de Palma

Euro6000

Gesa-Endesa

IBAVI: Institut Balear de l'Habitatge. Govern de les Illes Balears

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SEMILLA: Servei de Millora Agrària

Servei de gestió forestal i Protecció del Sòl de la DGMNEACC

SOCIB: Sistema d'Observació Costanera i Predicció de les Illes Balears

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Medi Rural i Marí)

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Economia i Competitivitat

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur